

SLEZSKÁ UNIVERZITA

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

FILOZOFICKO-PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA V OPAVĚ

INSTITUT TVŮRČÍ FOTOGRAFIE

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ŽIVOT A DÍLO JIMA GOLDBERGA

JAN JURCZAK

SLEZSKÁ UNIVERZITA

Opava 2024

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě Institut

tvůrčí fotografie

ŽIVOT A DÍLO JIMA GOLDBERGA

The Life and Work of Jim Goldberg

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jan Jurczak

OBOR:	Tvůrčí fotografie
VEDOUCÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE:	prof. Mgr. Václav Podestát
OPONENT:	MgA. Roman Vondrouš

SLEZSKÁ UNIVERZITA

Opava 2024

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2024/2025

Zadávající ústav: Institut tvůrčí fotografie

Student: Jan Jurczak

UČO: 53486

Program: Filmové, televizní a fotografické umění a nová média

Obor: Tvůrčí fotografie

Téma práce: T: Život a dílo Jima Goldberga

Téma práce anglicky: T: The Life and Work of Jim Goldberg

Zadání: Předmětem této bakalářské práce je analýza osobnosti a tvorby významného dokumentárního fotografa Jima Goldberga. Zaměřuji se na jeho životopis, rané vlivy a vývoj jeho umělecké kariéry, přičemž zdůrazňuji klíčové momenty, které formovaly jeho přístup k fotografii. Tato práce se rovněž věnuje historickému kontextu dokumentární fotografie a uměleckému výrazu Goldberga jako reakce na sociální a kulturní problémy. Dále se analyzují vybrané publikace a výstavy, které ilustrují jeho inovativní přístupy a hlubokou empatii vůči subjektům jeho snímků.

Literatura:
Goldberg, J., Rich and Poor, USA: Random House, 1985.
Goldberg, J., Raised by Wolves, USA: Scalo
Publishers, 1995. Goldberg, J., Open See, USA: Steidl,
2009.
Goldberg, J., Coming and Going, USA: Steidl, 2016.
Goldberg, J., Candy, USA: MACK, 2017.
Sontag, S., On Photography, Czech Republic: Odeon, 2002.
Evans, W., American Photographs, USA: Museum of Modern Art, 1938.
Strauss, D.L., Between the Eyes: Essays on Photography and Politics, USA: Aperture, 2003.

Vedoucí práce: prof. Mgr. Václav Podestát

Datum zadání práce: 12. 10. 2024

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

. . . . . .
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

ABSTRAKT

Předmětem této bakalářské práce je analýza osobnosti a tvorby významného dokumentárního fotografa Jima Goldberga. Zaměřuji se na jeho životopis, rané vlivy a vývoj jeho umělecké kariéry, přičemž zdůrazňuji klíčové momenty, které formovaly jeho přístup k fotografii. Tato práce se rovněž věnuje historickému kontextu dokumentární fotografie a uměleckému výrazu Goldberga jako reakce na sociální a kulturní problémy. Dále se analyzují vybrané publikace a výstavy, které ilustrují jeho inovativní přístupy a hlubokou empatii vůči subjektům jeho snímků.

KLÍČOVÁ SLOVA

Jim Goldberg, dokumentární fotografie, umělec, sociální dokumentace, osobní narativ, empatie, umělecký vývoj, fotografie, výstava, fotoknihy.

ABSTRACT

The subject of this bachelor thesis is an analysis of the personality and work of the prominent documentary photographer Jim Goldberg. I focus on his biography, early influences and the development of his artistic career, highlighting key moments that shaped his approach to photography. This thesis also examines the historical context of documentary photography and Goldberg's artistic expression in response to social and cultural issues. In addition, selected publications and exhibitions that illustrate his innovative approaches and deep empathy for the subjects of his images are analyzed.

KEYWORDS

Jim Goldberg, documentary photography, artist, social documentation, personal narrative, empathy, artistic development, photography, exhibition, photo books.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

SOUHLAS SE ZVEŘEJNĚNÍM

Souhlasím, se zveřejněním v Univerzitní knihovně Slezské univerzity v Opavě, v knihovně Uměleckoprůmyslového muzea v Praze, v knihovně Divadelního ústavu v Praze a na webových stránkách Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě.

Normostran vlastního textu: 89,13
Počet znaků: 160442

Jan Jurczak, Nowica, Říjen 2024

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval Václavu Podestátovi za cenné připomínky a pomoc, Eleonoře Iadkouské za její čas.

OBSAH

1 ÚVOD 8

2 DĚTSTVÍ A RANÉ VLIVY JIMA GOLDBERGA....9

3 STRUČNÁ HISTORIE SVĚTOVÉ DOKUMENTÁRNÍ FOTOGRAFIE....12

4 POČÁTEK FOTOGRAFOVÁNÍ AUTORA, STUDIUM....20

5 PRAXE 22

6 ROZBOR KNIŽNÍCH PUBLIKACÍ 29

6.1 Rich and Poor: Fotografie jako nástroj sociální dokumentace 29

6.2 Raised by Wolves: Děti ulice v intimitě 35

6.3 Příběhy migrace v Open See od Jima Goldberga 42

6.4 *Candy* - Archeologie vzpomínek a sociální nerovnosti v New Havenu....48

6.5 Intimita a sebeanalýza v knize Jima Goldberga Coming and Going 54

7 VYBRANÉ SAMOSTATNÉ A SKUPINOVÉ VÝSTAVY 59

7.1 Tři Američané, Muzeum moderního umění (MoMA) v New Yorku (1984)....59

7.2 Open See, The Photographers' Gallery v Londýně (říjen 2009 - leden 2010)....60

7.3 Raised by Wolves, Grand Palais, Paris Photo (2019)....62

7.4 Rich and Poor, Kaunaská galerie v Litvě (2022)....65

8. KONTEXT AUTOROVY TVORBY VE SVĚTĚ DOKUMENTÁRNÍ FOTOGRAFIE....67

8.1 Tvorba Jima Goldberga v kontextu tradice americké dokumentární fotografie....67

8.2 Goldbergova práce v kontextu agentury Magnum....71

8.3 Evropská dokumentární fotografie a její kritické perspektivy....80

8.4 Přínos Jima Goldberga k rozvoji dokumentární fotografie....87

9 ZÁVĚR 88

10 ŽIVOTOPIS 90

11 BIBLIOGRAFIE....91

12 JMENNÝ REJSTŘÍK …....96

ÚVOD

Na začátku svého díla, teoretické bakalářské práce „Dílo a život Jima Goldberga“ se chci podělit o osobní úvahu, která mě vedla k výběru daného tématu. Jako fotograf, který měl opakovaně možnost zažít intenzitu lidských emocí na frontové linii, především při práci v Donbasu v roce 2017-2018 a 2023, jsem pochopil, jak může být fotografie nejen prostředkem pro záznam reality, ale také nástrojem hluboké sebereflexe a vyjádření intimity.

Goldbergova práce se dotýká stejných tónů pocitů, které ve mně rezonují od mých prvních kroků do světa fotografie. Jeho schopnost pohybovat se na hranici mezi dokumentem a osobní zpovědí mě inspiruje k neustálému hledání pravdy nejen ve snímcích, které vytvářím, ale i v těch, které interpretuji. Během let své práce, zejména v souvislosti s fotografickými dokumentárními projekty na Ukrajině mezi roky 2017 – 2024, jsem měl opakovaně příležitost přemýšlet o roli paměti a času ve fotografii. Goldberg nás učí, že paměť a historie nejsou pevné, že jsou proměnlivé a závislé na naší perspektivě. Právě tento přístup, vědomí, že každá fotografie je pokusem o zastavení času, mě byl inspirací při analýze jeho díla.

Goldberg nás nutí konfrontovat se s vlastními vzpomínkami a smrtelností a vytváří díla, která jsou hluboce osobní a zároveň univerzální. Ve své práci jsem se pokusil zachytit podstatu této složitosti, přefiltrovat ji skrze vlastní zkušenosti a vytvořit text, který zachycuje jak hloubku Goldbergovy tvorby, tak mou osobní fascinaci tím, co může fotografie nabídnout jako nástroj introspekce a pochopení lidské existence.
Jsem přesvědčen, že tato práce nejen odhaluje uměleckou cestu Jima Goldberga, ale také se pokouší pochopit, jak jeho život a dílo mohou ovlivnit naše vlastní vnímání světa.

Já a moje žena Eleonora, s níž denně tvořím, se již léta inspirujeme životem a dílem Jima Goldberga (*1953) a jeho ženy Alessandry Sanguinetti (*1968). Na jejich práci nás fascinuje zejména to, jak dokážou spojit hluboce osobní soukromou sféru s angažovaností a budováním vztahů s lidmi v krizi. Jim Goldberg nám ukazuje, že je možné se plně věnovat svému řemeslu, pronikat do nejintimnějších a nejbolestivějších aspektů života druhých lidí a zároveň se starat o svou rodinu. Tento přístup s námi rezonuje, protože se stejně jako Goldberg snažíme pečovat o svůj soukromý život, starat se jeden o druhého, o svého psa a o společnou budoucnost.

DĚTSTVÍ A RANÉ VLIVY JIMA GOLDBERGA

Jim Goldberg se narodil 3.6.1953 v New Havenu ve státě Connecticut a vyrůstal v americkém přístavním městě, které v 50. a 60. letech 20. století zažívalo rychlý růst. New Haven, známý především jako sídlo Yaleovy univerzity, byl zároveň městem s hlubokými sociálními a rasovými rozdíly, které poznamenaly i mladého Goldberga. Jeho rodina podnikala v distribuci cukrovinek, což ji řadilo do střední třídy.[1]

Jim vyrůstal jako nejmladší dítě v rodině, kde byli jeho sourozenci mnohem starší než on, a proto rychle opustil rodinný dům, aby mohl jít studovat na vysokou školu. V důsledku toho se často cítil osamělý a většinu času trávil s rodiči. Jeho otec trpěl degenerativním onemocněním, což ještě více ovlivňovalo atmosféru doma. Tato zkušenost se životem s postižením mohla ovlivnit jeho pozdější citlivost vůči ostatním, zejména vůči těm, kteří byli vnímáni jako „jiní“ nebo odlišní.[2]

„Nezapadal jsem do rodiny tak, jak by si přáli, a myslím, že právě to mě nakonec přivedlo k fotografování,“ - řekl. Fotografování se pro něj stalo více než jen koníčkem; byl to nástroj, který mu umožnil poznávat svět a navazovat kontakty s lidmi, k nimž by normálně neměl přístup.

Když Goldberg vyrůstal, byl New Haven městem plným kontrastů. Mladý Jim byl svědkem rostoucího rasového a sociálního napětí. Tyto události měly hluboký vliv na jeho psychiku a jeho pozdější přístup k fotografování. „Vždycky mě zajímaly otázky třídy, rasy a toho, jak se vypořádáváme s 'jinými'. Myslím, že je to součást mé osobní psychologie... Vzpomínám na ta hrozná léta dospívání, kdy jsem se cítil nepochopený a odcizený,“ vzpomíná Goldberg. Právě tehdy, v době dospívání, se jeho loajalita začala obracet k těm, které společnost odsunula na okraj společnosti. Příkladem toho byla jeho zkušenost z dob rasových nepokojů v New Havenu, kdy ho ve školní jídelně udeřil židlí jeden ze studentů.

Jako dítě Goldberg často jezdil s rodinou po městě a prohlížel si honosné domy, o kterých snili. Na tyto vzpomínky se ve své tvorbě opakovaně odvolával a vplétal je do svých fotografií, které často vyvolávaly otázky týkající se identity, sounáležitosti a sociálního rozdělení.

Fotografie však nebyla Goldbergovou první volbou. Po absolvování střední školy plánoval studovat teologii, ale hned v prvním ročníku, v roce 1972, na Western Washington University v Bellinghamu se jeho život změnil, když vzal do ruky fotoaparát. "V prvním nebo druhém semestru jsem si zapsal kurz fotografie. Objednal jsem si fotoaparát z Hongkongu a čekal několik týdnů, než mi ho doručí. Když konečně dorazil, držel jsem ho v rukou a uvědomil si, že s ním mohu zachytit něco, na čem mi záleží," vzpomíná Goldberg. v roce 1975 absolvoval

1. Rozhovor s Jimem Goldbergem - Svatá Lucie. https://saint-lucy.com/conversations/jim-goldberg
2. Rozhovor Jima Goldberga s Davidem Campanym během Paris Photo 2020 https://www.youtube.com/watch?v=xbkW5XBGARo&t=444s

Z knihy Coming and Going © Jim Goldberg

bakalářský obor fotografie a pedagogika. Později pokračoval v magisterském studiu fotografie na Sanfranciském institutu umění, které dokončil v roce 1979.[3]

Goldberg si brzy uvědomil, že fotoaparát není jen nástrojem k pořizování fotografií, ale také jakousi „vstupenkou“ na místa, kam by se normálně nedostal, a k lidem, které by normálně nepotkal. Koncem sedmdesátých let, poté co se přestěhoval do San Franciska, začal Goldberg s fotoaparátem intenzivně prozkoumávat město. Jak vzpomínal, někteří lidé, které potkával na ulicích San Franciska, bydleli v přechodných hotelech a někteří z nich ho zvali do svých domovů, kde je mohl fotografovat.[4] Tato zkušenost byla jednou z prvních v jeho kariéře, která mu umožnila navázat blízký vztah s lidmi, které fotografoval, což se stalo určujícím prvkem jeho tvorby.

Tyto zážitky z dětství a raného mládí se později odrazily v jeho umělecké tvorbě. Podle jeho vlastních slov: „*Bohatí a chudí* byl můj způsob, jak mluvit s rodiči a říct jim, že být bohatý neznamená automaticky štěstí a být chudý neznamená, že nemůžete být šťastní. Myslím, že to byla vlastně moje reakce na to, že jsem vyrůstal v prostředí, které mě formovalo - kultura, která

3. Fotografie Jima Goldberga, dokumentárního vypravěče - Huck Magazine. https://www.huckmag.com/article/flipping-gaze-photos-jim-goldberg-documentary-storyteller

mě obklopovala, a soukromá škola, kam jsem byl poslán, se mě snažila v bouřlivých šedesátých letech formovat.“

Zážitky z mládí ovlivnily i jeho pohled na dospívání a vztah k rodině. „Několikrát jsem utekl z domova, ne moc daleko, ale utekl jsem ve snaze vyrovnat se se svým dospíváním. Abych byl upřímný, v mé rodině byl někdo, kdo měl v dětství těžké období, a způsob, jakým moje rodina reagovala na jeho problémy, byl podobný tomu, jak reagovala na ty moje, a to bylo špatné.“ [4]

Po celý život Goldberg pokračoval ve zkoumání témat, která se objevila v jeho prvních letech v New Havenu, a jeho dílo se stalo důležitým hlasem v diskusi o sociální rovnosti, toleranci a lidské důstojnosti.

4. Jim Goldberg doufá, že jeho filmy mají stále význam - The New York Times. https://www.nytimes.com/2014/07/27/arts/design/jim-goldberg-hopes-his-pictures-still-make-a-difference.html

STRUČNÁ HISTORIE SVĚTOVÉ DOKUMENTÁRNÍ FOTOGRAFIE

Termín dokumentární (fr. documentaire) se v souvislosti se zobrazováním objevil již v roce 1879 ve výkladovém slovníku francouzštiny, a to ve smyslu věrnosti realistické malby vůči předloze – tento výklad pojmu byl doložen jeho použitím ve dvou článcích v dobových časopisech týkajících se věrnosti zobrazování v malířských obrazech. Až do okamžiku prvních experimentů s aranžovanou fotografií a do příchodu využívání fotografie jako pomocného nástroje žurnalistiky byl každý fotografický obraz z principu svého vzniku věrný své předloze a nebylo třeba zavádět specifický pojem dokumentární (který by ve skutečnosti byl jen synonymem pojmu fotografie samotné). Potřeba odlišit původní praxi fotografie jako pravdivého a objektivního zobrazování skutečnosti od ostatní praxe fotografie nastala s příchodem retušované a aranžované, na realitě již méně závislé fotografie a s příchodem prvních pokusů o „uměleckou fotografii“. [5]

Rané příklady fotografie, jako například snímek Alexandra Gardnera „Poprava Lincolnových spiklenců“ z roku 1865, obsahovaly sekvenční snímky zobrazující události narativním způsobem. Ještě dříve, v roce 1855, byla krymská válka prvním fotograficky zdokumentovaným konfliktem, ačkoli tehdejší technická omezení neumožňovala zachytit samotnou akci, pouze její následky. Tyto rané válečné fotografie, často reprodukované jako litografie a publikované v evropských novinách, však postrádaly narativní kvality, které se později staly základem dokumentární fotografie.

Jacob Riis byl jedním z průkopníků sociálně angažované fotografie, jehož práce měla zásadní vliv na reformy bytové politiky v New Yorku na konci 19. století. Jako dánský přistěhovalec sám zažil drsné podmínky života ve slumech, což ho inspirovalo k tomu, aby svou novinářskou kariéru zasvětil boji za zlepšení situace nejchudších obyvatel města. Jako policejní reportér listu The New York Tribune se Riis proslavil popisem bídy a kriminality v nejhorších čtvrtích. Aby mohl ještě lépe vylíčit dramatické životní podmínky, začal používat novou technologii, bleskovou fotografii, která mu umožnila dokumentovat temné, přeplněné činžáky a nebezpečné slumy. Jeho průkopnická fotografická práce, kterou v roce 1890 představil v knize "Jak žije druhá polovina", nejen šokovala veřejnost, ale také inspirovala městské úředníky včetně Theodora Roosevelta k zavedení reforem v oblasti bydlení. Riis dokázal, že obraz může být mocným nástrojem v boji za sociální spravedlnost, a otevřel oči skrytým problémům městské chudoby.[6]

5. MICHAL KOTÍK K vývoji pojmu dokumentární fotografie, str. 65 – 66)
6. Pioneering Social Reformer Jacob Riis Revealed “How The Other Half Lives” in America https://www.smithsonianmag.com/history/pioneering-social-reformer-jacob-riis-revealed-how-other-half-lives-america-180951546/

Lewis Hine byl jedním z nejvýznamnějších sociálně angažovaných fotografů, jehož dílo přispělo k boji proti zneužívání dětí ve Spojených státech na počátku 20. století. Ve spolupráci s Národním výborem proti dětské práci dokumentoval drsné podmínky dětské práce v továrnách, dolech a na polích. Aby se na tato místa dostal, pracoval často inkognito a vydával se za prodavače biblí nebo pojišťovacího agenta. Jeho fotografie, na nichž zachycoval vyčerpané děti v otrhaném oblečení, byly empatické a přímé a měly za cíl vyvolat reakci veřejnosti. Díky těmto snímkům si veřejnost uvědomila rozsah problému, což přispělo k reformám, jako byl Keating-Owenův zákon z roku 1916 a nakonec zavedení zákona o spravedlivých pracovních standardech v roce 1938. Hineova fotografie se stala nástrojem boje za lidská práva a ukázala, jak dokument může nejen zaznamenat realitu, ale také ji změnit. [7]

Významný vývoj v tomto žánru nastal s uvedením fotoaparátu Leica v polovině 20. let 20. století, kdy dokumentární fotografie získala novou dynamiku díky své schopnosti zachytit události rychle a nenápadně. Fotoaparát Leica I, představený na veletrhu v Lipsku v roce 1925, byl prvním kompaktním fotoaparátem na 35mm film, který umožňoval rychlou tvorbu vysoce kvalitních snímků, což bylo dříve s velkými stacionárními fotoaparáty nemožné. Leica, vyvinutá Oskarem Barnackem, také zavedla do fotografie novou estetiku - umožňovala zachytit okamžiky v pohybu a přiblížit se k objektu, aniž by bylo narušeno jeho přirozené chování. Fotoaparát se brzy stal nástrojem fotografů, jako byli Henri Cartier-Bresson, a nově definoval způsoby dokumentace každodenního života a společenských událostí. [8]

Významný rozvoj tohoto žánru nastal ve 30. letech 20. století díky práci Farm Security Administration (FSA), americké vládní agentury, která se věnovala dokumentaci dopadů Velké hospodářské krize. Jedním z nejvlivnějších fotografů, kteří s FSA spolupracovali, byl Walker Evans, jehož dílo se stalo ikonou americké dokumentární fotografie.[9] Evansovo dílo, zejména díky jeho knize "American Photographs" z roku 1938, bylo dlouho považováno za svědectví o sociální, kulturní a morální krajině Ameriky. Kniha je rozdělena do dvou částí, z nichž každá představuje odlišný pohled na národ. První část se zaměřuje na život ve městech a ukazuje pouliční scény, výlohy obchodů a architekturu, které odhalují podstatu amerických měst v tomto období. Druhá část se zabývá americkým venkovem a zachycuje drsnou realitu chudých, často agrárních komunit v zemi. Kniha, doprovázená zasvěceným esejem Lincolna Kirsteina, byla průlomová svým spojením výtvarného a dokumentárního umění, díky němuž se stala nejen společenským dokumentem, ale také pečlivě připravenou uměleckou výpovědí.

7. Fotograf, který přiměl USA postavit se problému dětské práce https://www.smithsonianmag.com/history/the-photographer-who-forced-the-us-to-confront-its-child-labor-problem-180982355/
8. Agents Of Change: Leica. https://magazine.artland.com/agents-of-change-leica-how-the-iconic-camera-changed-photography/
9 „Walker Evans - otec americké dokumentární fotografie“. Umění v souvislostech. https://artincontext.org/walker-evans/.

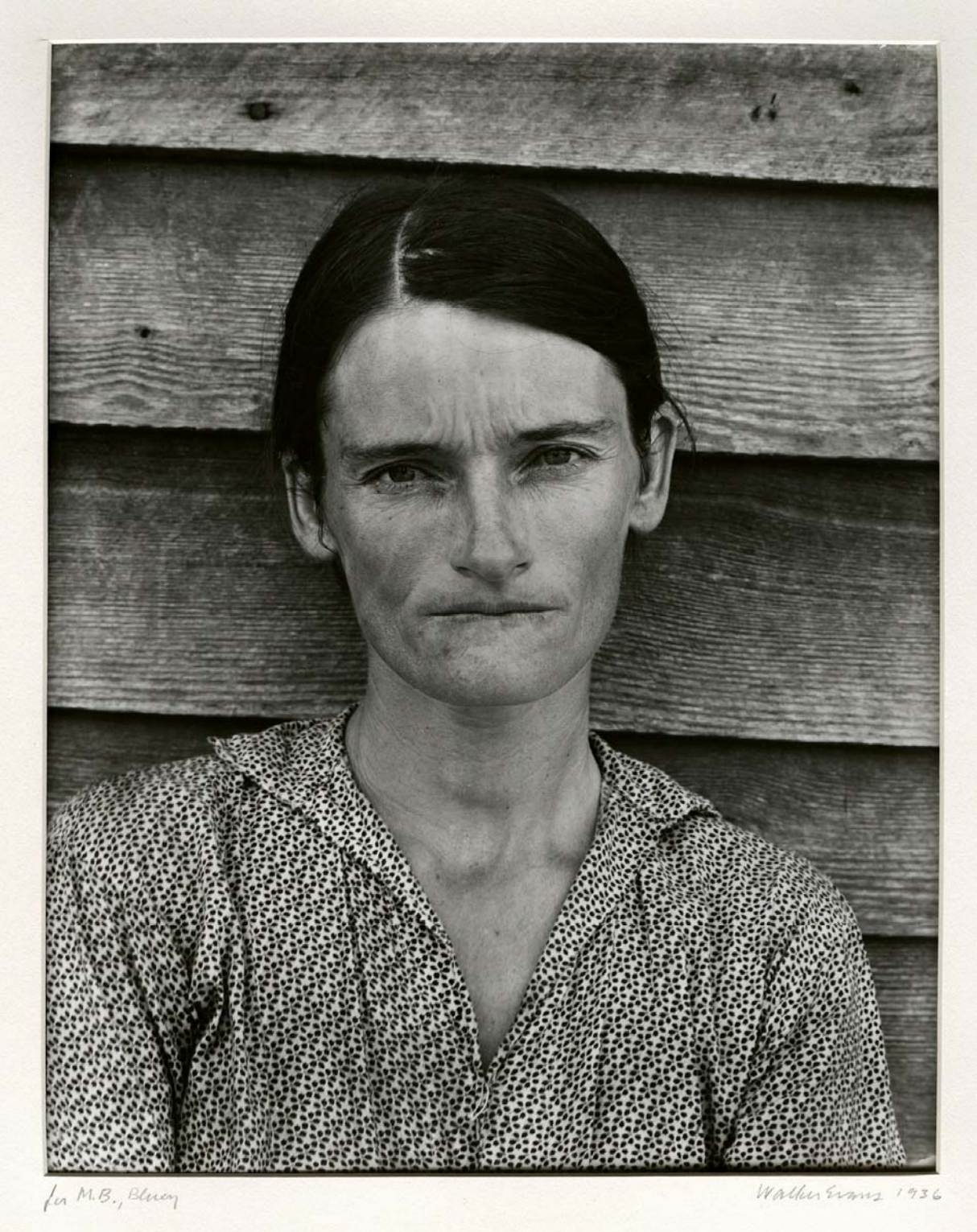

Alabama Tenant Farmer Wife (1936), © Walker Evans Archive, The Metropolitan Museum of Art

Evans se zdržel otevřené kritiky sociálních nespravedlností své doby a místo toho se rozhodl prezentovat své objekty s objektivním, téměř klinickým odstupem. Jeho snímky, které často zobrazují venkovskou chudobu, život na maloměstě a relikty americké kultury, vyvolávají spíše pocit tiché trpělivosti než rozhořčení. Kvůli tomuto přístupu někteří zpochybňují Evansovu politickou angažovanost. Kritici z různých ideologických spekter ho střídavě označovali buď za elitáře, nebo za člověka, který se nedostatečně angažuje v sociálních bojích, jež zobrazuje. Nicméně díky Evansově pečlivosti k detailům a jeho „dokumentárnímu stylu“ se jeho dílo stalo vlivným a podněcovalo k zamyšlení nad morální a sociální dráhou Ameriky.[10,11]

Naproti tomu dílo Dorothey Langeové, zejména její slavná fotografie "Matka migrantka" nebo v českém prostředí „Kočující matka“ (1936), je živým příkladem sociálně angažované fotografie. Langeová na objednávku americké vládní organizace Farm Security Administration dokumentovala těžkou situaci migrujících dělníků během Velké hospodářské krize. Snímek "Migrant Mother" se stal jedním z nejznámějších snímků té doby a symbolizuje zoufalství a odolnost amerických rodin, které se potýkaly s problémy. Langeho kompozice vtahuje diváky do emocionální tíhy objektu, Florence Owens Thompsonové, jejíž unavený výraz a mateřská přítomnost vystihují těžkosti, kterým čelily tisíce rodin. Tato intimní a zároveň univerzální fotografie vzbudila empatii veřejnosti a podnítila federální pomoc táboru pro migranty, kde byla pořízena. Identita Thompsonové však zůstala až do pozdějších desetiletí z velké části neznámá, což poukazuje na složitý vztah mezi subjektem a fotografem v sociálně zaměřené dokumentární tvorbě.[12]

V roce 1956 vyšla kniha Williama Kleina NEW YORK, jedna z nejdůležitějších knih v dějinách fotografie, která vyvolala skutečnou revoluci. Klein porušil všechna dosavadní pravidla a tradice média a vytvořil inovativní, dynamický fotografický styl, který v sobě spojoval černý humor, sociální kritiku, satiru a poezii. Jeho dílo se stalo předchůdcem témat, která později rozvinul pop-art a nový realismus. Kniha s původním názvem „NEW YORK IS GOOD & GOOD FOR YOU“ získala status legendy, která je na sběratelském knižním trhu těžko k sehnání. Nové vydání, obohacené o téměř sto dalších stran a dosud nepublikované fotografie, vzniklo ve spolupráci s evropskými, japonskými a americkými nakladateli. William Klein, americký umělec žijící v Paříži, se vyhýbal škatulkování a překračoval tradiční kategorie tvorby.[13]

V polovině 20. století (dříve ale už např. v pracích Lisette Model, Weegeeho) dokumentární fotografie doznala výraznou proměnu výrazu sdělení směrem k interpretaci osobního, pocitového sdělení na pozadí fotografovaných událostí běžného života. Fotografové takzvané newyorské

10. „Walker Evans | Americký dokumentární fotograf a fotožurnalista“. Britannica. https://www.britannica.com/biography/Walker-Evans.
11. SIGNS OF LIGHT: WALKER EVANS' AMERICAN PHOTOGRAPHS https://www.artforum.com/features/signs-of-light-walker-evans-american-photographs-205617/
12.The Fateful Roadside Stop That Led to Dorothea Lange's "Migrant Mother" https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-fateful-roadside-led-dorothea-langes-migrant-mother
13. New York 1954.55 https://www.goodreads.com/book/show/2329544.New_York_1954_55

fotografické školy (název výstavy konané v roce 1986 ve Washingtonu), vyznávali syrový, drsný přístup k městskému životu a pouliční fotografii. Na rozdíl od formálních, idealizovaných stylů, které jim předcházely, se tito umělci, mezi něž patřili

Diane Arbus, Richard Avedon, Alexey Brodovitch, Ted Croner, Bruce Davidson, Don Donaghy, Louis Faurer, Robert Frank, Sid Grossman, William Klein, Saul Leiter, Leon Levinstein, Helen Levitt, Lisette Model, David Vestal a Weegee, zaměřili na zachycení upřímných okamžiků každodenního života, přičemž často vyzdvihovali lidi na okraji společnosti a nečekanou krásu, kterou lze nalézt v chaosu. Jejich tvorba byla hluboce ovlivněna rychlým tempem poválečného New Yorku a odrážela rozmanitost, energii a rozporuplnost města. Tito fotografové kladli důraz

Diane Arbus. *Man and wife in the woods, evening, nudist camp, N.J., 1963*. 1963

na spontánnost a osobní vizi, čímž se vymykali tradičním fotografickým konvencím a přispěli k širšímu uměleckému hnutí.

Diane Arbusová byla americká fotografka známá tím, že dokumentovala lidi na okraji společnosti - postižené, podivíny, outsidery. Její fotografie se vyznačovaly přímým stylem, často znepokojivým a nutícím k zamyšlení nad tím, co je vnímáno jako „normální“. Arbusová byla jednou z nejvýznamnějších osobností newyorské fotografické školy, která se zaměřovala na syrové, nespoutané zachycení reality. Arbusova sebevražda v roce 1971 ve věku 48 let byla výsledkem dlouholetého boje s depresemi. Přesto byla její práce oceňována pro svou vizuální sílu.

Susan Sontagová v knize "On Photography" (1977) kritizovala její práci a obvinila Arbusovou, že posiluje pocit „jinakosti“ svých modelů. Podle Sontagové Arbusová svými fotografiemi spíše vytvářela odstup mezi divákem a marginalizovanými osobami, než aby jim poskytovala empatii. Sontagová tvrdila, že Arbusová spíše než sbližování lidí zdůrazňovala rozdíly mezi „normálností“ a jinakostí, což mohlo vést k dehumanizaci fotografovaných osob. Patricia Bosworthová ve své biografii "Diane Arbus: A Biography" (1984) Arbusovou hájila a zdůraznila, že měla k lidem, které fotografovala, hluboký vztah. Jejím cílem bylo ukázat autenticitu a rozmanitost lidského života, nikoliv je vyloučit. Arbusová se podle Boswortha snažila zachytit pravdu o svých modelech a umožnila divákům zamyslet se nad jejich předsudky. Jak napsal Hilton Kramer v "The New York Times: „Její práce vyjadřovaly zvláštní vizi - intenzivní, často znepokojující, ale vždy silně přímou. Arbusová dokázala své objekty postavit před kameru, a tím i před diváka, s upřímností, která byla stejně syrová jako objevná. „[14, 15, 16]

Dalším přelomovým okamžikem v historii dokumentární fotografie bylo vydání knihy „The Americans“ (Američané) Roberta Franka, budoucího Goldbergova přítele, v roce 1958. Frank, švýcarský fotograf, vytvořil během svých cest po Spojených státech soubor snímků, které poctivě a bez příkras zobrazovaly rozmanitost a rozpory americké společnosti. Jeho přístup byl inovativní jak po formální, tak po obsahové stránce; fotografie se vyznačovaly spontánností, nekonvenční kompozicí a subjektivním pohledem na realitu. „Američané“ způsobili převrat v uvažování o dokumentární fotografii a přesunuli důraz z objektivního zaznamenávání faktů na osobní interpretaci a umělecké vyjádření. Jak poznamenala kritika, Frankova práce „rozbila iluzi amerického snu“ a odhalila společnost plnou napětí a nerovnosti. Kniha obsahuje 83 černobílých fotografií pořízených během dvouleté cesty po zemi, která byla financována z Guggenheimova

14. Susan Sontag, "On Photography" (1977).
15. Patricia Bosworth, "Diane Arbus: A Biography" (1984).
16.Diane Arbus Biography by Arthur Lubow https://www.nytimes.com/2016/07/03/books/review/diane-arbus-biography-by-arthur-lubow.html
17. Revisiting ‘The Americans’, Robert Frank’s Influential Photo Book https://petapixel.com/2017/11/17/revisiting-americans-robert-franks-influential-photo-book/

Robert Frank v roce 1954 © Fred Stein—picture-alliance/dpa/AP Images

stipendia. Úvod k americkému vydání z roku 1959 napsal Jack Kerouac, ústřední postava Beat Generation, a ocenil Frankovu práci jako druh vizuální poezie. Kerouac se proslavil slovy: „Robert Frank... vycucnul z Ameriky smutnou báseň přímo na film," čímž vyzdvihl melancholickou krásu Frankových snímků, v nichž se snoubí okamžiky osamělosti, rasového napětí a tichých osobních bojů. Keruac:"[17]

V tomto kontextu vnímám práce Jima Goldberga jako pokračování a rozvoj tradice založené umělci, jako byli Walker Evans a Robert Frank. Goldberg se inspiruje jejich přístupem k dokumentování reality a zároveň zavádí vlastní inovativní vyprávěcí postupy. Stejně jako jeho předchůdci se Goldberg snaží odhalit pravdu o lidském stavu, ale zároveň vědomě zpochybňuje hranice a možnosti samotného média fotografie.[18]

Nelze přehlédnout vliv, který měl na Goldbergovu tvorbu jeho mentor a učitel Larry Sultan (1946–2009). Sultan, známý svým konceptuálním přístupem k fotografii, byl jedním z klíčových umělců, kteří ovlivnili způsob, jakým Goldberg vnímal a používal fotografické médium. Ve svých dílech, jako jsou „Obrázky z domova" (knižně 1992), Sultan zkoumal hranice mezi dokumentací a fikcí a zpochybňoval tradiční konvence dokumentární fotografie. Jeho fotografie, kombinující intimní, osobní příběhy s širšími společenskými komentáři.[19]

Stojí za zmínku, že v době, kdy Goldberg vytvořil svá nejvýznamnější díla, byla tradice dokumentární fotografie podrobena intenzivní filozofické kritice. Její nároky na objektivní zprostředkování pravdy byly zpochybňovány a samotná fotografie byla často vnímána jako forma umělecké manipulace sloužící konkrétním společenským cílům. Susan Sontagová ve své vlivné knize „O fotografii" napsala: „Rozsáhlý fotografický katalog bídy a bezpráví po celém světě seznámil každého s krutostí, učinil ji běžnější - zdála se být důvěrně známá, vzdálená ("je to jen fotografie"), nevyhnutelná. „ Goldberg, vědom si těchto debat, se ve své tvorbě snažil překonat tradiční omezení dokumentární fotografie, zapojil své objekty do tvůrčího procesu a umožnil jim spoluvytvářet vyprávění jejich vlastními slovy.[20]

Goldbergův inovativní přístup ocenilo mnoho současných umělců a kritiků. Fotografka Nan Goldinová (*1953) označila jeho knihu Raised by Wolves (*1955) za „jednu z nejlepších fotografických knih mého života" a zdůraznila její zásadní vliv na vývoj současné dokumentární fotografie. Goldberg sice navazuje na odkaz umělců, jako byli Evans a Frank, ale zároveň posouvá hranice média a zkoumá nové formy vyjádření a společenské angažovanosti. Jeho dílo je důležitým příspěvkem do diskuse o roli a možnostech fotografie v moderním světě a ukazuje její potenciál jako nástroje pro hluboké a empatické pochopení lidské reality.

18. Sarah Wichlacz, „Raised By Wolves as a Non-Fictional Multi-Media Narrative" (Vlci vychováváni jako nefiktivní multimediální vyprávění). Americké předměstí X. https://americansuburbx.com/2009/11/theory-raised-by-wolves-as-non.html.
19. „Jim Goldberg doufá, že jeho obrazy stále něco změní". The New York Times. https://www.nytimes.com/2014/07/27/arts/design/jim-goldberg-hopes-his-pictures-still-make-a-difference.html.
20. Susan Sontag, „O fotografii." (Susan Sontag, „O fotografii").

POČÁTEK FOTOGRAFOVÁNÍ AUTORA, STUDIUM

Jimův zájem o fotografii se začal rozvíjet během jeho studií na Hartfordské univerzitě v letech 1972-1925, kde získal základní technické i umělecké dovednosti. Zásadní zlom v jeho fotografické kariéře však nastal při dalším studiu na Sanfranciském institutu umění (San Francisco Art Institute) v letech 1977 až 1979. Zde měl možnost pracovat pod vedením Larryho Sultana, renomovaného fotografa známého svým konceptuálním a narativním přístupem k fotografii, který měl na Goldbergův umělecký vývoj zásadní vliv.[21]

Na jaře 1977, krátce po příjezdu do San Francisca, se Goldberg rozhodl navštěvovat „opravdový" kurz fotografie na Lone Mountain College. Vyučoval ho Larry Sultan a závěrečným úkolem bylo vytvořit knihu - podmínkou bylo, že musí mít začátek, prostředek a konec. Goldberg vzpomíná: „V té době jsem fotil lidi v tranzitních hotelových pokojích v Mission District. V Patrickově papírnictví jsem si koupil hotelový registr. Do něj jsem vložil fotografie svých postav a požádal je, aby vedle fotografií napsali své příběhy nebo pocity. Knihu jsem nazval „Registr hostů. Knihu jsem použil při přihlašování na postgraduální studium na Rhode Island School of Design (RISD) v Providence, Rhode Island, a na Lone Mountain College. Na obě školy jsem byl přijat, ale rozhodl jsem se zůstat na Lone Mountain a pracovat s Larrym".

Krátce po nástupu na postgraduální studium však Lone Mountain oznámila, že se zavírá. Na poslední chvíli se Goldberg rozhodl podat přihlášku na San Francisco Art Institute, univerzitu, která ho předtím odmítla. „Narychlo jsem si sestavil nové portfolio a rozhodl se, že vytisknu své fotografie obyvatel hotelu o rozměrech 11 x 14 cm a požádám tyto lidi, aby napsali přímo na své fotografie. Nebyl jsem si jistý, co jsem udělal, ale přihlásil jsem se na SFAI a byl jsem přijat! Samozřejmě se ukázalo, že to bylo něco víc, něco, co je nedílnou součástí mé praxe už 40 let - práce na dlouhodobých projektech, práce s textem, vyprávění příběhů a narativů. Ale tehdy jsem si rozhodně nemyslel, že o pár let později bude vystaven v Muzeu moderního umění, že bude počátkem mého přátelství s Larrym Sultanem, Philipem Brookmanem a Robertem Frankem..... Prostě jsem viděl něco, co jsem cítil, že se musím pokusit pochopit, což je začátek většiny výtvarných projektů umělců."[22]

Od samého počátku své kariéry se Jim Goldberg zaměřoval na dokumentování života lidí z různých společenských vrstev, přičemž jeho zvláštní pozornost vždy směřovala k těm nejvíce marginalizovaným skupinám. Projekt *Guest Register* (1974) se stal základem jeho další tvorby a

21. „Jim Goldberg doufá, že jeho obrazy stále něco změní." The New York Times. https://www.nytimes.com/2014/07/27/arts/design/jim-goldberg-hopes-his-pictures-still-make-a-difference.html.
22. Sarah Wichlacz, „Raised By Wolves as a Non-Fictional Multi-Media Narrative" (Vychováváni vlky jako nefiktivní multimediální vyprávění). Americké předměstí X. https://americansuburbx.com/2009/11/theory-raised-by-wolves-as-non.html.

zavedl prvky, které jsou dnes pro jeho styl charakteristické – kombinaci fotografie s textem a osobními příběhy jeho subjektů. Tento empatický přístup a závazek k dokumentování lidských

21. „Jim Goldberg doufá, že jeho obrazy stále něco změní.“ The New York Times. https://www.nytimes.com/2014/07/27/arts/design/jim-goldberg-hopes-his-pictures-still-make-a-difference.html.
22. Sarah Wichlacz, „Raised By Wolves as a Non-Fictional Multi-Media Narrative“ (Vychováváni vlky jako nefiktivní multimediální vyprávění). Americké předměstí X. https://americansuburbx.com/2009/11/theory-raised-by-wolves-as-non.html.

osudů připravil Goldberga na jeho pozdější, slavnější díla, jako jsou *Rich and Poor* (1985) a *Raised by Wolves* (1995).

Jim Goldberg se stal nejen jedním z nejinovativnějších dokumentárních fotografů své generace, ale také průkopníkem ve spojení fotografie s textem a osobním vyprávěním. Jeho raná tvorba připravila půdu pro jeho pozdější, vyzrálejší projekty, které nejen dokumentují realitu, ale také zapojují diváka na hlubší úrovni a nutí ho přemýšlet o těžkém údělu druhých i sebe sama.

© Larry Sultan Reprodukce z knihy Evidence, 2003

PRAXE

Od samého počátku své fotografické kariéry hledá Jim Goldberg nové způsoby vyprávění příběhů a do dokumentární fotografie vnáší jedinečnou emocionální angažovanost a komplexní vyprávění, které často přesahuje tradiční dokumentární rámec. „Napadlo mě nechat lidi psát své příběhy do fotografií, a i když jsem zpočátku nevěděl, co přesně dělám, ukázalo se, že je to něco, co se stalo nedílnou součástí mé praxe na dalších 40 let. Prostě jsem viděl něco, co jsem cítil, že se musím pokusit pochopit. A používání textu mi to umožnilo.“ - Goldberg říká. [23]

Jedním z klíčových prvků Goldbergovy práce je spolupráce s fotografovanými lidmi. Umělec odmítá tradiční model fotografa jako vnějšího pozorovatele ve prospěch angažovanějšího přístupu, kdy fotografovaní mají možnost vyjádřit své myšlenky a pocity. „V té době byla velká část dokumentární fotografie a fotožurnalistiky o pohledu zvenčí. A mě zajímalo něco jiného - umožnit lidem, aby popsali své zážitky vlastními slovy, zevnitř, pomocí snímků, které někdy podpořily a někdy možná podkopaly to, co říkají.“ [24]

Goldberg si byl vědom toho, že jeho přítomnost a působení fotoaparátu může ovlivnit chování lidí před objektivem, ale snažil se vést tvůrčí proces tak, aby co nejvěrněji zachytil myšlenky a pocity fotografovaných lidí. „Mou úlohou bylo být průvodcem; pomoci jim co nejpřesněji vyjádřit to, co se snažili říci, podle toho, co si mysleli,“ poznamenává.[25]

Mnohé Goldbergovy projekty, jako například *Rich and Poor* (1985), *Raised by Wolves* (1995), *Open See* (2009) a *Coming and Going* (2016), byly dlouhodobými projekty, které trvaly šest až deset let. Tak dlouhá doba práce mu umožnila navázat hluboké vztahy s lidmi, které fotografoval, což se promítlo do autenticity a intimity jeho snímků. Goldberg často zdůrazňoval, jak je jeho postavení odlišné od fotožurnalistů: „Cítím se privilegovaný v tom smyslu, že nejsem fotožurnalista, který má na daném místě stanovený čas. To samozřejmě umožňuje určitou úroveň intimity a přátelství, kterou mnoho lidí, kteří pracují pouze jeden den, nemá. V tomto ohledu se cítím být privilegován.“ [26]

Vztahy, které si Goldberg vybudoval s lidmi, které fotografoval, s sebou nesly i určitou míru odpovědnosti. Umělec si uvědomoval, že jeho úkolem není pouze dokumentovat realitu, ale také pěstovat důstojnost a úctu k lidem, kteří souhlasili se sdílením svých příběhů. „Samozřejmě, když rozvíjíte vztahy, odpovědnost přichází přirozeně. Když jsem dělal 'Open See', fotografoval jsem lidi, kteří se stali obětí obchodu s lidmi, uprchlíky a migranty, kteří byli na okraji Evropy a nevěděli, kde budou příští den. Měl jsem nějakou zodpovědnost? Nemohl jsem je zachránit. Nemohl jsem jim poskytnout azyl. Nemohl jsem jim dát občanství. Ale ano, v danou chvíli jsem

23. Vlastními slovy: Jim Goldberg, vypravěč fotografických příběhů https://www.huckmag.com/article/flipping-gaze-photos-jim-goldberg-documentary-storyteller
24. High and Low: Jim Goldberg's Works in Process https://time.com/47371/high-and-low-jim-goldbergs-works-in-process
25. Vlastními slovy: Jim Goldberg, vypravěč fotografických příběhů https://www.huckmag.com/article/flipping-gaze-photos-jim-goldberg-documentary-storyteller
26. Rozhovor s Jimem Goldbergem o svaté Lucii https://saint-lucy.com/conversations/jim-goldberg

měl odpovědnost za to, že se k nim budu chovat s respektem.“[27]

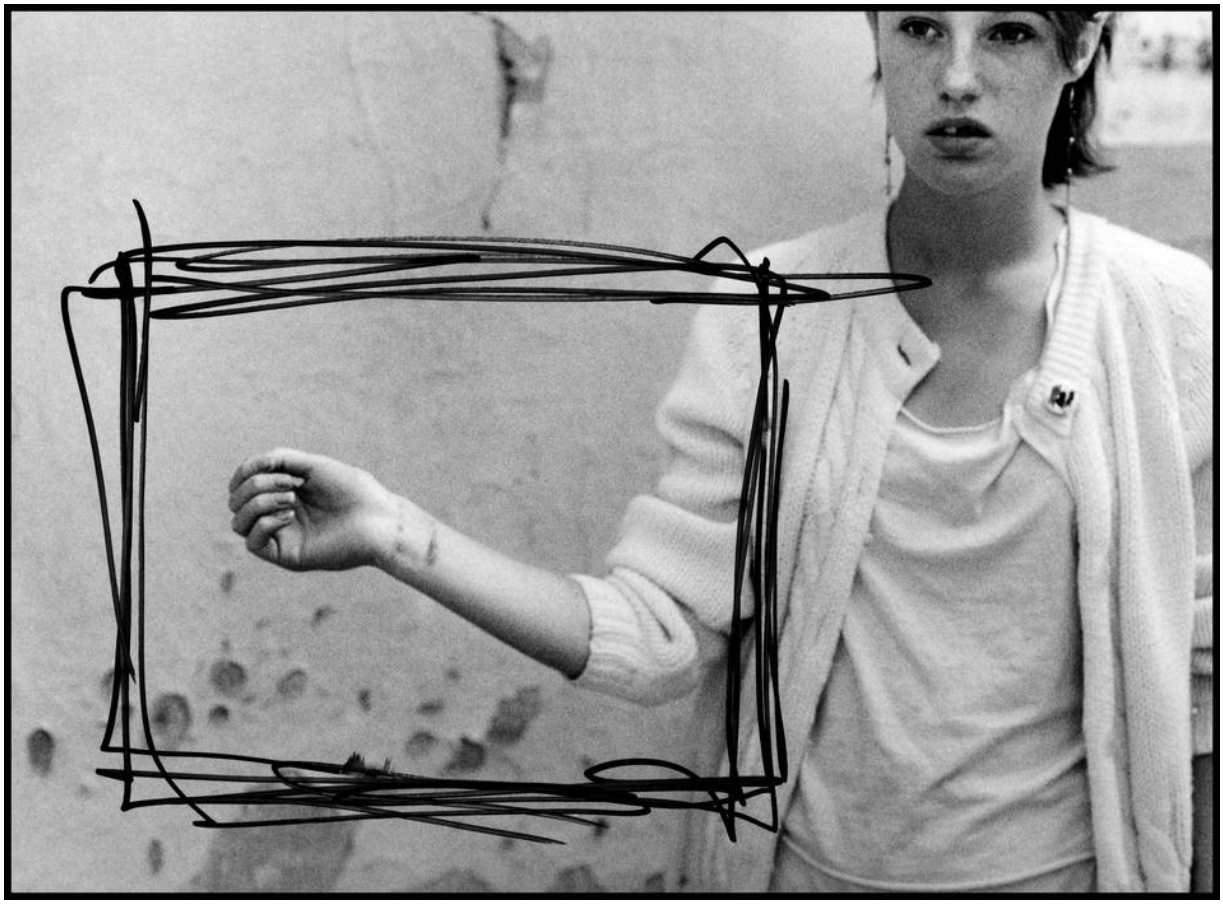

Kelly. San Francisco, USA. 1987. © Jim Goldberg

Goldberg kombinuje různé umělecké formy, jako je film, objekty, zvuk a text, a vytváří tak pro diváky vícerozměrné zážitky. Jeho projekty často zahrnují prvky videa, instalace s objekty a inovativní formy prezentace fotografií, které dohromady vytvářejí komplexní vyprávění. Zejména v projektu „Raised by Wolves“ použil Goldberg komplexní tříkanálové video, polaroidy, Daveovu bundu, diapozitivy a různé další multimediální prvky, které umožnily divákům hlouběji se ponořit do prezentovaných příběhů. “Myslím, že je důležité mít co největší paletu, se kterou mohu pracovat, to se mi pracuje nejlépe.”[28,29]

27. High and Low: Jim Goldberg's Works in Process https://time.com/47371/high-and-low-jim-goldbergs-works-in-process
28. Rozhovor s Jimem Goldbergem o svaté Lucii https://saint-lucy.com/conversations/jim-goldberg/](https://saint-lucy.com/conversations/jim-goldberg/
29 „Mezi očima: Eseje o fotografii a politice“ - David Levi Strauss https://www.aperture.org/shop/between-the-eyes-david-levi-strauss-books.

Goldberg o tomto přístupu řekl: „Všechna tato různá média jsou jako vrstvy, které na sebe pokládám, abych vytvořil něco komplexnějšího a ucelenějšího. Fotografie je jen jedním z prvků.“ Dodal, že ačkoli pracuje na různých formách, film má pro něj zvláštní význam, že se mu stalo, že využil tření fotografie a filmu, což mu umožnilo dát fotografii i filmu novou energii."Myslím, že způsob, jakým vidím svět a jak přemýšlím, se odráží v mé práci. Jsem poměrně inovativní, intuitivní umělec a tento neklid udržuje mé vidění mladé a snad i užitečné. Zároveň mě to nutí pátrat po neznámém, protože zvědavost prostě nechce zmizet."[30,31]

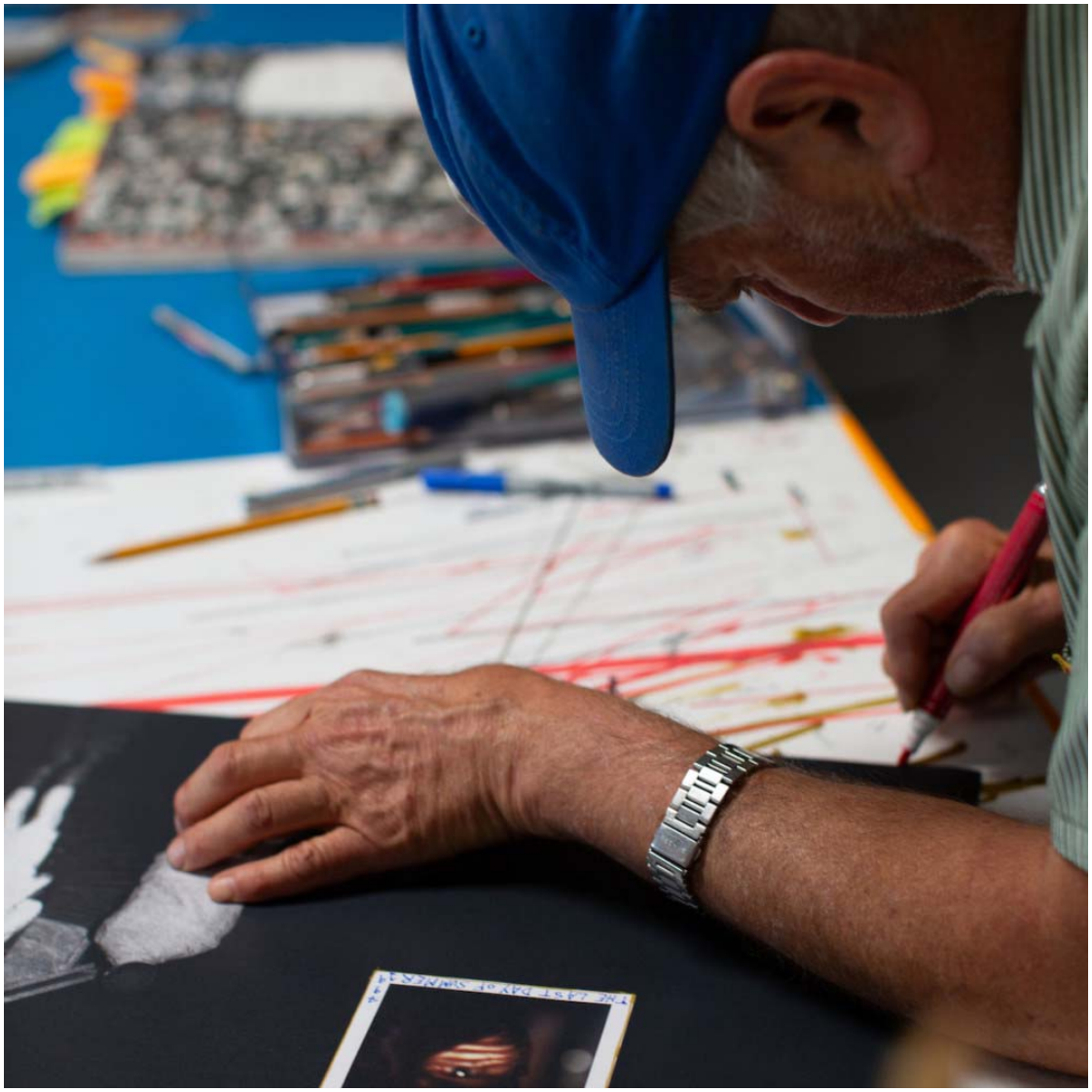

Jim Goldberg ve svém studiu © Magnum Photos

30. Vzpomínka na Roberta Franka, 1924-2019 https://www.1854.photography/2019/09/remembering-robert-frank
31. „Fotografie po Frankovi“ - Philip Gefter https://www.ucpress.edu/book/9780520260221/photography-after-frank

Všechny tyto prvky vytvářejí Goldbergův jedinečný umělecký jazyk, který nejen dokumentuje skutečnost, ale také ji přetváří a dává jí nový a hlubší význam. Umělec si je vědom, že jeho dílo může mít vliv na svět, i když je tento vliv nenápadný a těžko měřitelný. „Všichni doufáme, že to, co děláme, přináší byť jen malou změnu. Dělám tyto projekty, protože mě zajímá dělat umění a posouvat hranice média, hrát si a učit se.

Je to sobecké. Cítím se díky tomu živý. Mění to něco? Četl jsem věci a bylo mi řečeno o věcech, které moje práce způsobila - jsou to drobnosti, ale drobnosti se sčítají. Samozřejmě doufám, že se věci změní a zlepší, ale jestli k tomu přispěje moje práce nebo práce někoho jiného, to nevím. Prostě dělám práci a doufám, že ji někteří lidé uvidí, bude se jim líbit a možná s ní něco udělají.“[32]

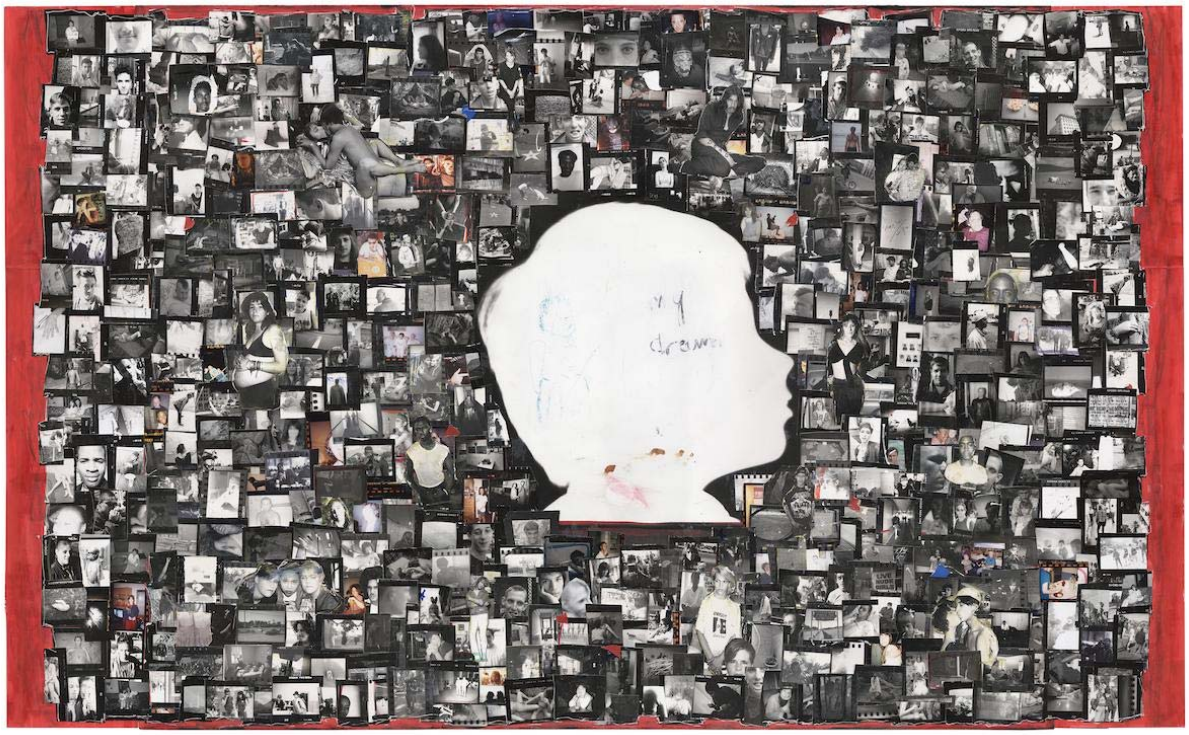

Můj sen, z Coming and Going © Jim Goldberg

Tvůrčí proces hraje v práci Jima Goldberga klíčovou roli. Pro umělce není jen fází předcházející dokončení díla, ale nedílnou součástí samotného aktu tvorby. „Díky tomu, že jsem tak dlouho působil jako učitel, jsem si uvědomil, že velká část toho, co učíte studenty, spočívá v tom, že se naučíte respektovat proces. Sledovat studenty, jak rostou, je zajímavé - a jejich sledování mého

32. Rozhovor s Jimem Goldbergem o svaté Lucii
https://saint-lucy.com/conversations/jim-goldberg/

procesu jim pomáhá pochopit, že to není tak záhadná věc. Abyste tomuto umění porozuměli, musíte projít cestou pokusů a omylů, experimentovat, nespěchat a usilovně přemýšlet.

Jak poznamenává David Levi Strauss ve své knize „Mezi očima: Eseje o fotografii a politice“ (2003), tvůrčí proces ve fotografii, zejména dokumentární, vyžaduje, aby se umělec hluboce angažoval nejen při pořizování snímků, ale také při chápání a přetváření reality, kterou zobrazuje. Jako učitel a mentor Goldberg často zdůrazňuje důležitost tohoto procesu ve své práci. Stejně jako Robert Frank, jehož dílo ho výrazně ovlivnilo, je Goldberg zastáncem myšlenky, že tvůrčí proces by neměl být omezován předem danými normami a očekáváními. Naopak, právě experimentování a otevřenost vůči chybám vedou k vytvoření autentických a hluboce dojemných děl. Goldberg často zdůrazňuje: „Vystavování děl v mnoha podobách a fázích je rozšířením toho, jak věci vidím. Mám pocit, že tvůrčímu procesu nejlépe prospívá, když vybízí k připomínkám a konstruktivní kritice od ostatních lidí.“[33]

Stejně jako Frank i Goldberg oceňuje nedokonalosti a nahodilosti, které se v průběhu práce objevují. „Něco mohlo být rozostřené, ale mělo to schopnost přiblížit se tématu, situaci. Tyto 'chyby' otevíraly divákům nové dveře, nová místa, která mohli prozkoumat nebo na která se mohli podívat.“ Tato otevřenost vůči tvůrčímu procesu a ochota přijmout náhodu se stala klíčovým prvkem jeho umělecké filozofie a umožnila mu vytvářet díla, která jsou nejen technicky dokonalá, ale také hluboce dojemná a autentická. "Myslím, že pro mě a ostatní umělce v místnosti dílo v určitém okamžiku ožívá, takže Raised by *Wolves* se stalo fenoménem nejen ve světě umění, ale také v kultuře mládeže, módě a skateboardingu. Myslím, že je dnes stejně aktuální jako tehdy, ne proto, že by to dílo bylo nutně dobré nebo špatné, ale proto, že otázky, které nastoluje, jsou aktuální i dnes."[34]

Souhrnně řečeno, tvůrčí proces není pro Jima Goldberga jen prostředkem k dosažení cíle, ale nedílnou součástí jeho umělecké identity. Díky otevřenosti k experimentům, ochotě spolupracovat se svými objekty a akceptaci nedokonalosti vytváří Goldberg díla, která posouvají tradiční hranice dokumentární fotografie a nabízejí divákům nové způsoby chápání a vnímání reality.[35]

Jim Goldberg se od mnoha dokumentárních fotografů odlišuje empatickým a dlouhodobým vztahem ke svým objektům, zejména v dílech jako "Raised by Wolves" (1995). Jeho přístup, který umožňuje jednotlivcům aktivně se podílet na procesu vyprávění, podporuje smysl pro autenticitu a osobní vyprávění, které se objevuje jen zřídka. Díky tomu je Goldbergova práce spíše intimní spoluprací než pouhou dokumentací života lidí na okraji společnosti.

33. „Mezi očima: Eseje o fotografii a politice“ - David Levi Strauss https://www.aperture.org/shop/between-the-eyes-david-levi-strauss-books
34. Vzpomínka na Roberta Franka, 1924-2019 https://www.1854.photography/2019/09/remembering-robert-frank
35. Rozhovor Jima Goldberga s Davidem Campanym během Paris Photo 2020 https://www.youtube.com/watch?v=xbkW5XBGARo&t=444s

Goldbergovo dílo lze účinně srovnávat s Larrym Clarkem, zejména s filmy *Kids* (1995) a *Tulsa* (1971). Oba fotografové se zaměřují na život problémové mládeže, ale jejich přístupy se výrazně liší. Clarkova tvorba je silně autobiografická - zejména v díle "Tulsa", kde dokumentuje své vlastní zkušenosti jako součást světa drogové závislosti a kriminality mládeže. Ve filmu *Kids* se Clark naplno pustil do filmové režie, kterou Goldberg celý život odmítal. Navzdory rozdílům Clark obsazuje skutečné teenagery a pracuje s nimi, aby vytvořil autentický obraz kultury mládeže, podobně jako Goldberg buduje hluboké a dlouhodobé vztahy se svými subjekty ve *Raised by Wolves*.

Zatímco však Clarkovo dílo často poukazuje na temnější, sebedestruktivnější prvky kultury mládeže, Goldbergův přístup je empatičtější a méně senzacechtivý. Goldberg se vyhýbá drsnosti Clarkovy drsné estetiky tím, že do svého díla začleňuje text a osobní příběhy svých subjektů.

Gummo (1997), director: Harmony Korine, cinematographer: Jean-Yves Escoffier

Goldbergovu metodu lze také srovnat se spoluprací Harmonyho Korinea (scénárista *Kids*) s Jean-Yves Escoffier (DOP Leo Caraxa). *Gummo* (1997), filmem, v němž se mísí dokumentární autenticita s fiktivními prvky, s využitím neprofesionálních herců obsazených ze skutečného amerického maloměsta. Korineho postavy jsou přehnané, aby zdůraznily groteskní aspekty předměstského života, zatímco Goldberg se takovým extrémům vyhýbá. Ve filmu *Raised by Wolves* si Goldberg udržuje upřímnou emocionální výměnu se svými aktéry a jejich životní zkušenosti prezentuje s empatií, místo aby jako Korine zabíhal do surreálna nebo absurdity. Jak *Raised by Wolves*, tak *Gummo* se zabývají mladými lidmi bez práv, ale Goldberg si vůči svým subjektům zachovává zodpovědnost a zaměřuje se na jejich lidskost, místo aby jejich realitu zkresloval kvůli estetickému dojmu. Přesto si myslím, že samotné fotografie Escoffiera a

Goldberga se dotýkají srovnatelného vizuálního zkoumání. Oba autoři snímků využívají rozostřený obraz, zrnitost, negativ a blízký odstup od subjektu.

Stejně jako Goldbergová i Nan Goldinová nabízí intimní pohled do života marginalizovaných jedinců. Obě fotografky se ponořily do světa svých objektů, ale Goldinová ve své práci - zejména v díle *The Ballad of Sexual Dependency* (1986) - odráží svou osobní zkušenost s drogovou závislostí. Goldinové fotografie jsou syrové, často zachycují chaotické a bolestné okamžiky z jejího vlastního sociálního prostředí. Goldbergová, ačkoli se drogami osobně nezabývá, pracuje z pozice empatie a hluboké důvěry a se svými subjekty se po léta stýká. Jeho práce je více kolaborativní a strukturovaná, s důrazem na začlenění hlasů subjektů do výsledného vyprávění prostřednictvím textu a vyprávění příběhů.

Z hlediska vizuálního stylu se Goldberg a Viviane Sassenová (*1972) výrazně rozcházejí. Práce Sassenové, jako například *Parasomnie* (2011), jsou silně stylizované, často abstraktní a vycházejí z principů grafického designu. Její používání výrazných barev a geometrických kompozic vytváří surrealistickou estetiku, zatímco práce Goldbergové, přestože obsahuje multimediální prvky, jako je text a objekty, je založena na realismu a zaměřuje se na hloubku vyprávění. Oba umělci zpochybňují hranice fotografie, ale tam, kde Sassen dává přednost formě a abstrakci, Goldberg používá vizuální a mediální prostředky jako nástroje k prohloubení emocionálního a sociálního zapojení svých objektů. Oba autoři jsou vlivní z hlediska grafických zásahů do fotografií.[36]

Kromě toho je Sassenové starší práce *Flamboya* (2008) dalším příkladem jejího silného grafického cítění. Ve *Flamboya*, Sassen používá výrazné barvy a ostré kontrasty, aby prozkoumal témata paměti, identity a surrealismu, zejména v africké krajině. Stejně jako *Parasomnie* dává i *Flamboya* přednost estetickému a emocionálnímu působení vizuální stránky před dokumentárním realismem. Ve srovnání s tím Goldberg používá grafické prvky, které umocňují výpovědní aspekt jeho obrazů, zatímco Sassen se v obou dílech *Flamboya* často odpoutává od narativu ve prospěch navození nálady a nejednoznačnosti. Tento rozdíl zdůrazňuje, jak oba fotografové rozšiřují vizuální jazyk fotografie, avšak Goldberg zůstává zakotven v sociální a narativní dimenzi, zatímco Sassen klade důraz na formální, vizuální zážitek.

Na praxi Jima Goldberga nejvíce obdivuji jeho hlubokou empatii, která mu umožňuje navázat hluboký vztah se svými objekty. Na rozdíl od fotožurnalistů, kteří mají na zachycení svých příběhů často jen omezený čas, investuje Goldberg do svých projektů roky, což vede k práci, která působí hluboce osobně a autenticky. Jeho schopnost sladit náročnou vizuální praxi s osobními prioritami, jako je rodina, vypovídá o jeho smyslu pro odpovědnost - nejen vůči svému umění, ale i vůči lidem kolem sebe. Goldbergovy práce jsou nejen silné svou vizualitou, ale také svědectvím o tom, jak důležitá je ve fotografii trpělivost, empatie a skutečný lidský vztah.

36. Viviane Sassen: Parasomnia
https://issues.aperture.org/article/2012/1/1/viviane-sassen-parasomnia

ROZBOR KNIŽNÍCH PUBLIKACÍ

6.1 *Rich and Poor* (1985): Fotografie jako nástroj sociální dokumentace

„Bohatí a chudí“ je jedním z nejznámějších a nejvlivnějších děl Jima Goldberga, které představuje významný zlom v jeho kariéře i v dějinách dokumentární fotografie. Projekt realizovaný v letech 1977-1985 si získal pozornost nejen díky svému tématu, ale také díky způsobu, jakým Goldberg kombinoval obraz a text, čímž svým fotografiím dodal další emocionální a narativní rozměr.

Goldberg začal na projektu „Bohatí a chudí“ pracovat krátce poté, co se v roce 1976 přestěhoval do San Franciska. V té době pro něj byl fotoaparát „jako vizitka, která mu umožňovala chodit na místa, kam by se normálně nedostal, a navazovat rozhovory s lidmi, které by normálně nepotkal“. Fotografování obyvatel hotelů pro chudé ve čtvrti Mission začalo jako osobní projekt, který se časem vyvinul v dlouhodobou dokumentaci komunity. Pro Goldberga to byla také výzva: „Poměřoval jsem se se skupinou lidí, s nimiž jsem měl jen velmi málo kontaktů; byli chudí, skrytí, neviditelní v těch špinavých pokojích.“[37]

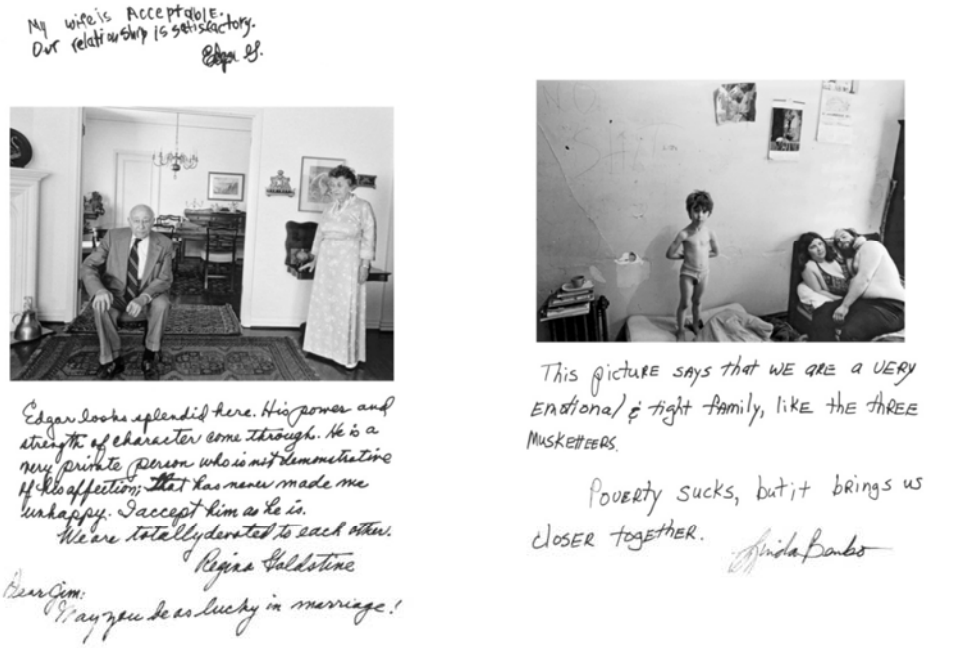

Bez názvu. Goldstines. San Francisco. USA. 1981. © *Jim Goldberg*

„Tenhle obrázek říká, že jsme velmi citově založená a semknutá rodina, jako tři Mušketýři.“... „Chudoba je na nic, ale sbližuje nás.“ San Francisco. USA. 1979. © *Jim Goldberg*

37. Převrácení pohledu: Fotografie Jima Goldberga, dokumentárního vypravěče. https://www.huckmag.com/article/flipping-gaze-photos-jim-goldberg-documentary-storyteller

Projekt byl založen na jednoduchém, ale velmi účinném přístupu: Goldberg se vracel k fotografovaným lidem a žádal je, aby napsali komentáře nebo popisky přímo na fotografické výtisky. Výsledné snímky jsou jedinečnou kombinací dvou různých forem dokumentace: vizuální a textové. Goldberg se svých subjektů ptal: „Kdybyste zítra zemřel nebo opustil tuto místnost a tato fotografie by visela na dveřích jako vzpomínka na vás, co byste řekl?“. Postupem času, jak trávil s fotografovanými lidmi více času, přešel ke složitějším otázkám a zkoumal vztah mezi prostředím a pohledem obyvatel na život. Díky tomu mohli diváci nejen vidět tváře fotografovaných lidí, ale také se dozvědět o jejich myšlenkách, pocitech a úvahách nad vlastními portréty. Goldberg tak umožnil svým subjektům spoluvytvářet vyprávění, což dodalo projektu autenticitu a hluboký humanistický rozměr.

Příklady těchto poznámek dodávají portrétovaným lidem hloubku: Harold Graham napsal: „Nyní vidím cestu k důstojné budoucnosti. Možná teď budu mít odvahu něco udělat - cokoli. Nevím, uvidíme. Díky, Jime. (PS) Mám tě rád.“ Další osoba, Dorothy R, popsala svou situaci dramatickými slovy: „Na mé tváři je vidět intenzita ženské bolesti. Byla jsem napadena a zbita. O tenhle průšvih jsem se neprosila. Vypadám v něm jako žebračka - NEJSEM. Jsem fantastická Dorotka, oblíbená osobnost, nejmilejší člověk v hotelu.“[38]

T.J., 1977-79 © Jim Goldberg

38. Vysoko a nízko: Práce Jima Goldberga v procesu. https://time.com/47371/high-and-low-jim-goldbergs-works-in-process

Ve svých pozdějších úvahách o projektu Goldberg přiznává, že jeho mladický idealismus časem poklesl: „Teď už jsem méně naivní, nebo v to alespoň doufám. Denně se setkávám s tím, že se poměry 'bohatých' a 'chudých' od prvního vydání knihy změnily jen málo. Nemohu se však zbavit touhy, impulsu věřit ve společnost, kde se situace skutečně zlepší.“

Projekt „Bohatí a chudí“ vyniká také jedinečnou dynamikou mezi fotografem a jeho objekty. Goldberg zdůraznil, jak důležité pro něj bylo navázat s lidmi, které fotografoval, opravdový, empatický vztah. Jedním z klíčových aspektů jeho práce byla otevřenost a důvěra, kterou si s portrétovanými lidmi, bohatými i chudými, vybudoval. V ručně psaných poznámkách umístěných na fotografiích pouze chudí lidé otevřeně vyjadřovali svou vděčnost a pocity vůči fotografovi. Psali: „Děkuji vám“, „Bůh vám žehnej“, „Miluji vás“. Tato slova, ačkoli jsou prostá, ukazují, jak silné pouto se mezi Goldbergem a jeho fotografovanými vytvořilo. Láska a důvěra, kterou mu projevovali chudí, kontrastuje s odstupem, který si udržovali bohatí, jejichž reakce jen zřídka odrážely tuto důvěrnost.

Citát jednoho z lidí, které Goldberg fotografoval, Charlese Johnsona, odráží hluboký vztah, který fotograf dokázal se svými objekty navázat: „Můj přítel Jim, fotograf, přišel a ukázal mi zrcadlo, ve kterém jsem se mohl vidět.“ [39] Tato úvaha dokonale vystihuje význam fotografie jako média, které nejen dokumentuje, ale také umožňuje hlubší pochopení sebe sama.

Projekt „Bohatí a chudí“ je také příkladem toho, jak může fotografie bořit tradiční hranice mezi dokumentací a uměním. Kritik New York Times v roce 1985 kritizoval Goldberga za kombinaci obrazu a textu a napsal, že „pro pana Goldberga má fotografie hodnotu asi 30 slov“. Nicméně právě spojením jazyka s fotografií dodal Goldberg své práci nový rozměr, který umožňuje divákovi přiblížit se zobrazeným příběhům na osobnější úrovni. Barbara Krugerová poznamenala: „Slova prolamují ohromené ticho obrazu hrubými impertinencemi a necudnými rozpaky jazyka.“ Goldbergovo doplnění textu narušuje mlčenlivou povahu fotografie a zároveň umožňuje postavám na jeho fotografiích promluvit vlastním hlasem.

Goldberg se zamýšlí nad tím, že třídní rozdíly v Americe byly a jsou hlavní hnací silou jeho tvorby. „Všichni trpíme třídní nerovností. Příběhy, kterým většina z nás věří, jsou ve skutečnosti opakem toho, co bychom se měli učit. Rasy stojí proti rasám, staří proti mladým, utlačovaní proti utlačovaným. Když jsou naše příběhy od sebe odděleny, když jsme od sebe izolováni, nevědomost pomáhá udržovat status quo.“[40]

V průběhu let se podoba knihy Bohatí a chudí vyvíjela, což je patrné zejména v novém vydání publikace z roku 2014. Nakladatelství Steidl, odpovědné za její reedici, provedlo výrazné změny,

39. „Nemohu se zbavit touhy věřit ve společnost, kde se věci opravdu zlepší“
https://www.magnumphotos.com/newsroom/society/jim-goldberg-rich-and-poor
40. Recenze knihy Bohatí a chudí na CPHMag.
https://cphmag.com/rich-and-poor/

„Opravdu chci opravdový domov s pěkným nábytkem a také dodávku, kterou bych mohl řídit. Chtěla bych také dát synovi to, co jsem v životě nedostala. K tomu patří láska.“ San Francisco, Kalifornie. USA. 1979. © *Jim Goldberg*

které na jedné straně obohatily vizuální prezentaci, ale na druhé straně rozptýlily původní niternou sílu projektu. Nové vydání obsahuje další fotografie, včetně portrétů a observačních snímků, které představují komplexnější vyprávění. Snímky byly reorganizovány a doplněny novými fotografiemi, včetně dalších portrétů a detailů zvětšených do extrémní zrnitosti, což vytváří komplexnější rytmus vyprávění. V tomto vydání jsou snímky vytištěny přes celou stránku, což umožňuje divákovi přecházet mezi různými kontexty - od hotelových interiérů a ulic po honosné zahrady a tenisové kurty. Tyto dodatečné snímky, které zahrnují i současná barevná panoramata, přenášejí diváka za hranice hotelů a vtahují ho do širšího socioekonomického kontextu, přičemž detailněji ukazují život chudých i bohatých.[41]

Zatímco v prvním vydání tvořily tištěné fotografie středobod a celek knihy, ve vydání z roku 2014 jsou jen jedním z mnoha prvků. V původní verzi byly popsané fotografie, obsahující osobní poznámky postav, jádrem vyprávění - jejich autenticita a bezprostřednost okamžitě upoutaly čtenářovu pozornost. V novém vydání se popisky zdají být spíše retrospektivní, připomínají spíše

Ze série Bohatí a chudí © *Jim Goldberg*

41. Rich and Poor Review na serveru American Suburb X. https://americansuburbx.com/2014/12/review-jim-goldberg-rich-and-poor.html

vzpomínky než svědectví, které nám autor chce sdělit. Kritici poznamenali, že nová verze tuto původní sílu a emocionální náboj rozptyluje a místo toho nabízí komplexnější a vícerozměrnější zážitek, který se vzdaluje původnímu Goldbergovu záměru.

Absence Goldbergovy eseje, která byla v originále klíčová pro pochopení jeho záměrů, v novém vydání rovněž mění vnímání projektu. Goldbergova autorita se tak v novém vydání posouvá z pozice dokumentaristy, který nechává promlouvat své postavy, do reflexivnější role umělce analyzujícího své dřívější dílo. Nicméně ze společenského hlediska zůstávají „Bohatí a chudí" stále aktuální, zejména v kontextu rostoucí propasti mezi bohatými a chudými, a o to důležitější je návrat k tomuto projektu. Nové vydání, ačkoli má jinou formu, poukazuje na trvale důležitý problém sociální nerovnosti, který, jak Goldberg poznamenal, se týká nás všech, bez ohledu na to, na které straně rozdělení se nacházíme.[42]

Goldberg v rozhovoru přiznal, že projekt, který začal jako osobní experiment v rámci výuky fotografie, se časem vyvinul v něco mnohem většího a položil základ jeho budoucí kariéry. „Nebyl jsem si jistý, čeho jsem dosáhl, ale cítil jsem, že se musím pokusit pochopit, co vidím," řekl. Počáteční nadšení se proměnilo v dlouhodobý závazek, který mu přinesl celosvětové uznání. Jak sám zdůraznil: „Věřil jsem, opravdu jsem věřil, že když lidé uvidí, co se děje, jako společnost to napravíme."[43]

42. Rich and Poor na Fraction Magazine.
https://www.fractionmagazine.com/rich-and-poor
43. Rozhovor s Jimem Goldbergem o svaté Lucii.
https://saint-lucy.com/conversations/jim-goldberg

6.2 *Raised by Wolves* (1995): Děti ulice v intimitě

„Raised by Wolves“ je projekt, který Jim Goldberg připravoval deset let a který dokumentuje těžký život mladých uprchlíků z kalifornských ulic. Fotografie odhalují osudy postav, jako jsou Tweeky Dave a Echo, dva charismatičtí, ale ztracení mladí lidé, jejichž cesty se protnuly na ulicích Los Angeles a San Franciska. Goldberg v něm zachytil nejen jejich chudobu a zoufalství, ale také odhalil jejich lidskost, sny a naděje, které často vyjadřovali vlastními slovy.

Práce na Raised by Wolves začala v roce 1985, kdy se Goldberg začal setkávat s mladými lidmi z okraje společnosti a fotografovat je. Během deseti let nashromáždil rozsáhlou sbírku materiálů: fotografií, útržků rozhovorů, ručně psaných poznámek, kreseb, záběrů z domácích filmů, kopií úřední korespondence a dalších artefaktů. [44]

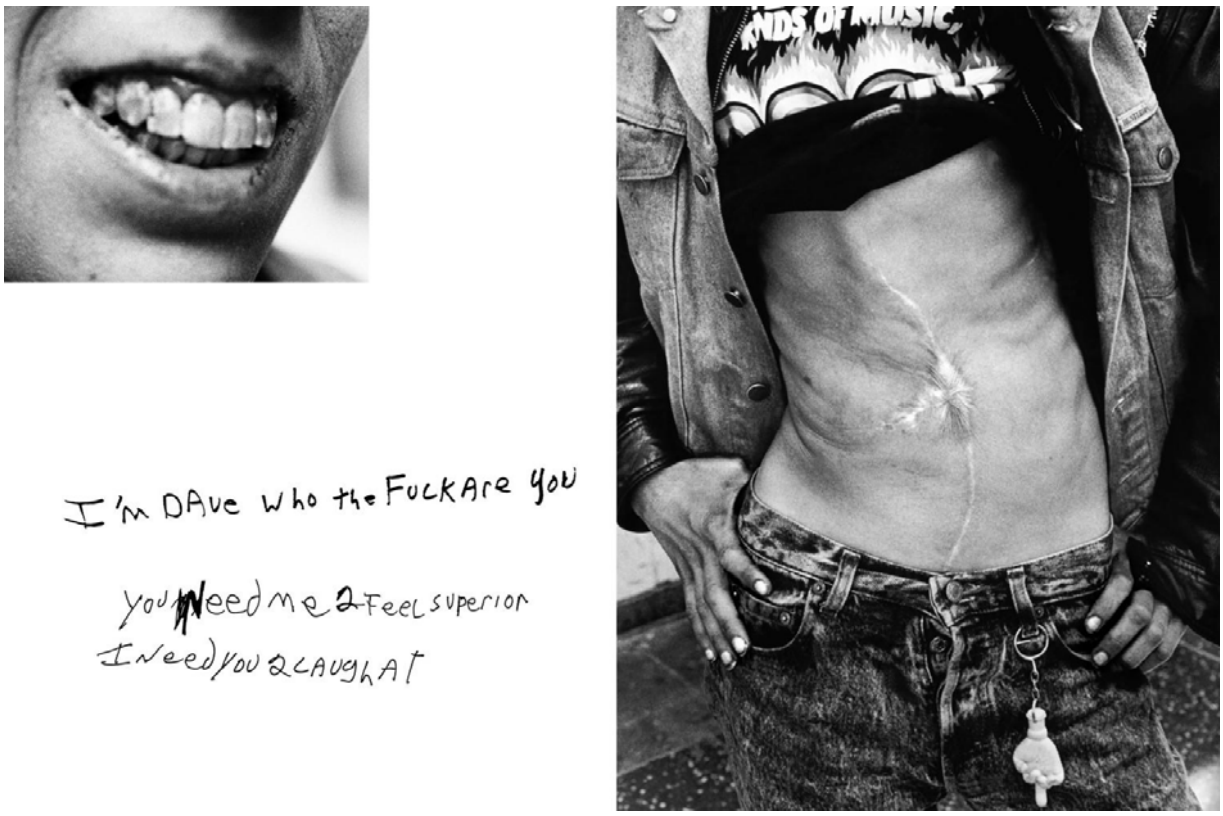

„Já jsem Dave.“ Hollywood, Kalifornie, USA. 1989. © *Jim Goldberg*

Tyto prvky tvoří společný obraz života na ulici. Výstavy projektu umocňují divácký zážitek přidáním domácích filmů a předmětů patřících postavám, jako je například Daveova džínová bunda.

44. Magnum Photos o Raised by Wolves: https://www.magnumphotos.com/arts-culture/art/jim-goldberg-raised-by-wolves

Goldberg zdůrazňuje, že „Raised by Wolves“ není klasickou fotožurnalistikou. Jeho dílo balancuje mezi dokumentem a fiktivním vyprávěním, které popisuje jako „fiktivní dílo, které je zcela reálné“. Protagonisté projektu - Tweeky Dave, Echo a další - jsou skuteční lidé a fotografie, texty a efemeridy, které projekt tvoří, jsou autentickými produkty jejich života. V příbězích, které vyprávějí, se však často mísí polopravdy s fikcí. Dave například popisuje svou matku jako „feťáckou děvku“ a svého otce jako „motorkáře z pekla“. Goldberg to vysvětluje: „Jeho rodiče žili v Texasu. Byli to zbožní křesťané. Nebyli to feťáci ani děvky. On si to všechno vymyslel, nebo přetvořil představu o tom, kdo byli. Ale faktem je, že ten chlapec umíral a já jim volal a oni neprojevili žádný zájem se s ním spojit. Bez ohledu na to, kdo byli, se k němu nechovali dobře. A on byl tak dobrý, byl velmi výjimečný.“[45]

Kniha „Vychováni vlky“ je podle Jima součástí trilogie, která začala knihou „Bohatí a chudí“ a skončila knihou *Candy*, vydanou v roce 2017. „Chvíli mi trvalo, než jsem na to přišel,“ říká Goldberg. „Všechny tři knihy jsou o místech, kde jsem vyrůstal, a o tom, jak jsem vyrůstal. Knihy se zabývají stejnými tématy, jako jsou rasa, třída, věk, láska, touha, zrada - všechna jsou vzájemně propojená.“

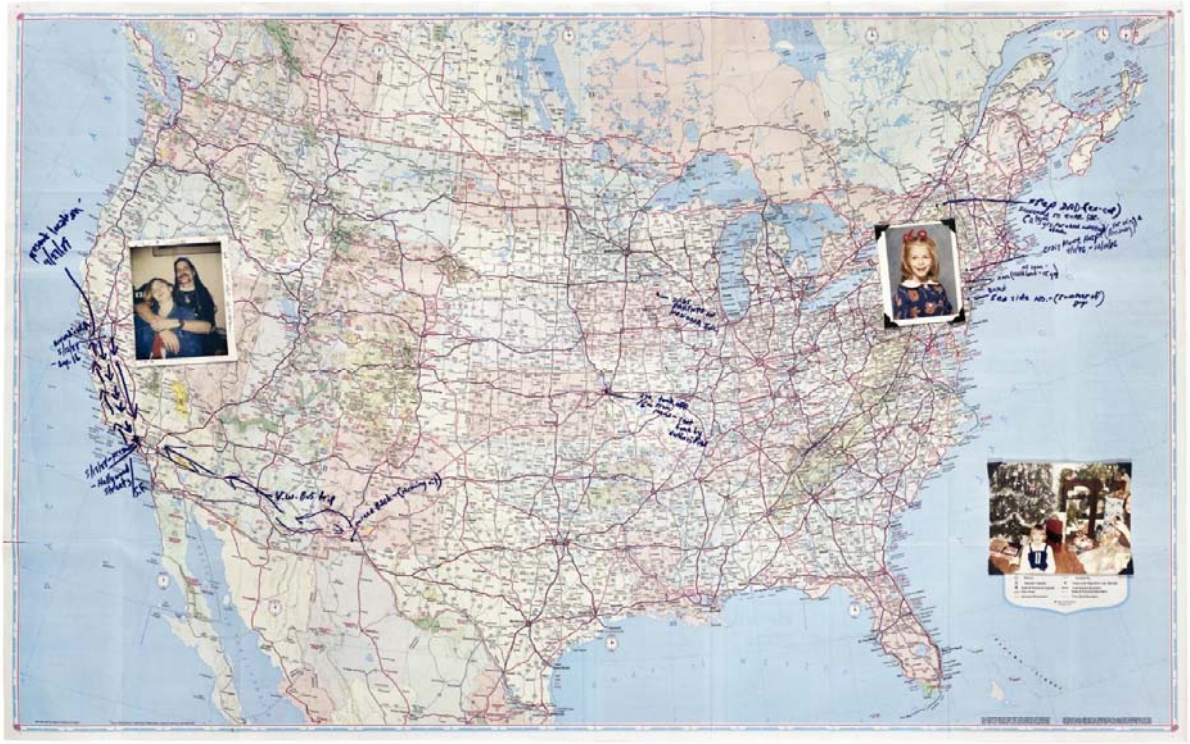

„Mapa Echo.“ San Francisco a New York. USA. 1989. © *Jim Goldberg*

45. Fingerprint: Tracing the Roots of Jim Goldberg's "Raised by Wolves": https://www.magnumphotos.com/theory-and-practice/fingerprint-tracing-roots-jim-goldbergs-raised-by-wolves/

Projekt „Raised by Wolves“ je nejchaotičtějším prvkem této trilogie, který odráží životy jejích postav. Jde o skutečný multimediální projekt, který kombinuje fotografie s útržky rozhovorů, ručně psanými poznámkami, kresbami, záběry z domácích filmů a dalšími materiály. Výstava tohoto projektu dále umocňuje zážitek přidáním fyzických předmětů, jako je Daveova džínová bunda.[46]

„Tank, pokoj 17, hotel Riviera.“ San Francisco, okno hotelu Riviera. Tank, mladík bez domova, se právě probudil z poledního spánku. S kocovinou vytáhne zbraň a přehrává si ruskou ruletu, kterou předtím hrál s kamarádem. San Francisco, USA. 1987. © *Jim Goldberg*

Goldberg se považuje především za umělce instalací. Fotografie, ačkoli jsou dokonale provedené, slouží pouze jako součást větší instalace, která zahrnuje texty, objekty, archivní dokumenty, video a cokoli dalšího, co chce Goldberg zahrnout. Převést to vše do knihy není snadné, jak Goldberg zdůraznil v rozhovoru s Davidem Campanym. Jako inspiraci pro uspořádání knihy uvádí svého dlouholetého přítele, zesnulého Roberta Franka a jeho dílo „The Americans“, které knihu rozdělilo do kapitol označených americkou vlajkou. Goldberg rozděluje „Raised by Wolves“ podobně, pomocí velkých dvoustránek, na nichž jsou zobrazeny předměty

46. JIM GOLDBERG - RAISED BY WOLVES Videoinstalace: https://youtu.be/8quyKLbUp5o?si=rQ515bqaNA4sjyZe

na bílém pozadí, například Daveova bunda, skateboard, polštář, fotografie a obálka se slovy „Chybíš mi“, zlomená baseballová pálka přeměněná na zbraň a tričko Echo od Cheap Trick.

V roce 2016 se „Raised by Wolves“ opět proslavil, když Kanye West nosil bundu, která byla v podstatě replikou Daveovy, a podobné bundy prodával jako součást své módní kolekce. Goldberg, který spravoval Daveovu pozůstalost po jeho smrti v roce 1993, veřejně kritizoval tento design jako akt nepatřičnosti. „Neměli tušení, odkud to pochází,“ říká Goldberg. „Mysleli si, že je to jen módní záležitost.“ Kanyeho krádež bundy je příkladem toho, jak móda funguje jako médium: okrajové životní styly jsou vytrženy z kontextu, redukovány na čistou estetiku a přebaleny pro spotřebitele, kteří nemají tušení, odkud tyto styly pocházejí. „Nejvíce mě skličovalo, že se ztratila historie,“ pokračuje Goldberg. Příspěvky na Instagramu jako „Yeezy season 3 - I don't wear replicas - link in profile #yeezy“ a „#Kanye West aka Tweeky Dave“ pod fotografií Kanyeho Westa v bundě Jim použil jazyk sociálních médií, aby si z této situace utahoval ve stylu několika příběhů.

Cílem projektu „Raised by Wolves“ bylo zabránit takovému vymazávání historie. Díky trpělivosti, vytrvalosti a citlivosti se Goldberg stal obhájcem jedné z nejvíce marginalizovaných skupin ve společnosti. Postaral se o to, aby jejich příběhy nebyly zapomenuty, a vytvořením trojrozměrného obrazu života lidí, jako jsou Dave a Echo, nabídl jedinečný pohled na každodenní boje, které je těžké ignorovat. „Jejich životy byly hmatatelné.“[47]

Goldberg rozhovory fotografoval a dokumentoval po dobu 11 let, od roku 1985 do roku 1995, většinou v Kalifornii. Kniha obsahuje kromě mnoha fotografií i rozhovory a Goldbergovy komentáře. Nechybí ani odbočky k rozhovorům se sociálními pracovníky, policií, lékaři a rodinami, které dodávají jejich příběhům kontext. Nejedná se o typický příběh pro mládež - je zde spousta stimulantů, trocha prostituce a charaktery postav se v průběhu knihy postupně zhoršují. Přesto má příběh v sobě něco romantického, něco, co upoutá vaši pozornost.

Echo nakonec najde svou cestu, vrátí se domů na východní pobřeží a stane se matkou dvou dcer. S Goldbergem je i nadále v kontaktu. V roce 2020 se Goldberg zmiňuje, že ji najal jako průvodkyni v galerii při jedné větší výstavě. Jim tak přerozděluje kulturní fondy. Tweeky Dave se naopak postupně stává mediální postavou, vystupuje v talk-show a bohužel postupně ztrácí zdraví. Goldberg ho v jednom rozhovoru popsal jako „anděla v těle feťáka“.

Goldberg, který už měl zkušenosti díky svému předchozímu projektu „Bohatí a chudí“, věděl, jak vybudovat úspěšný projekt. Důležité je, jak blízký vztah si vytvořil k mladým lidem, které dokumentoval. Beth a Echo v dopise Goldbergovi zdůrazňují, že se je nikdy nesnažil změnit nebo zaškatulkovat. Dovolil jim, aby byly samy sebou a vyprávěly své příběhy svým vlastním způsobem. Tato blízkost a vzájemná důvěra učinily z „Raised by Wolves“ jedinečný projekt,

47. James Cockroft o Raised by Wolves: https://www.jamescockroft.com/20211213/reviews/jim-goldberg-raised-by-wolves/

Runaway from Florida who stole her Daddy's credit card. 14 year-old girl who says she is pregnant with triplets. Hollywood, California, USA. 1991. © Jim Goldberg

který spojuje osobní a univerzální. Kniha „Raised by Wolves“ obsahuje prvky, které toto spojení podtrhují - například sérii polaroidů, které připomínají školní ročenku pro děti ulice, které ztratily svou nevinnost. Echo, která po návratu do „normální“ společnosti porodila dceru Amber a později i druhé dítě, Jimovi stále volá a posílá mu fotografie svých dcer. Pro ni to vypadá jako šťastný konec.

Dave bohužel řekl pravdu - umírá. Objevuje se v televizi s hrozivě podlomeným zdravím, pomalu ztrácí sílu. Poslední záběry ho ukazují v kontrastu reality s Echinými šťastnými fotografiemi. Daveovy strohé černobílé fotografie nemilosrdně ukazují jeho zničený obličej a unavené oči. Jim mu ukazuje ukázkový výtisk knihy. Dave v ní listuje a mlčí. „Pátek? Tati, moc se omlouvám, že jsem ztratil nervy a ublížil ti (+, „hmm“, zrcadlo v koupelně). Vím a chápu, že ti na tom rozhovoru už nezáleží. (Zvlášť z mých úst)...“ - Píše Dave v jednom z textů, které jsou součástí knihy. Při jiné příležitosti Jimovi několikrát volá a informuje ho o svém zhoršujícím se zdravotním stavu. Jim se zdráhá mu uvěřit. Dave říká, že má žloutenku typu A, B, C, D a možná i E. 20. listopadu pozdě odpoledne Dave volá Jimovi naposledy a říká mu, že ho miluje.[48]

Daveova bunda. Hollywood, Kalifornie, USA. 1991. © *Jim Goldberg*

48. „Raised by Wolves“ jako nefiktivní multimediální vyprávění: https://americansuburbx.com/2009/11/theory-raised-by-wolves-as-non.html

Druhý den ráno se Jim dozví, že Tweeky Dave zemřel na onemocnění jater. Před rozlučkovým obřadem s dětmi z ulice, při kterém všichni společně vypustí desítky balonků, Jim kontaktuje Daveovu skutečnou rodinu. Jeho sestra, která je citově velmi odtažitá, mu prozradí, že Dave byl dvojče, opuštěný a adoptovaný, a že jeho příběh byl plný polopravd a mýtů, které si sám vytvořil. To dodává postavě Tweekyho Davea, který zůstal mýtem až do konce, další rozměr - jak pro ostatní, tak pro sebe.

Všechny tyto prvky - fotografie, texty, předměty denní potřeby, jako je Daveova bunda - činí z knihy „Raised by Wolves“ nejen dokument o životě na ulici, ale také hlubokou úvahu o povaze paměti, pravdy a identity. Goldberg vytvořil dílo, které kombinuje různá média a zároveň přibližuje divákovi své postavy prostřednictvím jejich osobních příběhů a vztahů. Je to příběh o těžkostech, snech, pádech a nadějích - příběh, který jako každý dobrý příběh zanechává trvalou stopu. „Raised by Wolves“ je hluboce působivý projekt, který ukazuje nejen to, jaký je život na okraji společnosti, ale také sílu lidského vyprávění. [49]

49. The Paris Review: „I Love You So Much I Would Drink Your Blood“: https://www.theparisreview.org/blog/2017/07/26/i-love-you-so-much-i-would-drink-your-blood/

6.3 Příběhy migrace v *Open See* (2009) od Jima Goldberga

Open See je projekt vycházející z hlubin dnešní migrační krize, který zachycuje cesty uprchlíků a migrantů ze zemí sužovaných válkou, chudobou a často i AIDS do jejich nových domovů v Evropě. Jim Goldberg strávil čtyři roky dokumentováním těchto bolestivých přechodů a pracoval ve více než osmnácti zemích, od Ruska a Blízkého východu po Asii a Afriku. Toto dílo není pouhou fotografickou dokumentací, ale svědectvím o lidském utrpení, naději a vytrvalosti, které Goldberg zachycuje s mimořádnou citlivostí a nasazením.

Projekt *Open See* začal jako zakázka Magnum Photos pro Goldberga, aby zdokumentoval kulturu přistěhovalců v Řecku. Tato zakázka, která byla původně zamýšlena jako součást zahájení olympijských her v Aténách v roce 2004, se rychle vyvinula v plnohodnotný osobní projekt, jehož výsledkem je jedno z nejdůležitějších děl v jeho kariéře. Goldberg, který se již léta

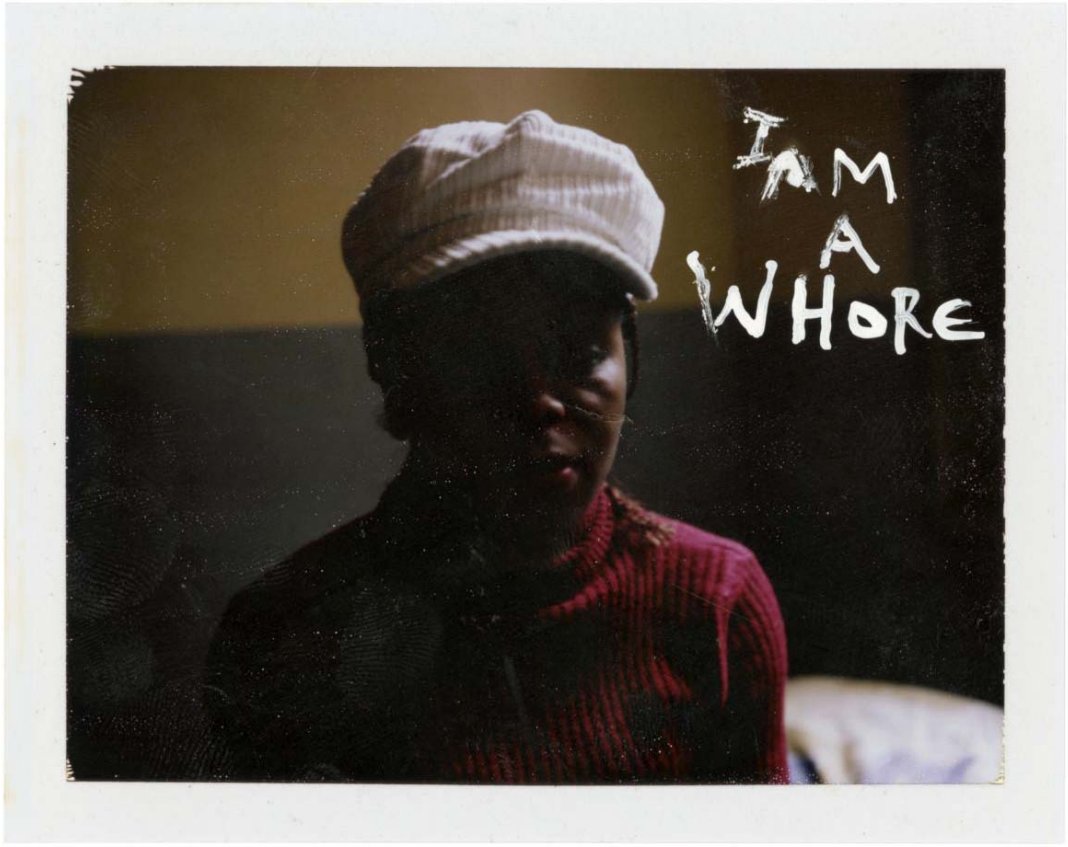

Evě - nigerijské uprchlici - byla v Řecku přislíbena práce v kanceláři; po příjezdu byla prodána k prostituci v nevěstinci poblíž centrálního trhu v Aténách. Její pasák stanovil cenu jejího pobytu v nevěstinci. © Jim Goldberg

zabýval vyprávěním příběhů lidí na okraji společnosti, si uvědomil, že téma migrace vyžaduje hlubší a komplexnější přístup, než si původně představoval. [50]

Jak sám řekl: „Mým úkolem vždy bylo a je rozvíjet konceptuální vypravěčské strategie, které se mohou vztahovat k příběhům nebo situacím, jež se odehrávají kolem mě ve světě.“ Jak jeho práce postupovala, projekt se rozšířil do dalších zemí a kontextů a odhalil nejen drama, ale také naději, která vedla migranty k hledání lepšího života.

Jeden z klíčových prvků Goldbergovy práce - používání textů napsaných přímo na fotografiích - se stal nedílnou součástí jeho umělecké praxe. Jak sám vzpomíná: „Byla to metoda, která mi umožnila hlouběji porozumět vyprávěným příběhům. Umožnila migrantům a lidem v uprchlické krizi podílet se na vyprávění, což divákům přineslo osobnější spojení.“ Goldberg nejen vizuálně

Jim Goldberg Znečištěná řeka u Doněcku. Ukrajina. 2006. © Jim Goldberg

50. Jim Goldberg - Open See
https://www.magnumphotos.com/newsroom/conflict/jim-goldberg-open-see/

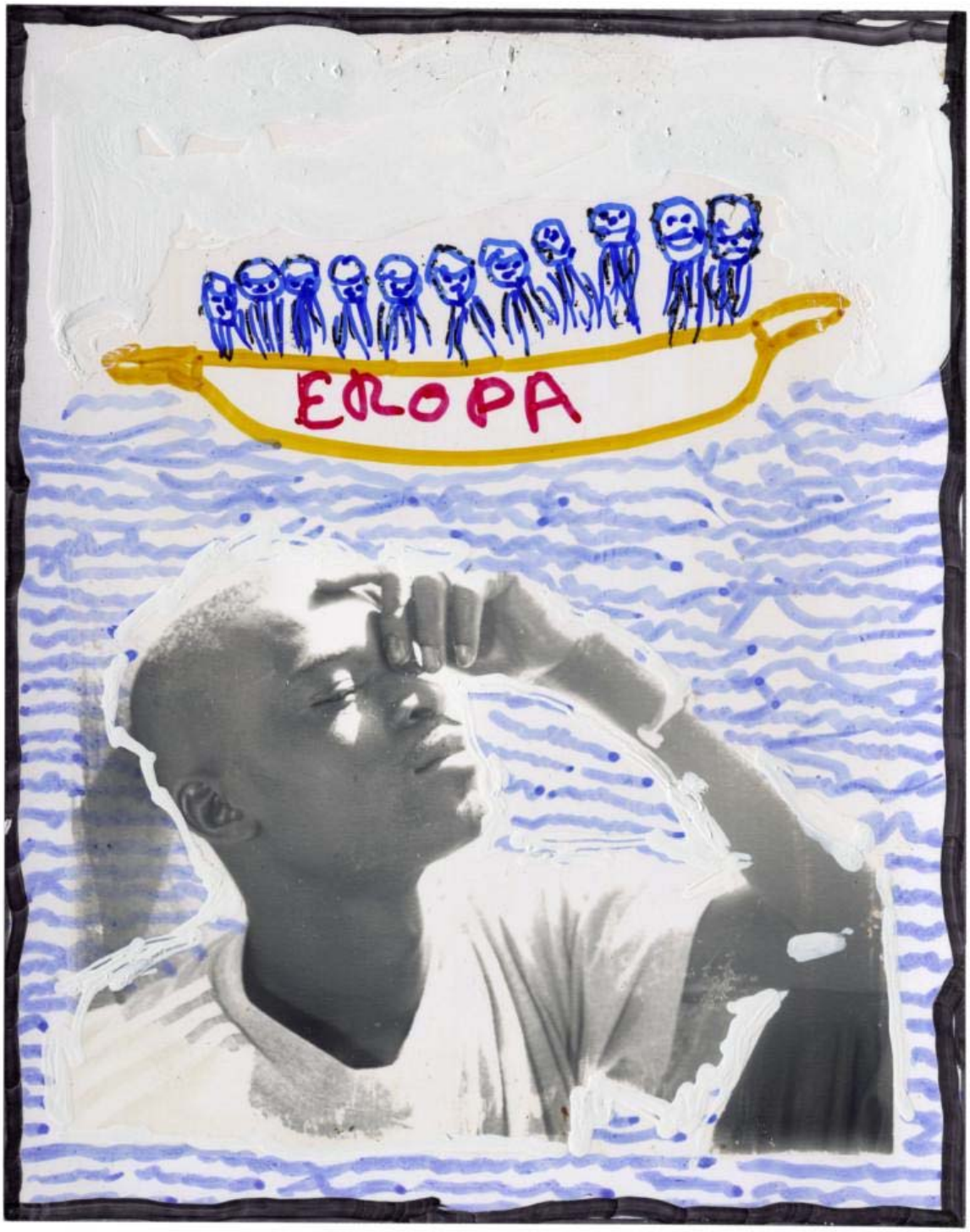

„Europa.“ Bývalý rybář, jehož živobytí bylo zničeno nadměrným rybolovem ze strany evropských zemí, nemá jinou možnost než přemýšlet o emigraci do Evropy, kde je naděje na práci a peníze. © Jim Goldberg

dokumentuje obtížné zážitky, ale přidává i osobní poznámky, které vytvářejí komplexní, mnohovrstevnaté příběhy. Jedním z příkladů je portrét mladého Bangladéšana Syeda Saibora Rahamana, který stojí u bílé zdi a jeho stín je načrtnut červeně. Uvnitř stínu má Syed napsáno: „Mým snem je dostat se do Evropy.“ Tato prostá slova vyjadřují jak jeho osobní touhy, tak širší přání mnoha migrantů, kteří sní o lepším životě na Západě. [51]

Goldberg zvláště zdůraznil těžkou situaci lidí, které fotografoval: „Většina z nich hledala azyl. Bylo mi tehdy řečeno, že ze 14 000 lidí, kteří o něj požádali, byl udělen pouze třem.“ Tato drsná statistika ukazuje, jak malou šanci měli uprchlíci na nalezení bezpečí, a činí jejich příběhy ještě dojemnějšími.[52]

Kniha se skládá ze čtyř samostatně vázaných svazků v měkkých deskách, které jsou spojeny s brožovanou vazbou. Tři z nich jsou fotografické eseje zachycující lidi ze tří různých světových regionů, kteří hledají naději a lepší místo v západní Evropě. Jejich nadějí je nalezení bezpečné, ekonomické, náboženské a politické země zaslíbené. Čtvrtá kniha je vyvrcholením toho, co očekávali a jaká se ukázala být skutečnost.[53]

Jedním z nejpozoruhodnějších portrétů v knize *Open See* je fotografie Muzaffara „Alexe“. Jafariho, afghánského uprchlíka, s nímž se Goldberg setkal na začátku projektu. Goldberg popisuje svou práci na této fotografii: „S Muzaffarem jsem se seznámil v Aténách, kde pracoval v call centru. Navštívil jsem ho v práci a povídali jsme si o jeho cestě z Afghánistánu do Řecka - to je to, co popsal na fotografii. Text na vnější straně vypráví o jeho putování a uvnitř, na košili, píše o svých ambicích v oblasti vzdělávání. Byl to velmi chytrý chlapec, který pocházel z poměrně bohaté rodiny, ale kdyby zůstal doma, zabili by ho.“ Tato fotografie dokonale ilustruje Goldbergův přístup k interakci mezi fotografem a divákem, který se snaží vytvořit osobní, ale zároveň univerzální vyprávění. [54]

Projekt *Open See* měl zásadní vliv na další kariéru a umělecký vývoj Jima Goldberga. Práce na tomto projektu ho donutila překročit své dosavadní hranice, a to jak geograficky, tak umělecky. „Před tímto projektem jsem dokumentoval to, co bylo přímo před mými dveřmi. *Open See* mě donutilo cestovat, vyprávět příběhy lidí, kteří neměli ten luxus, že by se mohli snadno a svobodně vrátit na místa, která opustili,“ vzpomíná. Tato změna vyžadovala od Goldberga nový přístup k dokumentaci, a to jak po technické, tak po vypravěčské stránce, což dalo jeho práci nový dokumentární a emocionální rozměr.

51. Rozhovor s Jimem Goldbergem: Otevřené moře
https://www.seesawmagazine.com/jimgoldberginterview/jimgoldberginterview.html
52. Jim Goldberg - Open See: Kritika
https://www.theguardian.com/artanddesign/2009/nov/01/jim-goldberg-open-see-review
53. JimGoldberg - Otevřeno Viz: Recenze Fotoknihy
https://photobookjournal.com/2009/12/31/jim-goldberg-open-see/
54. Video: Jim Goldberg o 'Open See'
https://vimeo.com/22120588

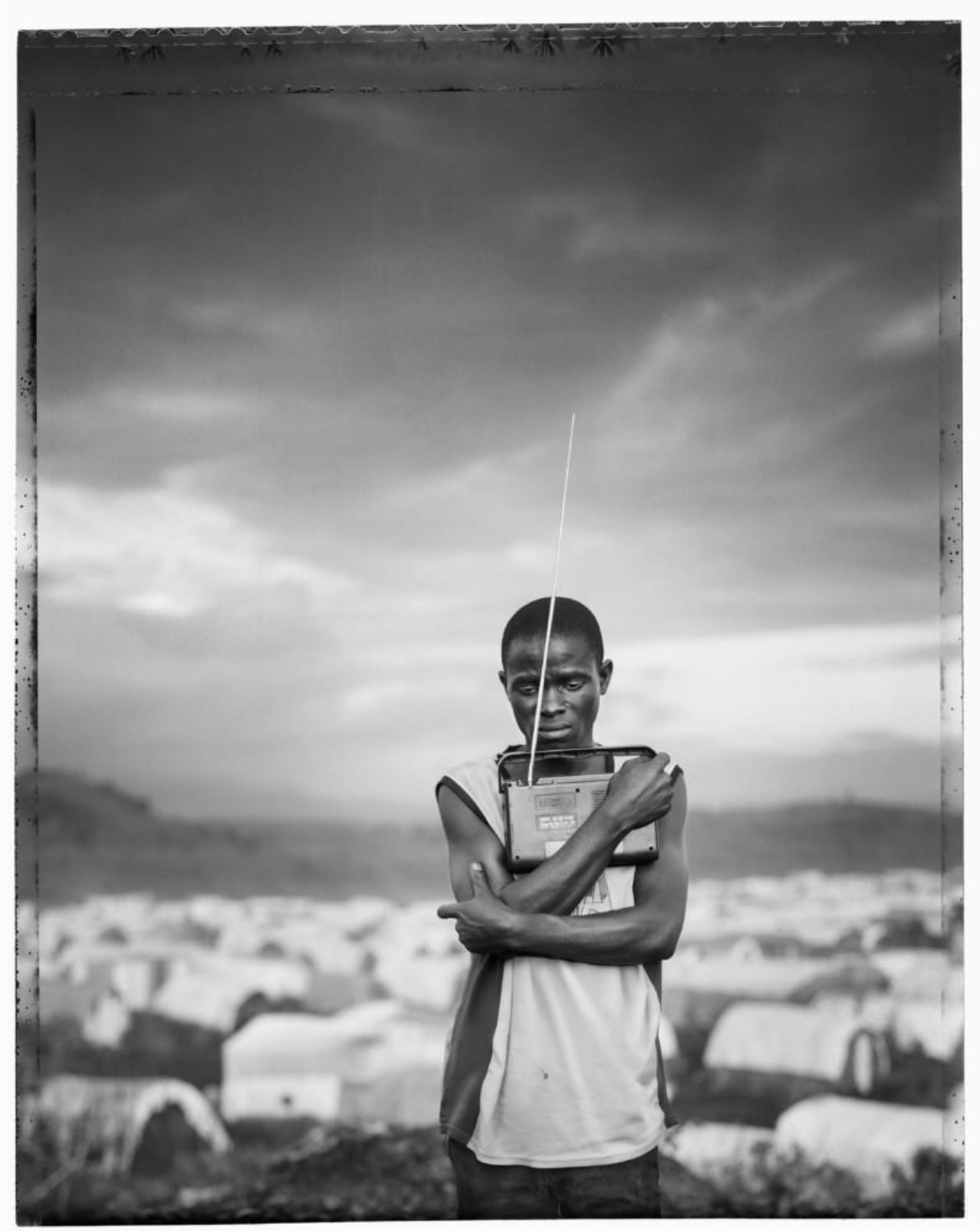

Demokratická republika Kongo. 2008 © Jim Goldberg

Goldberg se často cítil ztracený v chápání světa kolem sebe. Podle jeho vlastních slov: „V Evropě jsem outsider. Nerozumím ničemu, co vidím. Někdo mě může přivítat u sebe doma, někdo mě může přivítat s podezřením, někdo mě může odvést někam úplně jinam. Vždy mě provází určitý pocit úžasu, i když to fotografovaný nevidí nebo si to neuvědomuje.“ Tento pocit úžasu a objevování nových skutečností je jedním z hlavních důvodů, proč je dokument *Open See* tak fascinující. Čím déle se díváte, tím více začnete přemýšlet o možnostech - a omezeních - dokumentární fotografie a o síle vypravěče.

Celkově je *Open See* nejen jedinečným uměleckým dílem, ale také hlubokou úvahou o stavu člověka tváří v tvář globální migrační krizi. Dílo ukazuje složitost a rozmanitost uprchlické zkušenosti a vyvolává otázky o tom, jak vyprávíme příběhy o jiných lidech a jak tyto příběhy utvářejí naše vnímání globálních problémů. Goldberg nás prostřednictvím svých obrazů, textů a vyprávění nutí přemýšlet o těžkém údělu těch, kteří byli nuceni opustit své domovy při hledání bezpečí a lepšího života. Jeho dílo je nejen dokumentem, ale také aktem angažovaného svědectví, které nám připomíná přetrvávající problémy, jimž čelí uprchlíci a přistěhovalci po celém světě.

6.4 *Candy (2013)* - Archeologie vzpomínek a sociální nerovnosti v New Havenu

V kontextu díla Jima Goldberga zaujímá kniha *Candy* zvláštní místo. Je to dílo, které je jak osobní retrospektivou autora, tak komplexní analýzou sociálních a politických problémů, jimž čelí jeho rodné město New Haven. *Candy* je cestou v čase, návratem do míst, která Goldberg před mnoha lety opustil, a pokusem zachytit změny, k nimž došlo jak ve městě, tak v umělci samotném. V této knize vrcholí řada témat, kterými se Goldberg zabýval ve svých dřívějších dílech, a kombinuje autobiografické, dokumentární a umělecké prvky.[55]

Goldberg vnímá *Candy* jako součást celého cyklu, jako návrat domů. Podle jeho vlastních slov „*Candy* začalo o návratu domů“. Tento návrat do minulosti je nejen osobní cestou, ale také hlubokou reflexí nad přísliby a zklamáními města v průběhu let. Stojí za zmínku, že *Candy* vyšla v nakladatelství Yale University Press w 2013 jako součást dvousvazkového kompletu spolu s knihou Donovana Wylieho „Dobrá a prostorná země“. Tyto dvě knihy, které jsou výsledkem společné umělecké rezidence v Yale University Art Gallery v roce 2013, poskytují portrét New Havenu jako mikrokosmu hlubokých strukturálních nerovností, které sužují americká města.

Z knihy *Candy (2013)* © Jim Goldberg

55. Donovan Wylie & Jim Goldberg: Candy a A Good and Spacious Land
https://americansuburbx.com/2018/02/donovan-wylie-jim-goldberg-candy-good-spacious-land-interview.html

Goldbergova spolupráce s Wylie (1971), irským fotografem, s nímž ho pojí hluboké přátelství a vzájemný respekt, navazuje na jeho étos spolupráce. Oba fotografové, členové Magnum, se během svých rezidenčních pobytů pravidelně setkávali, aby sdíleli své snímky a diskutovali o nich. Přestože jejich styly a přístupy k tvorbě snímků jsou velmi odlišné, společně vytvořili pozoruhodný obraz New Havenu, který odráží jak aspirace města, tak realitu jeho obyvatel.[56]

Goldberg vzpomíná, že ačkoli byl snímek „Bohatí a chudí“ vyfotografován v San Francisku, jeho skutečným kontextem byl ve skutečnosti New Haven. Město s obrovskou propastí mezi bohatými a chudými se stalo Goldbergovým výchozím bodem pro úvahy o americkém snu a jeho iluzích.[57]

Z knihy *Candy (2013)* © Jim Goldberg

56. Zmařený americký sen New Havenu - The New Yorker. https://www.newyorker.com/culture/photo-booth/new-havens-dashed-american-dream
57. Donovan Wylie & Jim Goldberg: Candy a A Good and Spacious Land https://americansuburbx.com/2018/02/donovan-wylie-jim-goldberg-candy-good-spacious-land-interview.html

Umělce zajímala myšlenka nenaplněných slibů v osobním i socioekonomickém smyslu. Proto jsou dvě části knihy *Candy* věnovány detailním portrétům Germana Kimbra a Joea Taylora, místních obyvatel, jejichž komplikované biografie jsou pevně zakořeněny v New Havenu. Germano je synem člena Černých panterů Warrena Kimbra, jehož aktivismus v New Havenu na konci 60. let byl potlačen, když byl v roce 1970 uvězněn. Příběh Joea - vášnivého sběratele historických obrazů z New Havenu, které Goldberg občas přetváří do svých děl - pokračuje v tématu rodinného dědictví; Joeův otec se dostal na černou listinu za členství v Komunistické straně USA.[58]

Důležitým prvkem *Candy* je motiv mapování. Goldberg, inspirován moderními technologiemi, se rozhodl vytvořit alternativní verzi Google Street View, kde se místo anonymního sběru snímků shora rozhodl sám podílet na procesu dokumentace. Jezdil na střeše obytného vozu, vystavoval se právnímu i fyzickému riziku a Goldberg(Street View) chtěl proces mapování učinit osobnějším a poutavějším. Podle jeho vlastních slov: „Každý mě tam nahoře vidí, je nemožné mě přehlédnout. Mapuji také, ale do centra všeho dění stavím sám sebe.“ Goldberg doslova i

Z knihy *Candy (2013)* © Jim Goldberg

58. Zpráva o knize č. 2: *Candy* Jima Goldberga - Svatá Lucie. https://saint-lucy.com/essays/book-report-2-jim-goldbergs-candy/

obrazně oznamuje svou přítomnost, fyzicky i slovně oslovuje kolemjdoucí a snaží se upoutat jejich pozornost, zatímco je fotografuje. Absurditu a humor této situace vyvažují nejen úchvatné fotografie, které pořizuje, ale také upozorňuje na rostoucí korporátní dohled v našem každodenním životě.[59]

Ve struktuře filmu *Candy* hrají klíčovou roli také takzvané „sítě". Goldberg zmiňuje, že „sítě jsou jasně spjaty s Google Earth". Fotograf tak odkazuje na proces mapování v nejširším slova smyslu - doslova i metaforicky. Město New Haven se svým mřížkovým uspořádáním ulic se stává metaforou pro strukturu knihy, která je rovněž rozdělena na „devět čtverců", což odkazuje na původní uspořádání města vytvořené puritány. Goldberg chce čelit této „estetice Google Earth", kterou považuje za příliš odtažitou a odlidštěnou. Místo toho vytváří vlastní participativní mapování, jehož cílem je „prorazit nebo alespoň odhalit hierarchii Google Maps a řád vnucený urbanisty".[60]

Candy je plná symboliky a odkazů na literaturu a americkou historii. Goldberg spolu s Chrisem a Donnym naráží na poezii Wallace Stevense, zejména na jeho skladbu „Obyčejný večer v New Havenu", kde se objevuje verš „oblast mezi je a byla listy". Tato věta se stává klíčovým tématem knihy a představuje prostor mezi přítomností a minulostí, mezi skutečností a mýtem, příslibem a zradou, skutečností a pamětí.[61]

Stejně jako ve svých předchozích knihách dosahuje Goldberg na stránkách improvizované tělesnosti, která je sestavena z fotografií jeho rodičů, hrubě vytvořených koláží, filmových záběrů s vystřiženými otvory, fotografií, které Goldberg pořídil jako teenager, snímků s ručně psanými popisky, archivních fotografií New Havenu a současných portrétů obyvatel města. Tato vizuální hustota, tvořená vrstvami obrazů a efemér, vytváří jakousi sociologickou archeologii, obsahující stopy k překrývajícím se vyprávěním o občanské naději a osobním zklamání.

Práce na *Candy* byla také osobním procesem vyrovnávání se s místy, která byla pro Goldberga zdrojem traumat. Podle jeho vlastních slov bylo zvláštním momentem fotografování Chapel Street, ulice, kde vyrůstal. Bylo to pro něj důležité nejen jako pro umělce, ale také jako pro člověka, který se musel vyrovnat se svou minulostí, aby mohl pokračovat ve své práci. V jistém smyslu je tedy *Candy* nejen dokumentací města, ale také terapeutickým procesem, který Goldbergovi umožnil najít své místo ve světě, a to jak jako umělci, tak jako člověku.

Candy je obrovská kniha - svým rozsahem a váhou téměř těžká - i bez započtení Wylieho podílu. Přesto je její tělesnost klíčová pro dosažení hlubokého dojmu, který na diváka působí.

59. Yale University Art Gallery: Candy/A Good and Spacious Land - Yale University Art Gallery. https://artgallery.yale.edu/exhibitions/exhibition/candya-good-and-spacious-land
60. Donovan Wylie & Jim Goldberg: Candy a A Good and Spacious Land https://americansuburbx.com/2018/02/donovan-wylie-jim-goldberg-candy-good-spacious-land-interview.html
61. Zpráva o knize č. 2: Candy Jima Goldberga - Svatá Lucie. https://saint-lucy.com/essays/book-report-2-jim-goldbergs-candy/

Z knihy Candy *(2013)* © Jim Goldberg

Tato monumentalita je v souladu s jeho dřívějšími projekty, které rovněž zkoumaly hranice média fotografické knihy, rozvíjely její materiálnost, intimitu a sekvenčnost.

Goldberg ve svých fotografiích často staví vedle sebe obrazy, které se na první pohled mohou zdát náhodné, ale ve skutečnosti vytvářejí hluboký, reflexivní příběh. Příkladem je juxtapozice běhajících bílých studentů s chudými černými obyvateli města. Takové kontrasty nejen ukazují sociální nerovnost, ale také zdůrazňují složitost života ve městě, kde vedle sebe existují různé světy, ale jen zřídka se prolínají. Goldberg nechce přímo obviňovat Yale, který projekt financoval. Jeho záměrem není vykreslit tuto instituci jako „špatnou postavu“. Ale srovnání privilegií a příležitostí se zoufalstvím a chudobou, jakkoli naznačené, je znepokojivé.

Goldberg se prostřednictvím *Candy* snaží pochopit prostor mezi příslibem a jeho nenaplněním, mezi skutečností a vzpomínkou, a jeho dílo se stává manifestem tohoto procesu. Kniha tak nejen dokumentuje New Haven, ale stává se také metaforou mnoha dalších míst a příběhů, které chce Goldberg v budoucnu vyprávět. Fotograf se nejen vrací k místům svého mládí, ale také je znovu objevuje a analyzuje, jak minulost ovlivňuje přítomnost a jak mohou být sny zrazeny. Jeho dílo plné reflexe a osobní angažovanosti je důležitým příspěvkem k pochopení současné Ameriky a jejích společenských problémů.[62]

62. Yale University Art Gallery: Candy/A Good and Spacious Land - Yale University Art Gallery. https://artgallery.yale.edu/exhibitions/exhibition/candya-good-and-spacious-land

6.5 Intimita a sebeanalýza v knize Jima Goldberga *Coming and Going* (2016)

Jim Goldberg často vyjadřoval své pocity z dokumentování vlastního života jako něčeho, co nesplnilo jeho očekávání. Přiznává, že "V některých ohledech mám pocit, že jsem byl špatným dokumentátorem svého života. Nebyl jsem v tom příliš dobrý. Nefotografoval jsem tolik, kolik jsem měl, ve všech těch chvílích s Ruby nebo s matkou, které jsem promeškal, ale cítil jsem, co se děje, a myslím, že se mi přesto podařilo tyto věci vetkat do určitého způsobu vizuálního vyprávění."[63] Tento smysl pro nedokonalost je jádrem knihy *Coming and Going*, která se vyznačuje syrovým, emocionálně nabitým vizuálním vyprávěním, jež kombinuje fotografie, text a další média, aby zachytilo bouřlivý tok života, obyčejný i hluboce intimní.

Z knihy Coming and Going (2016) © Jim Goldberg

63. „Jsem svědek i subjekt“: Fotograf Magnum Jim Goldberg o vyprávění vlastního příběhu https://www.theguardian.com/artanddesign/2023/oct/01/jim-goldberg-magnum-photographer-coming-and-going-book-raised-by-wolves-interview

Kniha Coming *and Going* je na první pohled vizuálně přetížená. Je to kniha, která vyžaduje trpělivost, protože chaotická směs fotografií, filmových záběrů Super 8, ručně psaného textu a pomíjivých materiálů pomalu odhaluje základní rytmus života jednotlivce. Goldbergův tvůrčí proces je stejně složitý jako kniha sama. Popisuje ho jako proces shromažďování ohromného množství snímků a jejich výběru, aby v nich našel smysl. "Ačkoli opravdu miluji sílu fotografie, mám také hlubokou nejistotu, že obraz může říci cokoli. Mám pocit, že k němu musím něco přidat, abych ho nějak rozvinul - aby se z něj stalo lepší umělecké dílo," vysvětluje.[64]

Práce na snímku *Coming and Going* začala v roce 1999, ale přibližně v roce 2003 Goldberg pocítil potíže a tehdy se připojil k Magnum Photos. "Prostě jsem s tím bojoval. V určitém okamžiku jsem to vzdal. Odložil jsem ji stranou a *Coming and Going* se stala trezorem pro všechny práce, které jsem vytvářel vedle svých dalších projektů. Tento archiv se rozrůstal a rozrůstal, včetně přírůstku nového života - Alexandra a kočky, a změn v mém vztahu s Ruby, jejích mladických obav a tužeb, to vše se nahromadilo mimo můj rodinný život bez kočky a nás všech dohromady." [65]

Z knihy Coming and Going (2016) © Jim Goldberg

64. Americký život v milionu pohledů
https://www.nytimes.com/2023/09/29/books/review/coming-and-going-jim-goldberg.html
65. Fotografové v centru pozornosti: Jim Goldberg
https://www.nowness.com/series/photographers-in-focus/jim-goldberg

Coming and Going se stal jakousi laboratoří nápadů, kde Goldberg experimentoval s různými formami vizuálního vyprávění. "Věci cítím, vnímám je intuitivně. Ne vždy to dokážu vyjádřit slovy. Když jsem na tom pracoval vizuálně, stal se z toho úžasný, osvobozující systém, jak mluvit o věcech, které jsou velmi osobní, ale ne příliš obecné. Není to obecné, takže to neodpovídá tomu, co jsem skutečně zažil, ale stala se z toho spíš laboratoř nápadů, jak o těchto věcech mluvit, aniž bych byl příliš konkrétní."[66]

Goldberg úhledně proplétá minulost se současností a vytváří knihu, která je dokumentem i memoáry, univerzálním příběhem o životě, lásce a ztrátě. Prvky v knize, jako je pomerančovník, který jeho otec zasadil v roce 1980 na Floridě a z něhož se po letech stal jen zlomený kmen na pozadí fotografie zachycující jeho staré rodiče, poskytují důležité referenční body. Goldberg také zachycuje své vlastní manželství - na polaroid zobrazující mladou ženu v černých plavkách

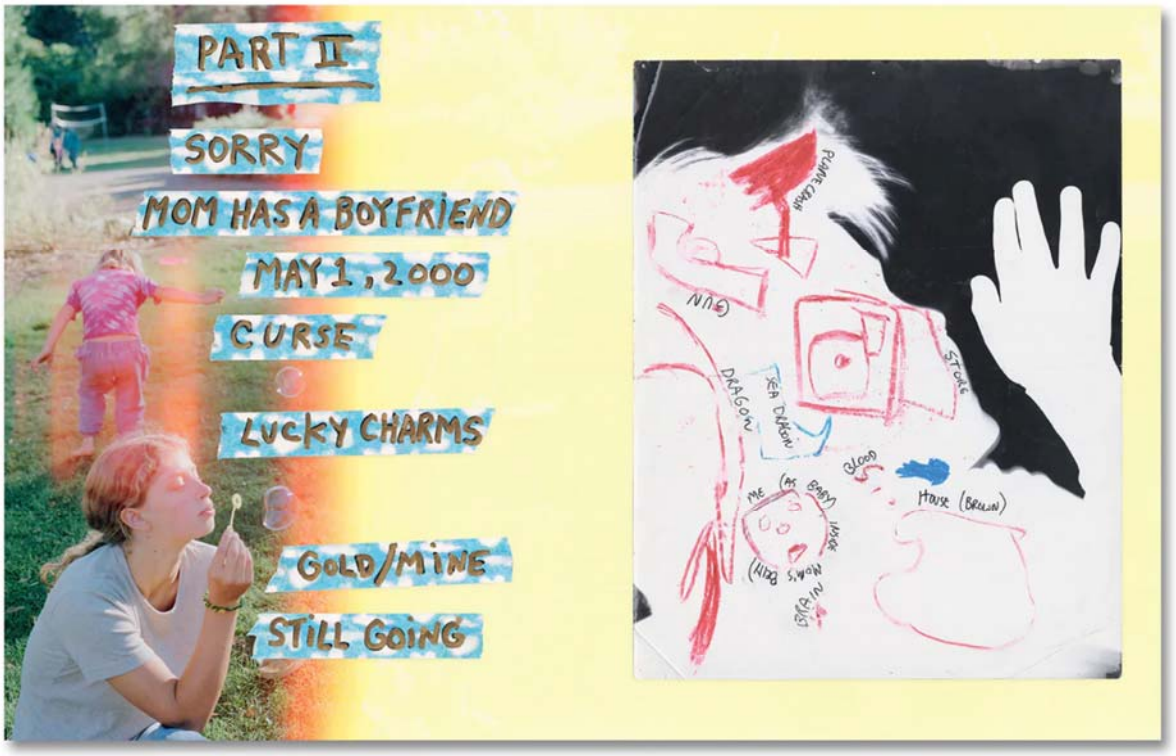

Z knihy Coming and Going (2016) © Jim Goldberg

66. „Jsem svědek i subjekt“: Fotograf Magnum Jim Goldberg o vyprávění vlastního příběhu https://www.theguardian.com/artanddesign/2023/oct/01/jim-goldberg-magnum-photographer-coming-and-going-book-raised-by-wolves-interview

napsal: „TOHLE JE TEN MOMENT, KDY JSEM SE ZAMILOVAL.“ V knize se objevuje i jeho vlastní manželství. V knize je také zachyceno narození jeho dcery, její první dny ve škole a stárnutí generací v průběhu příběhu. Na těchto snímcích, které sbíral po celý život, Goldberg ukazuje krásu i smutek každodenní existence.

Navzdory těžkým tématům ztráty a smrtelnosti však kniha *Coming and Going* pulzuje životem a dokumentuje i okamžiky radosti, lásky a změny. Goldbergovo dílo je svědectvím o složitosti života - od narození dcery Ruby až po současný život v Sonoma County s partnerkou a dětmi. Charakteristickým rysem jeho stylu je schopnost srovnávat tyto emocionální extrémy a vytvářet vyprávění, které je otřesné i něžné zároveň. Příkladem je přechod od prvních krůčků Ruby k napínavým obrazům jejího nemocného otce, které podtrhují neustálou přítomnost smrtelnosti v jeho díle.

Goldbergovi se daří zachytit formální i emocionální kontrasty, což často vede k překvapivým a objevným výsledkům. Polaroidy zachycující Rubyiny první krůčky náhle ustupují sérii drsných, znepokojivých fotografií nemocného otce s kyslíkovými hadičkami v nose, který je krmen, vyšetřován a utěšován tváří v tvář blížící se smrti. Smrtelnost je stálým podtextem. „Teď je to jiné v tom, že je mi 70 let,“ říká Goldberg, „a smrt je v mém životě více přítomná, takže došlo k určitému posunu směrem k reflexivnějšímu přístupu. Říká se, že se zármutkem přichází milost, ale ve mně stále zůstává stopa punkového ducha, který jsem měl jako mladý kluk, který se intuitivně vyjadřoval prostřednictvím fotografie."[67]

Coming and Going je v mnoha rovinách pokračováním Goldbergova dokumentárního přístupu, kombinujícího obrazy, slova a dojmy. Zde však, jak sám říká, „jsem svědkem i subjektem“[68]. To, že dokončení knihy trvalo tak dlouho, svědčí o specifické náročnosti takovéto sebeanalýzy. „Hranice najednou nebyly tak jasné,“ - říká: „Upřímně řečeno, nebylo snadné tuto knihu dělat a těžko říct, proč jsem v tom pokračoval. Možná to souviselo spíš s oddaností než s čímkoli jiným. Nebo se sebeanalýzou, která přichází s věkem. Pro mě jsou fotografie způsobem, jak zmrazit čas,

67. Scény z intimních fotografických pamětí Jima Goldberga
https://www.anothermag.com/art-photography/15146/jim-goldberg-coming-and-going-mack-interview
68. Americký život v milionu pohledů
https://www.nytimes.com/2023/09/29/books/review/coming-and-going-jim-goldberg.html

Z knihy Coming and Going (2016) © Jim Goldberg

ale v určitém okamžiku se stávají také způsobem, jak si všimnout a uvědomit si, co jste jako člověk zažili."[69]

Goldberg úhledně proplétá minulost s přítomností a vytváří knihu, která je dokumentem i memoáry, jednotným příběhem života, lásky a ztráty. Jeho osobní vhled do tvůrčího procesu prozrazuje, že dílo je sice svědectvím o jeho vlastních zkušenostech, ale také odrazem zkušeností nás všech. *Coming and Going* není jen kniha - je to hluboká, emocionální cesta životem a vzpomínkami, která zůstává v srdci a mysli ještě dlouho po přečtení.

69. Nicholas Dawidoff - Zmařený americký sen v New Havenu
https://www.newyorker.com/culture/photo-booth/new-havens-dashed-american-dream

VYBRANÉ SAMOSTATNÉ A SKUPINOVÉ VÝSTAVY

Fotografické výstavy Jima Goldberga nejsou tradičními prezentacemi děl. Vytvářejí jedinečný narativní prostor, v němž se fotografie prolíná s textem, dokumentárními a multimediálními prvky. Umělec, známý svou angažovaností v sociálních a politických otázkách, na svých výstavách posouvá formální hranice a vytváří pro diváky interaktivní zážitky. Každá z jeho výstav působí jako komplexní komunikační platforma, kde vedle sebe koexistují osobní příběhy a kolektivní traumata a vytvářejí prostor pro reflexi lidského stavu. Divák není jen pasivním pozorovatelem - stává se součástí příběhu, který se odehrává před jeho očima.[70]

7.1 Tři Američané, Muzeum moderního umění (MoMA) v New Yorku (1984)

V roce 1984 se v nově rozšířeném Muzeu moderního umění (MoMA) v New Yorku konala výstava s názvem Three Americans (Tři Američané), která představila díla tří významných fotografů: Jima Goldberga, Roberta Adamse a Joela Sternfelda. Cílem výstavy, jejímž kurátorem byla Susan Kismaricová, bylo představit novou vlnu americké dokumentární fotografie, která se zaměřila na analýzu sociální a politické reality Spojených států, zejména v kontextu rozpadu

Tři Američané, MOMA v Novém Yorku, pohled na výstavu

„amerického snu“ po druhé světové válce. Na výstavě bylo představeno přibližně 75 fotografií, které kontrastovaly s dřívější, tradičnější dokumentární fotografií, obvykle zaměřenou na

70. Jim Goldberg získal cenu Deutsche Börse za fotografii 2011 - https://londonist.com/2011/04/jim-goldberg-wins-deutsche-borse-photography-prize-2011

zobrazování politických událostí nebo obrazů obtížných životních situací.[71]

Jim Goldberg představil práce z projektu Bohatí a chudí, o němž pojednává jiná kapitola. Fotografie byly prezentovány jako série, uspořádané vedle sebe ve stejných řadách na stěně galerie. Každé dílo se skládalo z černobílé fotografie a textu pod ní - komentářů lidí, kteří jsou na fotografiích vidět. Jednoduchá a přehledná forma prezentace zdůraznila dialog mezi obrazem a textem, který je základem Goldbergova projektu. Diváci se tak mohli hlouběji seznámit s jednotlivými příběhy postav série Bohatí a chudí, což posílilo narativní strukturu díla.

Robert Adams (*1937), známý především jako krajinářský fotograf, představil sérii fotografií z projektu Our Lives and Our Children (Naše životy a naše děti), pořízených v letech 1978-1981 v okolí jaderné zbrojovky Rocky Flats v Coloradu. Adams fotografoval každodenní život obyvatel ve stínu potenciálního nebezpečí provozu elektrárny. Jeho snímky zachycovaly běžné, každodenní činnosti lidí, například nakupování nebo rozhovory na ulici. Ačkoli fotografie působí klidně, nenápadně odhalují hluboké pocity strachu, nejistoty a odcizení, které vyplývaly ze života tváří v tvář jaderné hrozbě. [72]

Joel Sternfeld (*1944) zase na svých barevných fotografiích pořízených velkoformátovým fotoaparátem (8”x10”) zkoumal americkou krajinu - venkovskou i příměstskou. Jeho díla plná ironie a rozporů ukazovala degradaci a úpadek měst a průmyslových závodů, které ztratily svou funkčnost. Sternfeld také zachycoval nová sídliště, často zobrazená téměř uměle dokonalým způsobem, který zdůrazňoval kontrasty mezi minulostí a současností.

Ačkoli se tyto tři soubory fotografií lišily estetikou a přístupem k tématům, měly společnou reflexi současné Ameriky - plné rozporů, obav a nejistoty. Výstava byla pokusem o hlubší pochopení individuálních zkušeností i širších společenských procesů, které utvářely životy obyvatel USA v 80. letech 20. století.

7.2 Open See, The Photographers' Gallery v Londýně (říjen 2009 - leden 2010)

Výstava Jima Goldberga Open See, představená v The Photographers' Gallery v Londýně od října 2009 do ledna 2010, byla pozoruhodnou událostí, která mu vynesla prestižní cenu Deutsche Börse Photography Prize. Výstava dokumentovala životy uprchlíků, přistěhovalců a obětí obchodu s lidmi - lidí, kteří prchají z oblastí postižených válkou a hospodářskou zkázou a hledají bezpečí a nový začátek v Evropě. S využitím mnohostranného přístupu Goldberg kombinoval polaroidy, videa, texty a různé formy fotografie, aby dal hlas těm, jejichž příběhy jsou často přehlíženy.[73]

71-72. Tři Američané | Tisková zpráva MOMA - Press Release https://www.moma.org/calendar/exhibitions/221
73. Cena Deutsche Börse za fotografii 2011 v Galerii fotografů - https://thephotographersgallery.org.uk/photography-culture/deutsche-borse-photography-prize-2011

Výstavní prostor dokonale odrážel komplexnost Goldbergova vyprávění. Uspořádání fotografií, od malých intimních snímků až po velkoformátová díla, odráželo rozmanité zkušenosti a emocionální váhu těch, kteří jsou na jeho fotografiích zachyceni. Eklektická směs portrétů, krajin a textových fragmentů vytvářela jakousi mozaiku migračních příběhů a upozorňovala na individuální i kolektivní boje o přežití a přizpůsobení. Využití jednoduchého, téměř industriálního výstavního prostoru zdůraznilo drsnou realitu exilu a vysídlení, což umožnilo, aby díla rezonovala s plnou silou.

Cena Deutsche Börse za fotografii, jedno z nejprestižnějších ocenění ve světě fotografie, se uděluje za průkopnické počiny v oblasti současné fotografie. Získání této ceny za snímek Open See nejen zdůraznilo Goldbergův mimořádný talent, ale také podtrhlo význam dokumentace

Open See, The Photographers' Gallery v Londýně, pohled na výstavu

migrace a lidské odolnosti. Cena, jejímž cílem je ocenit umělecké inovace a společenskou platnost, etablovala Open See jako jedno z nejdůležitějších děl fotografického vyprávění v kontextu globální migrační krize a nuceného vysídlení.[74]

Snímek Open See Jima Goldberga zůstává jedním z nejsilnějších vizuálních záznamů globální uprchlické krize, který nutí diváky přemýšlet o sociálních, politických a emocionálních aspektech těchto přetrvávajících humanitárních problémů.

74. 2011 SAWYER + TPG DISKUTUJÍ O DBPP 2011
https://www.youtube.com/watch?v=pAxeHsdg6r

Výstavy Jima Goldberga, jako jsou Raised by Wolves a Open See, nejenže dokládají jeho hluboké odhodlání pro sociální spravedlnost, ale také ukazují, jak se fotografie může stát mocným nástrojem pro vyprávění příběhů těch, jejichž těžký osud většina společnosti často ignoruje. Jeho inovativní přístup k vyprávění s využitím různých médií zapojuje diváky na hlubší úrovni a nutí je přemýšlet o obtížných tématech, jako je bezdomovectví, migrace a sociální nerovnost. Každá z Goldbergových výstav není pouhou sbírkou fotografií, ale komplexním, emocionálním a narativním prostorem, v němž je divák nucen konfrontovat se s realitou, kterou často odmítá vidět. Goldberg svou tvorbou neustále rozšiřuje definici dokumentární fotografie a činí z ní nejen nástroj pro zaznamenávání reality, ale také prostředek pro společenskou změnu.

7.3 Raised by Wolves, Grand Palais, Paris Photo (2019)

Výstava Raised by Wolves Jima Goldberga přivádí diváka do role voyeura, který jako by se díval dalekohledem. Diváci se stávají pozorovateli reality, kterou často raději ignorují - kruté pravdy o bezdomovectví mladých lidí v Americe. „Bylo to obtížné téma - bezdomovectví mladých lidí. Nikdo se na to nechtěl dívat. Nikdo se na ty děti nechtěl dívat.“ - vysvětluje Goldberg s odkazem na svůj projekt. Po celou svou kariéru hledá umělec inovativní způsoby, jak vyprávět příběhy lidí vyloučených ze společnosti. Experimentoval s různými médii a strategiemi prezentace a posouval hranice dokumentární fotografie. „Když se podíváte na instalaci, která je velmi, velmi malou částí toho, o čem je Raised by Wolves, uvidíte, že si hraji s různými médii, různými strategiemi zavěšení, různými velikostmi,“ vysvětlil.[75]

Jedním z nejdojemnějších prvků výstavy bylo použití předmětů, které patřily subjektům jeho fotografií. Například Daveova bunda se stala dojemným artefaktem - fyzickou reprezentací jeho života, ale také symbolem širších společenských otázek. Podobně vyfotografované ruční zbraně a pagery, které byly zabaveny dětem posílaným do pasťáku, sloužily jako mementa jejich tragických zážitků i jako nástroje vyprávění.

Práce na výstavě Raised by Wolves začala v roce 1991, kdy se Goldberg spojil se zkušeným kurátorem Philipem Brookmanem. Společně se snažili vytvořit výstavu, která by plynule přenesla vyprávění podobné filmu. Brookman, který dříve pracoval s Robertem Frankem, přenesl část jeho ducha i do spolupráce s Goldbergem. „Měl jsem štěstí, že jsem mohl pracovat s Philipem, protože, víte, mám spoustu rodokmenů a jedním z nich je Robert Frank. Philip a

75. Pařížská fotografická platforma Rozhovory: Campany s Jimem Goldbergem | YouTube - https://www.youtube.com/watch?v=xbkW5XBGARo&t

Robert pracovali společně, takže duch, který měl při práci s Robertem, se přenesl i na mě," - vzpomíná Goldberg.[76]

Na výstavě byl k vidění také mimořádně dojemný příběh Echo, dívky, kterou Goldberg sledoval na její cestě z New Yorku do Kalifornie a dokumentoval její život plný násilí ze strany nevlastního otce, který byl jediným policistou v jejím městě. Goldberg spojil obraz a text a vytvořil vyprávění na velké mapě, na níž Echo popsala svůj příběh vlastními slovy.[77]

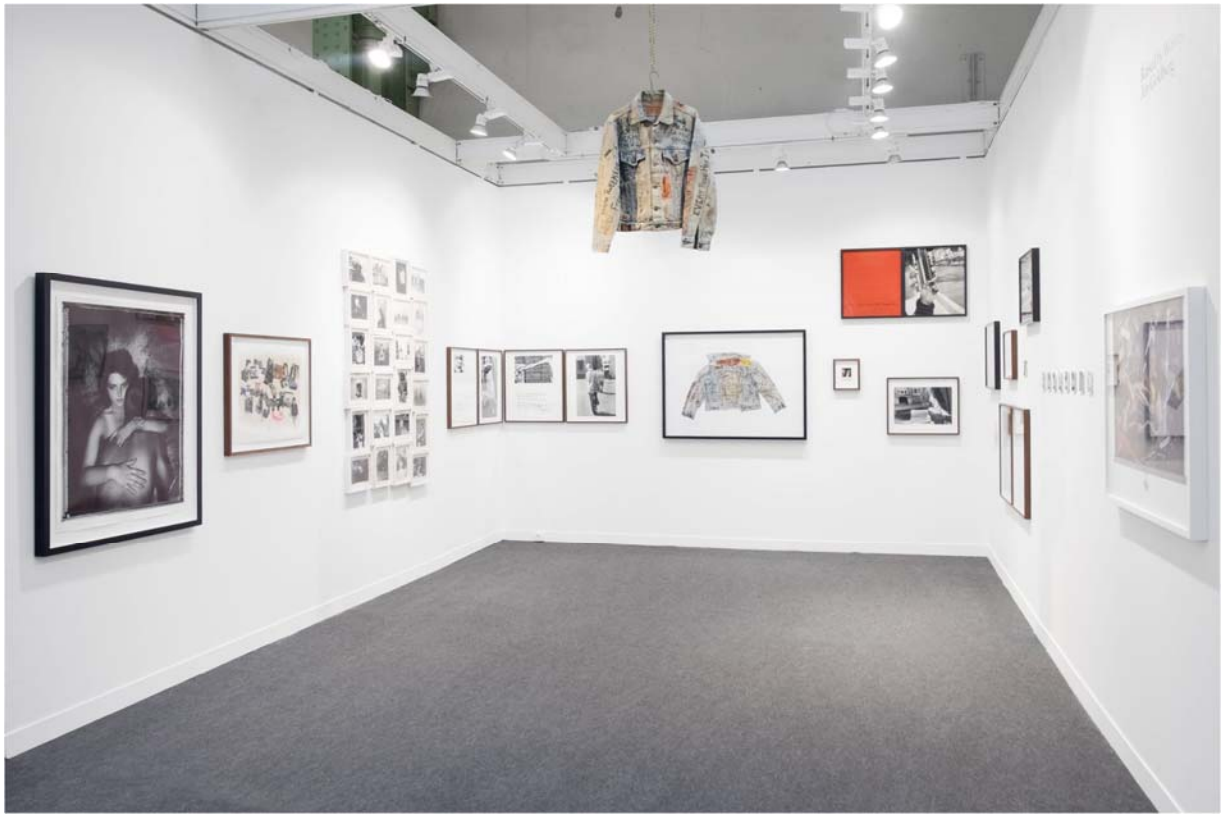

Jim Goldberg: Raised by Wolves, Grand Palais, Paris Photo 2019, pohled na výstavu

Nedílnou součástí výstavy Raised by Wolves byly videoinstalace, které diváky zavedly na emocionálně intenzivní cestu životem dětí ulice. Jedním z vrcholů výstavy bylo video zachycující Davea při jídle v McDonaldu. Byl to poslední okamžik, kdy ho Goldberg viděl. Během rozhovoru se Goldberg zeptal:

76. Jim Goldberg vystavuje „Bohaté a chudé" v Kaunas Gallery v Litvě - https://www.dobedorepresents.com/news/22/06/jim-goldberg-exhibits-rich-and-poor-at-kaunas-gallery-lithuania-until-10th-july
77. Pařížská fotografická platforma Rozhovory: Campany s Jimem Goldbergem | YouTube - https://www.youtube.com/watch?v=xbkW5XBGARo&t=1s

„Jsi šťastný?“
„Ne, ne ve smyslu naplnění“.
„Proč?“
„Chci víc než jen levné drogy a levné přátele.“
„Co chceš?“
„Dobré přátele a levné drogy.“
„Myslel jsem, že máš někde v San Diegu byt, kam bys mohl jít.“
„Nějaký středostavovský, ježíšovský, který mě tam nechá bydlet. To já nechci. Nemůžu. Nemůžu žít ve lži.“
„Jakou lež?“
„Nejsem člověk ze střední třídy, typický Američan.“
„A co Echo? Měli jsme jí zavolat, když jsem tě našel.“
„Já jsem jí volal. Řekla mi, že jí nemám volat, protože to dělám moc často.“
„Chybí ti?“
„Ano. Víc, než se kdy dozví.“[78]

Tento dialog uvedl diváka do Daveových hlubokých vnitřních konfliktů, do jeho zoufalství a touhy po něčem, čeho nemohl dosáhnout.

Další důležitou instalací bylo tříkanálové video, které ukazovalo videa natočená Echo po jejím návratu do matčina domu. „Kontaktovala jsem její matku. Na konci práce na projektu se mi podařilo Echo přesvědčit, aby se vrátila domů a usmířila se s ní,“ - řekl Goldberg. Instalace prohloubily divákův zážitek, umožnily mu vstoupit do života postav a pochopit jejich boje a snahu získat zpět kontrolu nad vlastním osudem.[79]

Multimediální přístup byl pro úspěch projektu klíčový. Goldberg zkoumal napětí mezi realitou a jejím zobrazením - téma, které se prolíná celou jeho prací. „Vidíte Daveovu bundu a vidíte fotografii bundy a mezi skutečným objektem a fotografií je propast, ale obojí je skutečné,“ vysvětlil a poukázal na to, jak výstava nutí diváka zpochybňovat vlastní vnímání pravdy.

Goldbergova angažovanost v oblasti sociální spravedlnosti se neomezovala pouze na tvorbu umění. Výstavy Raised by Wolves byly doplněny vzdělávacími programy, jejichž cílem bylo vzbudit porozumění a empatii. Tyto iniciativy finančně podporovaly nadace, díky nimž bylo možné každou prezentaci výstavy doprovodit setkáním pro děti bez domova, rodiče, pedagogy a psychiatry. „Někdy byli všichni v jedné místnosti. Někdy byli odděleni,“ vzpomíná Goldberg. Sama Echo byla najata jako průvodkyně výstavou, která se podělila o svůj příběh a o to, jaký dopad měl projekt na její život.[80]

78-80. Pařížská fotografická platforma Rozhovory: Campany s Jimem Goldbergem | YouTube - https://www.youtube.com/watch?v=xbkW5XBGARo&t

Výsledkem bylo, že Raised by Wolves se stala více než jen výstavou nebo knihou - stala se kulturním fenoménem, který rezonoval ve světě umění i mimo něj a ovlivnil kulturu mládeže, módu a mnoho dalších oblastí. „Věřím, že je dnes stejně důležitá jako tehdy. Ne proto, že by to dílo bylo nutně dobré nebo špatné, ale proto, že ty problémy jsou stále přítomné," řekl Goldberg. Výstava je stále aktuální, protože otázky, kterými se zabývá - bezdomovectví mladých lidí, sociální zanedbávání a problémy spojené s reprezentací lidí na okraji společnosti - jsou stále naléhavými problémy.[81]

7.4 Rich and Poor, Kaunaská galerie v Litvě (2022)

Výstava Jima Goldberga Rich and Poor, která se konala v Kaunas Gallery v Litvě, byla hlubokým zkoumáním třídní nerovnosti prostřednictvím intimních portrétů a ručně psaných poznámek. Minimalistické uspořádání galerie s velkými černobílými fotografiemi umístěnými na bílých stěnách umocnilo syrové emoce obsažené v dílech.

Goldbergova díla zobrazují kontrasty mezi bohatstvím a chudobou. Portréty zachycují lidi z různých sociálních a ekonomických vrstev a jsou doprovázeny osobními úvahami, poznámkami nebo dopisy, které fotografované osoby napsaly rukou. Tyto texty jsou nesmírně důležitou součástí díla - umožňují divákovi nahlédnout do myšlenek a života postav, což prohlubuje emocionální a narativní kontext snímků. Nerovnost mezi bohatstvím a chudobou je patrná nejen na samotných fotografiích, ale také v pocitech zaznamenaných v těchto krátkých osobních úvahách.

Uspořádání galerie bylo prostorné, fotografie byly zarámovány v jednoduchých rámech a rovnoměrně rozmístěny v řadách, což vybízelo diváky, aby se věnovali každému příběhu zvlášť. Některé fotografie byly zvětšeny na velikost stěny, což zvýšilo jejich emocionální působivost. Příklady jako portrét staršího muže nebo mladé ženy nutily diváky konfrontovat se s realitou zobrazenou na fotografiích a postavit se tváří v tvář lidské stránce problému sociální nerovnosti.

Výstava Bohatí a chudí v Kaunas Gallery nejen odhalila hluboké sociální poselství Goldbergovy tvorby, ale také zdůraznila význam formy prezentace pro recepci, různé způsoby vnímání díla.

81. Pařížská fotografická platforma Rozhovory: Campany s Jimem Goldbergem | YouTube - https://www.youtube.com/watch?v=xbkW5XBGARo&t

KONTEXT TVORBY VE SVĚTĚ DOKUMENTÁRNÍ FOTOGRAFIE

Jim Goldberg zaujímá ve světě dokumentární fotografie jedinečné postavení, neboť do ní vnáší prvky vyprávění a interakce s fotografovanými objekty, které jeho přístup odlišují od tradičních představitelů dokumentární fotografie ve Spojených státech i v Evropě. Na rozdíl od klasičtějšího přístupu, kdy fotograf vystupoval jako vnější pozorovatel, Goldberg se angažuje emocionálně a vytváří díla, která jsou dialogem mezi ním a jeho objekty, kombinuje textové vyprávění s obrazem, umožňuje svým subjektům.

8.1 Tvorba Jima Goldberga v kontextu tradice americké dokumentární fotografie

Srovnání Goldbergovy práce s ikonickými fotografy, jako jsou Walker Evans, Robert Frank, Diane Arbusová, Joel Sternfeld a Nan Goldinová, ukazuje, jak se Goldberg vyvinul v tradici dokumentu a jak vnesl do zobrazování lidí na okraji společnosti humanistický a současný rozměr.

Walker Evans (1903–1975), zejména ve svém díle *American Photographs* (1938), si osvojil téměř klinický, nezaujatý styl, který odděloval fotografa od jeho objektů. Zaměřoval se na strohé zobrazení reality, jeho díla byla vizuálně jednoduchá, téměř asketická, což mělo diváka přimět k zamyšlení nad stavem americké společnosti. Jeho fotografie se vyhýbaly emotivním tónům, svět prezentoval chladně a formálně. Evans věřil, že úkolem dokumentární fotografie je objektivně a neinvazivně zaznamenávat realitu.[82] Goldberg naproti tomu, ačkoli se také zajímal o témata marginalizace a sociální nerovnosti, zaujal osobnější přístup. Zavedení textového vyprávění v jeho projektech, jako byl například snímek Bohatí a chudí (1985), dalo postavám možnost vyjádřit se, čímž se Goldberg přiblížil humanističtější tradici. Zatímco Evans se soustředil na vnější vrstvu života svých postav, Goldberg je nechává promlouvat, přidává k nim poznámky, komentáře a jejich subjektivní pohled na dokumentovanou realitu. To je klíčový rozdíl - Evans zůstává pozorovatelem, zatímco Goldberg vede s fotografovanými postavami dialog, čímž vytváří vícerozměrnější vyprávění. Tím se jeho práce přibližuje současným dokumentárním trendům, které zdůrazňují perspektivu protagonisty, nikoliv pouze fotografa.

Tvorba Jima Goldberga, na rozdíl od jeho mentora a přítele Roberta Franka (1924–2019), který se v díle *The Americans* (1958) zaměřil na dekonstrukci amerického snu, směřuje k dialogičtějšímu přístupu k fotografovaným objektům. Frank při svém putování po Spojených státech zachytil sociální napětí, nerovnosti a třídní rozdíly a zobrazil zemi v okamžiku hlubokých změn. Jeho snímky, vyznačující se spontánností a syrovostí, byly kritikou materialismu a rasismu v Americe 50. let a zároveň poskytovaly subjektivní pohled na toto období. Frank dokumentoval společenské rozdíly, ale činil tak s odstupem a zobrazoval Američany způsobem, který zdůrazňoval jejich odcizení a izolaci.[83]

82-83. Walker Evans and Robert Frank – An Essay on Influence by Tod Papageorge (1981)
https://americansuburbx.com/2010/07/theory-walker-evans-and-robert-frank.html

Goldberg aktivně přispívá k příběhu a posouvá hranice dokumentu směrem k modernějšímu, humanistickému přístupu. Dialog s postavami a možnost vyjádřit jejich pohled je klíčovým prvkem Goldbergovy práce, který ji odlišuje od Frankova klasičtějšího, reportážního přístupu. I přes změny v přístupu k protagonistům, vizuálně Goldberg z Franka čerpá, je v knize *Raised by Wolves* (1995) patrný přímý vliv jeho mentora ve způsobu členění knihy do kapitol nebo ve spontánním způsobu kompozice některých fotografií.

Jako pokračovatel a inovátor americké tradice se Goldberg vědomě rozchází s objektivním dokumentarismem ve prospěch subjektivnější a spoluvytvářené výpovědi, což ho odlišuje od průkopníků tohoto žánru. Jeho dílo, které je juxtapozicí obrazu a textu, je často považováno za komplexnější a angažovanější formu dokumentu. Tam, kde se jeho předchůdci, jako byli Evans a Frank, omezovali na fotografii jako záznamové médium, Goldberg zapojuje texty, vyprávění postav, jejich reflexe, předměty a video, čímž jsou jeho projekty komplexnější a mají současnější podobu. Díky tomuto spojení různých médií jeho práce překračují rámec tradičního dokumentu a jsou formou vyprávění, v níž divák není pasivním pozorovatelem, ale aktivním účastníkem vyprávění.

Podobně jako Diane Arbusová (1923–1971) obrátil Goldberg svou pozornost k lidem na okraji společnosti, k jedincům, kteří jsou zbytkem společnosti často přehlíženi. Arbusová se při dokumentování „podivínů“ a outsiderů, jako jsou transvestité, trpaslíci nebo lidé s odlišným vzhledem, zaměřila na estetiku jinakosti a konfrontaci diváka s neobvyklostí. Její přístup lze považovat za provokativní - soustředila se na fotografické ztvárnění jinakosti, přičemž často zůstávala emocionálně neangažovaná v životech svých objektů. Goldberg naproti tomu přistupoval ke svým subjektům s větší empatií a pochopením. Jeho díla nešlo o estetiku jinakosti, ale o to, dát hlas lidem, kteří ho obvykle nemají. Ve snímku *Raised by Wolves* (1995) Goldberg, dokumentující mládež bez domova ve Spojených státech, nejen fotografoval, ale také integroval jejich příběhy a dal jim možnost vyprávět jejich životy vlastními slovy. Protagonisté jeho fotografií nejsou objekty pozorování, ale aktivními účastníky tvůrčího procesu, což dává Goldbergově práci interaktivní charakter, zatímco Arbusová zůstala na úrovni výrazné estetické analýzy svých objektů, z níž je těžké při vědomí historie fotografie nečerpat. Goldbergová spíše než aby vytvářela snímky oddělené od jejich kontextu, budovala narativy, které umožňovaly větší porozumění a empatii.

Nan Goldinová (*1953) je americká fotografka a aktivistka známá svými intimními portréty vlastního života a života lidí z marginalizovaných komunit. Její ikonická série *Balada o sexuální závislosti* (1985) zachycuje syrové a chaotické zážitky komunity LGBTQ+, drogovou závislost, lásku a domácí násilí na newyorské undergroundové scéně na konci 70. a v 80. letech 20. století. Goldinové dílo je hluboce osobní, protože tyto skutečnosti nejen dokumentovala, ale sama je prožívala, často fotografovala své přátele, milence i sebe, zatímco bojovala se závislostí. V posledních letech se stala otevřenou aktivistkou proti opioidové krizi, zejména prostřednictvím

své organizace P.A.I.N. (Prescription Addiction Intervention Now), která zpochybňuje zapojení rodiny Sacklerových do opioidové epidemie a jejich spojení s významnými uměleckými institucemi. Tato moderní kapitola její tvorby odráží sociální aktivismus, který souvisí s jejími životními zkušenostmi s drogami.[84]

Na druhé straně Jim Goldberg sice podobně dokumentuje drogově závislé ve filmu *Raised by Wolves* (1995), ale ke svým objektům přistupuje z vnější, střízlivější pozice. Sleduje mládež bez domova v Kalifornii. Goldberg se sice na dlouhou dobu ponořuje do prostředí svých subjektů, buduje si důvěru a zachycuje jejich příběhy formou spolupráce, ale na rozdíl od Goldina zůstává spíše pozorovatelem než účastníkem. Goldbergova střízlivost a dokumentaristická angažovanost kontrastují s Goldinovou životní zkušeností v komunitách, které fotografuje. Zůstává, že Nan Goldinová nazvala *Raised by Wolves* „jednou z nejlepších fotografických knih mého života“.[85]

Nan Goldinová je známá svými syrovými, intimními a často spontánními kompozicemi. Její fotografie se obvykle vyznačují estetikou momentek, volným a nestrukturovaným přístupem, který odráží chaotickou a osobní povahu životů, jež zachycuje. Často používá dostupné světlo, jehož výsledkem jsou zrnité textury a tlumené, teplé tóny, které vyjadřují emocionální hloubku a realismus. Goldinová používá živé a syté barvy, které upozorňují na intenzitu okamžiků, zejména v jejích dílech ze 70. a 80. let. Její kompozice jsou bezprostřední a blízké, lehce rozšířené objektivem, aby zdůraznily intimitu s objekty.[86] Jim Goldberg naproti tomu používá promyšlenější a strukturovanější kompoziční přístup. V jeho díle se často mísí dokumentární fotografie s textem a jeho vizuály jsou obvykle kontrolovanější a prokomponovanější než u Goldinové. Goldberg sice také zachycuje syrové momenty, ale jeho použití barev a kompozice bývá střídmější, s důrazem na jasnost a detail. Například ve snímku Raised by Wolves (Vychováni vlky) působí použití přirozeného světla a upřímné rámování autentickým dojmem, ale Goldbergova pozornost věnovaná vyprávění činí jeho kompozice vypočítavějšími. Do snímků často začleňuje ručně psané poznámky svých subjektů, čímž přidává další vrstvu vyprávění. Jeho použití delších objektivů někdy vytváří odtažitější, pozorovatelskou kvalitu ve srovnání s Goldinovou blízkostí.

Oba fotografové ve své tvorbě zdůrazňují empatii a intimitu, přesto jejich osobní vztah k objektům utváří jejich tvorbu odlišně. Goldinová ve svém fotografickém deníku, ovlivněném vlastním bojem se závislostí, zachycuje život zevnitř a mísí osobní zranitelnost se sociální kritikou. Goldberg, ačkoli je hluboce empatický a citově spjatý se svými subjekty, si zachovává určitý odstup a staví se do pozice dokumentaristy, který upozorňuje na sociální nespravedlnost, aniž by osobně sdílel stejné zkušenosti. Osobní zkušenost sdílí ve filmu *Příchod a odchod* (2016)

84. Who Is Nan Goldin, and Why Is She So Important? https://www.artnews.com/list/art-news/artists/who-is-nan-goldin-important-1234654833/p-a-i-n/

85. This Is What Wealthy Looked Like https://www.nytimes.com/2014/07/27/arts/design/jim-goldberg-hopes-his-pictures-still-make-a-difference.html

86. Nan Goldin’s Life in Progress https://www.newyorker.com/magazine/2016/07/04/nan-goldins-the-ballad-of-sexual-dependency

Nan Goldin, Thora as Odalesque with Gaja, Brooklyn, NY, 2020 © Nan Goldin

Exhausted Renegade Elephant, Woodland, Washington, 1979, from the series American Prospects, © Joel Sternfeld

jako otec a manžel, nikoli jako drogově závislý. Obě jejich díla jsou silná, nabízejí nefiltrované pohledy na životy lidí na okraji společnosti, ale skrze zásadně odlišnou perspektivu: Goldin jako zasvěcenec a Goldberg jako hluboce oddaný outsider.

Joel Sternfeld (*1944) je americký fotograf známý svou průkopnickou prací v oblasti barevné fotografie, zejména díky své přelomové sérii *American Prospects* (1987). Sternfeld zachycuje americkou krajinu s téměř filmovým přístupem a používá velkoformátové fotoaparáty k vytváření pečlivě komponovaných snímků. Jeho práce často zobrazují rozsáhlé otevřené prostory s malými lidskými postavami nebo stavbami, které odrážejí napětí mezi přírodou a lidskými zásahy. Sternfeld používá výrazné barvy; dává přednost jemným, přirozeným tónům, které jeho snímkům propůjčují klidnou, téměř malířskou kvalitu. Jeho kompozice jsou typicky strukturované a formální a vybízejí diváka k zamyšlení nad širším kontextem jeho námětů, ať už jde o výjevy z předměstského života nebo portréty americké krajiny. Ve Sternfeldově tvorbě se často objevuje jemná ironie, kdy vedle sebe existují banální a výjimečné věci, což v kráse jeho obrazů vytváří pocit tichého neklidu. [87]

Jim Goldberg naopak přistupuje ke svým objektům syrovějším a intimnějším stylem. Zatímco Sternfeld využívá odstup a formální kompozici k vytvoření prostoru pro reflexi diváka, Goldbergovy práce se často vyznačují těsnějším rámováním a chaotičtější kompozicí ve srovnání se Sternfeldovými strukturovanými krajinami. Goldbergova barevná paleta může být pestřejší v závislosti na emocionálním tónu projektu, často však zdůrazňuje drsnou realitu marginalizovaných komunit, které dokumentuje.

Sternfeld i Goldberg zkoumají americký život a sociální problémy, ale Sternfeld se zaměřuje na širší krajinu a environmentální faktory, zatímco Goldberg na intimní lidské prožitky. Sternfeldova tvorba vybízí ke klidnému zamyšlení s odstupem, který umožňuje rozjímání nad širším společenským kontextem, zatímco Goldbergův styl vyžaduje přímé zapojení do emocionální a často bolestné reality jeho subjektů. Zatímco Sternfeldovy snímky vyvolávají pocit odtažité krásy a jemného komentáře k americké kultuře, Goldbergovy práce jsou niternější a vtahují diváka do bojů a příběhů fotografovaných osob.

Inspirován svými předchůdci Jim Goldberg neustále posouvá hranice dokumentární fotografie. Využíváním vícerozměrných vyprávění, textu a sociální angažovanosti vytvořil prostor pro spoluvytvářející formu dokumentu. Jeho empatie, porozumění a spolupráce s objekty jeho fotografií se liší od tradičnějších, objektivních přístupů jeho předchůdců a dodává jeho práci jedinečnou hloubku.

8.2 Goldbergova práce v kontextu agentury Magnum

Jim Goldberg, člen Magnum Photos (od roku 2002), vyniká svým jedinečným přístupem k zapojení subjektů své práce do samotného tvůrčího procesu. Ve svých projektech nejen dokumentuje život na okraji společnosti, ale také vytváří dlouhodobé vztahy s lidmi,

87 Joel Sternfeld BIO https://www.joelsternfeld.net/bio

které fotografuje. Toto sblížení a důvěra mezi fotografem a protagonisty často vede k transformačním změnám jak v životech fotografovaných, tak ve vnímání diváků.

Alessandra Sanguinetti a Jim Goldberg, kteří tvoří výjimečný tým v osobním i profesním životě. Sanguinettiová se sice také zaměřuje na dokumentování života na okraji společnosti, ale má jemnější přístup. Její díla, jako například *Dobrodružství Guille a Belindy*, zkoumají život dívek v Argentině a vřele a intimně vyprávějí o jejich dospívání. Sanguinettiová často zdůrazňuje, že momenty navazování vztahů s jejími postavami jsou klíčové - stává se tím, kdo častěji odhaluje své záměry, dává postavám možnost volby a moc v dokumentárním procesu.[88] Goldberg naproti tomu pracuje přímočařeji, navazuje dlouhodobé vztahy s postavami, které se aktivně účastní jeho vyprávění.

Jejich spolupráce a vztahy se navzájem ovlivňují - jak v uměleckém, tak v osobním kontextu. V Goldbergově knize *Coming and Going*, je do vyprávění vetkán jeho rodinný život, včetně vztahu se Sanguinettim a narození jejich dítěte, což ukazuje, jak blízké jsou si jejich osobní a profesní světy. Společně tvoří rodinu, v níž oba ovlivňují tvorbu toho druhého.

Tvorba Antoina d'Agata (*1961), francouzského fotografa z Magnum, se zabývá tématy jako závislost, násilí, sex a destrukce a je syrová a brutálně upřímná. D'Agata se spíše než pasivním pozorovatelem stává součástí světa, který dokumentuje. Příkladem toho je jeho projekt *Stigma* (2004), v němž fotografuje lidi spojené s drogovou závislostí a prostitucí, přičemž se sám účastní jejich života. Jeho přístup je silně imerzivní a autobiografický, protože d'Agata nejen fotografuje, ale sám se stává součástí tohoto destruktivního prostředí. Díla mají téměř performativní charakter, v němž d'Agata testuje hranice dokumentární fotografie a posouvá ji směrem k vlastním prožitkům a tělesnosti.[89]

Goldberg využívá rozmanité vizuální formy k vytváření mnohovrstevnatých vyprávění. Jeho postavy aktivně spoluvytvářejí příběhy a zaměřuje se na dlouhodobé vztahy. Naproti tomu d'Agata upřednostňuje estetiku syrovosti a intenzity - jeho fotografie jsou často rozmazané a temné, což vyjadřuje brutalitu jeho témat. Jeho práce se zaměřuje spíše na náhlé, silné zážitky než na dlouhodobá vyprávění. Jeho vztahy s fotografovanými objekty jsou krátkodobé a jeho práce se zaměřují spíše na jeho vlastní cestu a extrémní zážitky, kterých se účastní, než na dlouhodobé spoluvyprávění.

Goldberg ve své práci klade důraz na empatii a soucit, dává postavám hlas a vytváří vyváženější příběhy. Jeho díla jsou introspektivnější, poutavější a reflektují lidský stav. D'Agata naopak posouvá hranice intimity a do svých děl začleňuje prvky sebedestrukce a tělesnosti. Jeho projekty jsou intenzivnější, temnější a konfrontačnější a nutí diváka k přímé konfrontaci s brutalitou života na okraji společnosti. Přestože Jim Goldberg a Antoine d'Agata dokumentují život na okraji společnosti, jejich přístupy se zásadně liší. Goldberg vytváří díla, která zapojují

88. Alessandra Sanguinetti https://www.magnumphotos.com/photographer/alessandra-sanguinetti/
89. 201 - Antoine D'Agata https://bensmithphoto.com/asmallvoice/antoine-dagata

postavy reflexivním a kolaborativním způsobem, zatímco d'Agata volí sebedestruktivnější, intenzivnější cestu, která zdůrazňuje jeho osobní zkušenosti ve světě destrukce a závislosti.

Jim Goldberg a Alec Soth, kteří jsou oba spojeni s agenturou Magnum, vynikají inovativním přístupem k dokumentární fotografii, ale jejich styly a způsoby vyprávění příběhů jsou odlišné, což přispívá k jejich jedinečnosti v rámci agentury. Oba se zaměřují na dokumentování života na okraji společnosti, ale jejich metody a způsoby vyprávění se jemně liší.

Alec Soth (*1969), známý zejména svým projektem *Spící u Mississippi* (2004), uplatňuje nepřímější, reflexivnější styl, kdy je vyprávění postaveno na odstupu mezi fotografem a fotografovanými osobami. Soth svůj přístup často popisuje jako podobný přístupu „zasněného tuláka“, kdy jsou snímky sugestivnější a otevřené divákově interpretaci. Protagonisté jeho fotografií jsou obvykle zachyceni ve svém přirozeném prostředí, často ponechaném bez dalšího kontextu, což zdůrazňuje jejich izolaci a odcizení, ale bez hlubší interakce mezi fotografem a fotografovaným.[90]

Ve snímku *Sleeping by the Mississippi*, Soth dokumentuje život podél řeky Mississippi sérií portrétů a krajin, které v divákovi vyvolávají silné emoce, ale nemusí nutně odrážet celý příběh fotografovaných postav. Jeho dílo je prodchnuto melancholií, tajemstvím a prostorem pro divákovu představivost, čímž se liší od Goldbergova přímočařejšího přístupu.

Jim Goldberg naopak, zejména v projektech jako *Rich and Poor* (1985) a *Raised by Wolves* (1995), přímo komunikuje s fotografovanými osobami. Ve *Bohatí a chudí* Goldberg do svých snímků začleňuje ručně psané poznámky svých postav, které se stávají nedílnou součástí vyprávění. To umožňuje jeho postavám promlouvat vlastním hlasem, čímž se odlišuje od Sothova odtažitějšího přístupu.

Soth se zaměřuje na jemné vizuální náznaky a ponechává interpretaci otevřenou, zatímco Goldberg zapojuje své postavy do tvorby příběhu a staví je do jeho středu. Oba fotografové zkoumají témata odcizení a identity, ale jejich metody se liší: Soth používá odstup a mlčení, zatímco Goldberg dává postavám hlas, doslova i metaforicky. Zatímco Soth sází na jemné vizuální vyprávění, Goldberg se zaměřuje na aktivní zapojení postav do příběhu. Výsledkem je, že jejich díla, ačkoli oscilují kolem podobných témat, mají na diváka zcela odlišný dopad. Soth nabízí prostor pro reflexi a osobní interpretaci, zatímco Goldberg staví diváka do pozice přímého účastníka příběhu, což zvyšuje emocionální rezonanci jeho fotografií. Vizuální styl Aleca Totha se vyznačuje pomalejším, kontemplativním přístupem ke kompozici. Jeho snímky, často pořízené velkoformátovými fotoaparáty, zdůrazňují nehybnost a prostor. Soth má tendenci rámovat své objekty s velkým odstupem a umisťovat je do jejich prostředí způsobem, který zdůrazňuje jejich izolaci. Barevná paleta jeho prací, zejména snímku *Spaní u Mississippi* (2004), se přiklání k tlumeným, přírodním tónům, což umocňuje melancholickou a introspektivní náladu. Použití přirozeného světla zjemňuje obraz, vytváří emocionální odstup mezi divákem a objektem

90. Alec Soth is Sleeping by the Mississippi
https://www.1854.photography/2017/11/alec-soth-mississippi/

a posiluje „snovou“ estetiku poutníka, která charakterizuje většinu jeho prací. Tento vizuální styl vybízí k pasivnímu, reflexivnímu zapojení, kdy jsou diváci vyzváni, aby si do postav na jeho fotografiích promítli vlastní interpretace. Jim Goldberg naproti tomu používá pevnější rámování a zařazuje chaotičtější, někdy roztříštěné kompozice. Jeho objekty jsou často snímány zblízka, což vytváří intenzivnější spojení mezi divákem a fotografovanými osobami. Přidané textové prvky dodávají jeho pracím syrovost a bezprostřednost a boří konvenční hranice mezi fotografem a objektem. Goldbergovo osvětlení je často strohé a naturalistické, čímž zdůrazňuje drsnou realitu života, který dokumentuje, zejména při zobrazování bezdomovectví a chudoby.

Výsledkem je, že Sothova práce často působí jako tiché pozorování, zatímco Goldbergova jako aktivní, zúčastněný dokument žité zkušenosti. Tento rozdíl ve vizuálním přístupu odráží jejich odlišné způsoby, jak se zabývat tématy osamělosti, komunity a sociálního vyloučení.

Venice, Louisiana. USA. 2002 z knihy Sleeping by the Mississippi (2004) © Alec Soth

Martin Parr a Jim Goldberg odhalují dva radikálně odlišné přístupy k dokumentárnímu filmu, které však zkoumají podobná společenská témata, jako je konzum, sociální třída a okraj společnosti. Jejich práce se liší tónem, stylem a způsobem práce s fotografovanými objekty.

Martin Parr (*1952) je známý svým ironickým, humorným pohledem na konzumní způsob života a každodenní život střední třídy, zejména ve Velké Británii. Jeho díla, jako například *The Last Resort* (1986), zobrazují satiricky laděné výjevy z pláží a každodenního života, často zachycené v živých, přesycených barvách. Parr vědomě přehání zobrazování stereotypů a dodává svým fotografiím karikující tón, což někdy vyvolává smíšené reakce - jeho snímky mohou působit kriticky, ale zároveň jsou plné vřelosti a pochopení pro jeho subjekty.[91]

Jako protipól k tomu Jim Goldberg zaujímá mnohem vážnější, emocionálnější přístup a často zapojuje postavy, aby přispěly k vyprávění. Spíše než na satiru či ironii se Goldberg zaměřuje na hluboký vhled do života marginalizovaných sociálních skupin a dává jim hlas prostřednictvím jejich vlastních slov a vyprávění.

Parr často fotografuje své objekty z odstupu, aniž by s nimi navázal hlubší vztah. Jeho práce se snaží zachytit spíše společenské jevy než individuální příběhy. Fotografuje lidi ve veřejném prostoru, v situacích, které ilustrují jejich sociální status, aniž by s nimi vstupoval do osobního dialogu. Jeho objekty jsou často „voyeurské“, stávají se prvky širšího příběhu o společnosti.

Goldberg naopak usiluje o vytvoření osobnějšího vztahu ke svým postavám, což je příkladem projektů, jako je *Raised by Wolves* (1995), kde jsou mladí lidé bez domova v USA nejen fotografováni, ale Goldberg pouští Echo a Davea k sobě domů a tráví s nimi deset let svého života. Tím, že Goldberg navazuje silný vztah s lidmi, které fotografuje, dodává své práci emocionální rozměr.

Martin Parr je průkopníkem v používání sytých barev, což podtrhuje jeho ironický přístup k tématu. Jeho fotografie, často pořízené zblízka, představují přehnané obrazy konzumu a technické postupy, jako je ostré osvětlení a přesycené barvy, umocňují groteskní efekt. Goldberg dává přednost rozmanitějším vizuálním formám. Jeho fotografie jsou černobílé i barevné, ale klíčovou roli v jeho tvorbě nehraje barva, ale spíše narativ a interakce obrazu a textu, případně videa.

Parr a Goldberg nabízejí dva extrémní pohledy na svět dokumentární fotografie. Parr se zaměřuje na společnost optikou satiry a ironie a ukazuje karikaturu každodenního života, zatímco Goldberg se noří do osobních příběhů a vytváří více spoluvytvářená a emocionální vyprávění. Jejich práce, ačkoli se liší stylem a tónem, ukazují sílu fotografie při zkoumání a analýze současné společnosti.

91. Revisiting Martin Parr’s Last Resort
https://www.magnumphotos.com/arts-culture/society-arts-culture/martin-parr-the-last-resort/

Ezhumalai čeká na svého kohouta poté, co se oženil s bohem Aravanem, Tamil Nadu. Indie. 2015. © Sohrab Hura I Magnum Photos

Sohrab Hura, narozený v Indii v roce 1981, je jedním z nejinovativnějších fotografů časopisu Magnum, který se ve své práci zabývá osobními a politickými otázkami identity, násilí a života na okraji společnosti. Jeho projekty, jako jsou *Pobřeží* a *Život je jinde*, jsou příkladem hluboce emocionálního přístupu, v němž kombinuje introspekci se sociálním pozorováním. *Life is Elsewhere* je intimním příběhem o jeho vztahu s matkou, která trpí schizofrenií, což se pro Huru stává východiskem pro zkoumání témat osamělosti, nemoci a rodiny. Podobně jako Goldberg se Hura zabývá tématy marginalizace, jeho styl je však subjektivnější a plný symboliky. Hurovy fotografie často odrážejí jeho vnitřní emocionální stavy a vytvářejí jakési spojení mezi umělcem a světem, který dokumentuje.[92]

Jim Goldberg a Sohrab Hura sice sdílejí společný tematický zájem o dokumentování života na okraji společnosti, liší se však v přístupu k narativu. Goldberg sází na intenzivní zaujetí svými postavami. Naproti tomu Hura vnáší do snímků více introspektivních prvků, jako je tomu ve filmu *Život je jinde*, kde je vztah mezi fotografem a postavami nepřímý a snímky odrážejí jeho vlastní emoce a prožitky.

Goldberg a Hura mají společné to, že oba posouvají hranice tradiční dokumentární fotografie a do své práce vnášejí osobní, emocionální a interaktivní prvky. Zatímco však Goldberg zapojuje postavy více do procesu vyprávění, Hura se zaměřuje na introspekci a zkoumání svých vnitřních prožitků, což dává jeho práci poetičtější a surrealističtější charakter.

Bieke Depoorter (*1986) je belgická dokumentární fotografka, členka Magnum Photos, která se specializuje na dlouhodobé projekty zkoumající lidské vztahy, soukromí a hranice intimity. Její práce, jako například *Ou Menya* a *Agata*, se zaměřují na setkání s lidmi v jejich nejintimnějších prostorech. Depoorterová se na krátkou, ale intenzivní dobu ponořuje do života svých objektů. Její práce často odkazují na důvěru a pocit intimity, které lze navázat s cizími lidmi, což je klíčový motiv její tvorby. Pro projekt *Ou Menya* strávila několik nocí s cizími lidmi v Rusku a vytvořila fotografie, které odrážejí tuto pomíjivou, ale hlubokou intimitu. [93]

Zatímco Goldbergová rozvíjí dlouhodobé projekty a buduje si silné vazby se svými postavami, Depoorterová zkoumá prchavá, intenzivní setkání. Goldbergová dává postavám hlas prostřednictvím jejich zápisků a úvah, zatímco Depoorter ponechává většinu interpretace na divákovi a omezuje tak fotografův zásah do vyprávění. Goldberg často dokumentuje složitou, dlouhodobou historii marginalizovaných skupin, zatímco Depoorter se soustředí na jednotlivé okamžiky intimity, k nimž dochází při náhodných setkáních.

92. Life is Elsewhere - Magnum Photos
https://www.magnumphotos.com/arts-culture/art/sohrab-hura-life-is-elsewhere/
93. Bieke Depoorter
https://www.magnumphotos.com/photographer/bieke-depoorter/

Navzdory rozdílům se oba fotografové zabývají tématy intimity a identity. Goldberg i Depoorter se při dokumentování svých objektů zaměřují na autenticitu a zranitelnost. Jejich práce má silný emocionální základ, i když je vyjádřen odlišnými narativními a formálními výrazovými prostředky. Oba experimentují s formou a funkcí dokumentárního filmu a zpochybňují hranice mezi soukromím a veřejností, stejně jako roli fotografa při vytváření vztahu se svými objekty.

Susan Meiselasová (*1948), známá svými projekty *Nikaragua* a *Karnevalové striptérky*, je jednou z klíčových dokumentárních fotografek časopisu Magnum, v jejíž tvorbě se snoubí hluboký humanismus se silným politickým poselstvím. Její fotografie se často zaměřují na důsledky ozbrojených konfliktů, represí a bojů za lidská práva, jako v případě její dokumentace nikaragujské revoluce. Meiselasová klade velký důraz na intimitu a dlouhodobé vztahy s protagonisty své práce, což připomíná přístup Jima Goldberga, zejména pokud jde o konstrukci komplexních vyprávění založených na osobních příbězích.[94]

Srovnáme-li Goldberga a Meiselasovou, oba umělci vytvářejí projekty, jejichž cílem je dát hlas vyloučeným a marginalizovaným jedincům, ale činí tak poněkud odlišným způsobem. Goldberg se zaměřuje na dlouhodobou interakci se svými protagonisty a zapojuje je do tvůrčího procesu. Meiselasová sice také buduje dlouhodobé vztahy, jako například v projektu *Carnival Strippers*, kde dokumentovala život striptérek v průběhu let, ale zaměřuje se spíše na prezentaci událostí v kontextu širších sociálních a politických narativů. Svým hrdinům a hrdinkám dává hlas klasičtějším způsobem, když mimo jiné v *Carnival Strippers* vede řadu hloubkových rozhovorů , ale nezapojuje je do aspektu grafických zásahů.

Na místě „předání“ byli objeveni pracovníci bez dokladů, mezistátní silnice 5. Americko-mexická hranice, 8:00 ráno. Oceanside, Kalifornie, USA. 1989. © Susan Meiselas

V případě Meiselasové je fotografický aktivismus patrný v její dokumentaci nikaragujské revoluce. Díky ní se svět dozvěděl více o politickém dění v regionu. Vytvářením fotografií a nahráváním rozhovorů se ženami v rámci projektu Carnival Stripers jim dala hlas a platformu,

94 Susan Meiselas - Magnum Photos
https://www.magnumphotos.com/photographer/susan-meiselas/

aby mohly hovořit o svých zkušenostech se sexuálním průmyslem. Její práce zpochybňovala stereotypy a pomáhala prosazovat humanističtější přístup k problematice žen v obtížných pracovních situacích. Goldbergové aktivistický přístup je intimnější, přesahuje klasický aktivismus spojený s tradicí sociální fotografie, mění povědomí a informuje veřejné mínění. Goldberg sice pracuje v menším měřítku než Meiselas, ale svou aktivistickou prací překračuje klasickou tradici fotografie, a to i v něčem tak extrémním, jako je fotografování ozbrojených konfliktů, v nichž se pohybuje Susan, ale které Goldberg sám nefotografuje. Jim přerozděluje prostředky - zaměstnává Echo, protagonistku filmu *Raised by Wolves* (1995), v galerii, spolupracuje s Vansem organizováním fondů pro lidi v krizi bez domova, přímo ovlivňuje změnu zákona ve Spojených státech týkajícího se nezletilých v krizi bez domova a především pouští Echo a Davea do svého soukromí, občas jim poskytne ubytování a péči.

Vizuálně Goldberg a Meiselas pracují s intenzivní emocionalitou. Meiselas často operuje s dramatičností historických a politických scén, kdy dokumentace je svědectvím o devastaci války nebo společenských změn. Goldbergová se naproti tomu zaměřuje na individuální prožitky v sociálním kontextu a nechává své postavy graficky zasahovat do obrazu.

Zatímco Meiselas dokumentuje složité historické události a jejich následky, Goldbergová se noří hluboko do života jednotlivců a zkoumá jejich boje osobnějším a introspektivnějším způsobem.

Samotný fakt, že Jima Goldberga srovnávám především s mladšími současnými fotografy, ukazuje, že jeho dílo je stále aktuální a aktuální. Jeho přístup k dokumentaristice, založený na dlouhodobých vztazích s fotografovanými osobami, měl velký vliv na umělce, jako jsou Sohrab Hura a Bieke Depoorter. Od introspektivnějších nebo symboličtějších stylů, které reprezentuje mimo jiné již zmíněný Alec Soth, se liší tím, že postavám dává přímý hlas. Jeho práce vyniká v porovnání se sebekritičtějším stylem Antoina d'Agata a politicky zabarvenými fotografiemi Susan Meiselasové a ukazuje, jak Goldberg spojuje empatii s aktivismem na osobní úrovni.

8.3 Evropská dokumentární fotografie a její kritické perspektivy

Goldbergovi evropští současníci často přistupují k sociálním a politickým tématům odlišně. Fotografové jako Rob Hornstra (*1975), Vanessa Winship (*1960), Mark Power (*1959), Wolfgang Tillmans (*1968) a Simon Norfolk (*1963) si každý z nich vytvořil vlastní metodologii, která sahá od zkoumání identity, krajiny a společensko-politické dynamiky až po zapojení dokumentárních tradic jedinečným a vyvíjejícím se způsobem. Upozorním na různé narativní struktury, estetické volby a sociální závazky, které definují díla těchto renomovaných fotografů.

Rob Hornstra (*1975) je nizozemský fotograf známý svými dlouhodobými, hloubkovými dokumentárními projekty, v nichž kombinuje fotografii a žurnalistiku a vytváří tak hluboké příběhy o komunitách a regionech zasažených politickými a sociálními změnami. Jeho nejznámějším projektem je *The Sochi Project* (2013), v němž společně s novinářem Arnoldem van Bruggenem dokumentoval život v okolí olympijských her v Soči, zkoumal dopad této události na místní komunity a ukazoval sociální rozvrstvení, korupci a změny, k nimž v regionu došlo. Hornstra se na rozdíl od mnoha současných dokumentaristů zaměřuje na široký společensko-politický kontext, dokumentuje dopady globálních událostí na místní úrovni a vytváří komplexní fotografické reportáže, které mohou mít podobu knih, výstav a multimediálních dokumentů.[95]

Srovnáme-li Hornstru s Goldbergem, zjistíme, že ve způsobu vyprávění a zapojení do společnosti jsou mezi nimi zřetelné rozdíly. Goldbergovy projekty se zaměřují na individuální příběhy a přímo je začleňují do vizuálního vyprávění. Zatímco Hornstra se zaměřuje na dokumentaci širších společenských a politických procesů, často zkoumá dopady významných událostí na místní komunity tím, že jim dává hlas ve výpovědích dokumentovaných Bruggenem. hornstra a Goldberg se liší také z hlediska estetiky a formy prezentace. Hornstra se často pohybuje na pomezí fotografie a žurnalistiky a vytváří komplexní dokumenty, v nichž jsou fotografie součástí širšího vyprávění a texty a politické analýzy v nich hrají partnerskou roli.

Goldberg ve své práci kombinuje fotografie s intimními zápisky svých protagonistů. Ačkoli oba dokumentují život na okraji společnosti, Hornstra pracuje spíše v syrové dokumentární praxi, zatímco Goldberg jako umělec zkoumá vztahy více graficky.

95. The Sochi Project (2007-2014) / The Europeans (2019 - ...) https://www.thesochiproject.org/en/about/

Hornstra, známý díky projektům jako *The Sochi Project*, financuje své podniky především prostřednictvím modelu crowdfundingu, což ho odlišuje od ostatních současných dokumentaristů. Jeho projekty jsou zcela nezávislé na velkých vydavatelstvích nebo institucích, což mu dává plnou kontrolu nad obsahem a formou jeho díla. Příkladem je *The Sochi Project*, který byl financován z veřejné podpory a systému předplatného, což mu umožnilo dlouhodobě dokumentovat změny v regionu Soči. Díky tomuto modelu se Hornstra vyhýbá omezením plynoucím z komerčních požadavků a může se zaměřit na témata, která ho zajímají, přičemž si zachovává plnou autonomii při tvorbě. Jim Goldberg financuje své projekty především díky podpoře prestižních stipendií a cen, jako je Guggenheimovo stipendium a Národní nadace pro umění. Díky svému dlouholetému renomé ve světě fotografie realizuje rozsáhlé a dlouhodobé projekty, které často trvají mnoho let. Jeho postavení v oboru mu také umožňuje přijímat zakázky od předních kulturních institucí, jako je Whitney Museum of American Art, které podporují jeho práci a zároveň mu poskytují tvůrčí nezávislost.

Rob Hornstra a Jim Goldberg mají jako tvůrci fotografických knih mnoho společného. Goldberg, stejně jako Hornstra, využívá formát knihy k prohloubení a rozšíření svých fotografických projektů. Oba umělci přistupují k fotografické knize nejen jako k médiu, ale jako k nedílné součásti svého tvůrčího procesu, která umožňuje vytvářet delší a komplexnější příběhy než tradiční výstavy nebo tiskové publikace.

Goldberg a Hornstra se liší také geografickým rozsahem své tvorby. Hornstra se zaměřuje především na regiony ve východní Evropě a na Kavkaze a zkoumá dopady globálních událostí na místní komunity, jako v případě Soči. Goldberg naproti tomu pracuje především ve Spojených státech a zkoumá marginalizaci v kontextu americké společnosti, což činí jejich projekty v současné dokumentární fotografii jedinečnými.

Vanessa Winship je britská fotografka, která se ve své tvorbě zabývá otázkami identity, národnosti, migrace a marginalizace. Její práce se často zaměřují na lidi žijící na okraji společnosti, napříč kulturami a politickými kontexty. Winshipová je známá svým citlivým, reflexivním přístupem, který je patrný v jejích nejznámějších projektech, jako je *Sweet Nothings* (2008), v němž zachytila dívky ve venkovských oblastech Turecka, a She *Dances on Jackson* (2013), v němž zachytila život v USA a zkoumala národní identitu a komunitu v měnící se krajině. Winshipová pracuje převážně v černobílém provedení, které dává jejím fotografiím nadčasový, téměř poetický rozměr. Její fotografie jsou plné melancholie, klidu a něhy a objekty na fotografiích jsou často zachyceny osaměle a izolovaně, což zdůrazňuje jejich vnitřní prožitky a intimitu.[96]

96. Vanessa Winship: She Dances on Jackson
https://cphmag.com/winship-jackson/

From *The Sochi Project* (2007-2014) © Rob Hornstra

Srovnáme-li Winshipovou a Goldbergovou, můžeme konstatovat, že jejich zájem o marginalizované skupiny je podobný, liší se však ve způsobu, jakým vyprávějí o svých objektech a jakým s nimi budují vztah. Oba fotografové zkoumají téma identity a odcizení. Winshipová také zaujímá intimní, ale odtažitější přístup a vyhýbá se zapojení svých postav do vytváření vyprávění na textové úrovni. Její snímky jsou univerzálnější a otevřenější interpretaci, zatímco Goldbergová se snaží prezentovat velmi osobní příběhy, které často vycházejí z dlouhodobých vztahů s jejími postavami. Zatímco Winshipová fotografuje se smyslem pro estetickou harmonii a melancholii, Goldbergová často zobrazuje chaos, drama a drsnou realitu života na okraji společnosti. Obě zdůrazňují odcizení různými způsoby, ale prostřednictvím odlišných výrazových prostředků a metod práce s postavami.

Mark Power je britský fotograf, jehož práce často analyzují městskou a sociální krajinu a zkoumají, jak infrastruktura ovlivňuje každodenní život lidí. Jeho projekt *The Shipping Forecast* (1996) dokumentuje, jak předpovědi počasí ovlivňují obyvatele pobřeží, zatímco *Good Morning, America* (2012) ukazuje sociální a krajinné změny v USA. Jeho práce se obvykle vyznačují monumentálními panoramatickými záběry, které zdůrazňují vztah mezi veřejným prostorem a lidmi. Powerův polský projekt *Sound of Two Songs* (2004-2009) ukazuje výraznou změnu v jeho přístupu - tento projekt, který dlouhodobě dokumentuje společenské změny v Polsku po jeho vstupu do Evropské unie, zahrnuje četné portréty místních obyvatel, čímž se liší od jeho dřívějších, více architektonických prací.[97]

Srovnáme-li Marka Powera s Jimem Goldbergem, jsou zřejmé rozdíly v přístupu k vyprávění a tématu. Přesto si myslím, že stojí za to jejich přístupy porovnat, aby se ukázalo, jak rozdílní jsou tvůrci sociálně angažované dokumentární fotografie. Za zmínku stojí, že se oba znají a jsou členy fotografické agentury Magnum. Goldberg se zaměřuje na osobní příběhy jednotlivců. Power naproti tomu, přestože v projektech, jako je *Sound of Two Songs*, portrétuje lidi, představuje širší, společenský kontext a zkoumá vliv prostoru na společnost. Goldberg se snaží vytvářet emocionální příběhy tím, že svým postavám dává hlas, zatímco Power zkoumá prostory a komunity spíše ze strukturálního, architektonického hlediska.

Po vizuální stránce dává Power přednost monumentálním, širokoúhlým kompozicím, které zobrazují prostor a jeho vliv na kolektivní život, zatímco Goldberg pomocí vyprávění a textů svých postav vytváří osobnější a vizuálně multimediální příběhy. Oba umělci se však zaměřují na dokumentování společenských změn, i když různými způsoby - Power zkoumá složitost míst a prostorů, zatímco Goldberg portrétuje jednotlivce žijící na okraji společnosti.

Wolfgang Tillmans je německý fotograf a výtvarný umělec, který svou kariéru zahájil vynikající dokumentární tvorbou. Na počátku 90. let si získal uznání dokumentováním subkultur Londýna a Berlína, přičemž se zaměřil na rave, queer a alternativní subkultury mládeže. Jeho rané práce, jako například *Lutz & Alex Sitting in the Trees* (1992), si získaly mezinárodní pozornost díky autentickému zobrazení identity a sexuality a odrážejí jeho odhodlání zkoumat sociální a kulturní

97. Mark Power Biography
https://www.markpower.co.uk/Biography

změny. Postupem času začal Tillmans rozšiřovat svůj repertoár o experimenty s formou, jak je vidět v sérii *Freischwimmer* (2004), kde jeho abstraktní díla zkoumají světlo, barvu a pohyb. Tillmans vyvažuje dokumentární fotografii s abstrakcí a vytváří díla, která nutí diváka přemýšlet o současných společenských, politických a estetických otázkách.

Vlevo: Lutz & Alex sitting in the trees (1992) ©Wolfgang Tillmans
Vpravo:Icestorm (2001) © Wolfgang Tillmans

Při srovnání Wolfganga Tillmanse a Jima Goldberga je vidět, že ačkoli se oba zabývají podobnými tématy identity, marginalizace a sociálních změn, jejich přístup k médiu se zásadně liší. Tillmans se navzdory svým dokumentárním kořenům odklonil od tradiční fotografie ke konceptuálnějším a experimentálnějším formám, které posouvají hranice dokumentu. Jeho díla, jako například *Freischwimmer* a *Truth Study Center* (2005), jsou založena na mnohovrstevnatých instalacích a formálních experimentech, v nichž se abstrakce stává nástrojem zkoumání myšlenek a politiky.

Na druhé straně Goldberg, ačkoli také využívá multimediální přístup jako v projektu *Raised by Wolves* (1995), zůstává zakořeněn v dokumentární fotografii a zaměřuje se na realistické, osobní zobrazení života na okraji společnosti. Goldberg přímo působí na emoce diváka a využívá vyprávění, které vytváří společně s fotografovanými osobami, což dokládá například tím, že do

98 Wolfgang Tillmans Biography, MOMA https://www.moma.org/artists/8044

svých projektů zahrnuje jejich osobní poznámky. Tillmans se více zaměřuje na zkoumání formy a konceptuální narativy, zatímco Goldberg se drží naturalistických příběhů lidských osudů.

Simon Norfolk je britský fotograf, známý především dokumentováním následků války, ozbrojených konfliktů a ničení způsobeného člověkem. Jeho projekt *Chronotopia* (2002) zkoumal dopad války v Afghánistánu na tamní krajinu a dokumentoval architektonickou i kulturní destrukci. Norfolk se ve své práci zaměřuje na monumentální zobrazení krajiny po válečných katastrofách a poukazuje na trvalé stopy, které ozbrojené konflikty zanechávají na zemi a lidech. Často používá velké formáty a detailní kompozice, což dodává jeho fotografiím téměř malířský ráz a zároveň nutí diváka přemýšlet o přetrvávající přítomnosti násilí a destrukce v lidských dějinách.[99]

Srovnáme-li Simona Norfolka s Jimem Goldbergem, oba umělci mají společný cíl dokumentovat marginalizované skupiny a vyprávět příběhy destrukce, ale jejich přístupy se výrazně liší. Norfolk se zaměřuje na krajiny a prostory a zkoumá, jak válka a násilí mění fyzické a sociální struktury. Jeho fotografie působí spíše na symbolické a vizuální úrovni, bez přímé interakce s postavami. Tam, kde Norfolk zkoumá monumentální dopady konfliktu, se Goldberg zaměřuje na jednotlivce a jejich osobní zkušenosti a vytváří emocionálnější a osobnější vyprávění.

Vítězný oblouk krále Amanulláha postavený na oslavu získání nezávislosti na Britech v roce 1919. Paghman, provincie Kábul.“ Z Afghánistánu: Chronotopie. © Simon Norfolk

99 War/Photography: An Interview with Simon Norfolk https://www.bldgblog.com/2006/12/warphotography-an-interview-with-simon-norfolk/

Z vizuálního hlediska Norfolk upřednostňuje velké panoramatické záběry, aby zdůraznil destrukci a její trvalost, zatímco Goldberg dává přednost detailním záběrům a intimním portrétům svých postav a zaměřuje se na jejich emocionální prožitky. Oba umělci se věnují dokumentování marginalizace, ale Norfolk se více zaměřuje na širší historické a politické souvislosti, zatímco Goldberg zkoumá individuální osudy lidí a jejich osobní boje.

Jedinečný přístup Jima Goldberga k dokumentární fotografii ho odlišuje od jiných evropských společensky angažovaných oborů. Při srovnání s evropskými fotografy, jako jsou Rob Hornstra, Vanessa Winshipová, Mark Power, Wolfgang Tillmans a Simon Norfolk, se jasně projeví rozdíly v metodě a narativním stylu. Zatímco Hornstra používá přístup zakořeněný v žurnalistice, často financovaný z crowdfundingu, a Power zkoumá sociální změny prostřednictvím monumentálních krajin, Goldberg zůstává hluboce zakořeněn v osobních příbězích marginalizace. Tillmans naopak přechází od dokumentárních východisek ke konceptuálnímu a abstraktnímu zkoumání, zatímco Norfolk zachycuje trvalý dopad války na fyzickou a kulturní krajinu. Každý z těchto fotografů nabízí jedinečný pohled na dokumentaci současných sociálních problémů, díky čemuž jsou jejich díla velmi osobitá, ale zároveň propojená ve zkoumání lidskosti.

Pearsall, Texas. January 2018. © *Mark Power*

8.4 Přínos Jima Goldberga k rozvoji dokumentární fotografie

Přínos Jima Goldberga pro dokumentární fotografii lze pochopit prostřednictvím jeho průkopnického propojení obrazu a textu, multimediálních experimentů a zaměření na sociální angažovanost. Jeho díla, jako například *Bohatí a chudí* (1985) a *Vychováni vlky* (1995), vynikají tím, že spojují fotografie s osobními příběhy a umožňují, aby hlasy jeho subjektů přímo doplňovaly vizuální stránku. Začleněním ručně psaných poznámek a úvah se Goldberg posunul za hranice tradiční dokumentární fotografie a proměnil ji z pouhé reprezentace v aktivní dialog, který se blíže zabývá sociálními nerovnostmi.

Goldbergův vliv přesahuje rámec obsahu a vyprávění - způsobil revoluci v samotném médiu. Využitím videa, koláží a složitých kompozic se Goldbergovy práce často vyvinuly ve vícesmyslové zážitky. Například *Raised by Wolves (Vlčí výchova)* zahrnovala nejen fotografie, ale i osobní artefakty, video a rozhovory. Tento multimediální přístup vytvořil pohlcující a dynamičtější formu dokumentu a fotografii postavil jen jako jednu ze součástí větší interaktivní narativní struktury.

Klíčovým aspektem Goldbergovy fotografické tvorby je jeho hluboká sociální angažovanost ve vztahu k marginalizovaným skupinám, jako jsou mladí lidé bez domova, uprchlíci a přistěhovalci. Na rozdíl od tradičních dokumentaristů, kteří si často udržují emocionální odstup, šel nad rámec fotografování tím, že některým svým subjektům přímo pomáhal. Tento etický postup a aktivní zapojení stanovily nové standardy v dokumentární fotografii, zdůrazňující důstojnost, respekt a posílení postavení portrétovaných osob.

Za své úspěchy získal Goldberg řadu ocenění, včetně prestižního Guggenheimova stipendia, ceny Henriho Cartiera-Bressona a grantů od National Endowment for Arts a Hasselblad Foundation. Jeho dílo je nadále akademicky studováno pro své průkopnické narativní techniky a empatický přístup k dokumentu.

Jim Goldberg změnil podobu dokumentární fotografie zavedením inovativních narativních forem, průkopnickým začleněním multimédií a prosazováním etické angažovanosti ve vztahu ke svým subjektům. Jeho práce rozšířila možnosti, kterých může dokumentární fotografie dosáhnout, a učinila z ní inkluzivnější a vícerozměrnou uměleckou formu.

ZÁVĚR

Práce na teoretické analýze života a díla Jima Goldberga spočívala v důkladném studiu jeho života, raných vlivů a vývoje jeho umělecké kariéry. Důležitou součástí výzkumného procesu bylo pochopení historického kontextu, v němž Goldberg tvořil, analýza jeho hlavních projektů a jejich srovnání s jinými umělci. Důležité bylo podrobně analyzovat jeho techniku kombinování obrazu a textu, kterou používal v průběhu několika desetiletí své tvorby, a jejich vliv na divákovo vnímání. To vyžadovalo rozsáhlý přehled literatury o dokumentární fotografii a studium sekundárních zdrojů, jako jsou výstavy, kritické eseje a rozhovory s umělcem. Výzkumný proces byl interdisciplinární - zahrnoval jak technické, tak sociální aspekty, které ovlivnily jeho jedinečný dokumentární styl. Zkoumání se zaměřilo na zjištění, jak Jim Goldberg vnášel do svých fotografických projektů empatii a intimitu. Pozornost jsem věnoval také metodám, které Goldberg používal k autentickému a pronikavému zobrazení marginalizovaných sociálních skupin.

Tato práce má potenciál poskytnout cenné poznatky dalším badatelům, zejména těm, kteří se zajímají o sociální dokumentaci a narativ ve fotografii. Goldbergova analýza kombinace obrazu a textu poukazuje na narativní možnosti fotografického média a upozorňuje na důležitost empatie a budování vztahu s fotografovanými subjekty. Práce má potenciál stát se důležitým zdrojem informací pro badatele, kteří se zajímají o téma fotografie jako nástroje pro vyjádření marginalizace, identity a sociálních problémů. Goldbergův přístup, který propojuje osobní zkušenost s širšími společenskými a politickými tématy, může navíc inspirovat ty, kteří zkoumají fotografii jako prostředek dialogu mezi umělcem a divákem. Práce přináší důležité úvahy o etických aspektech dokumentární fotografie. Tím, že ukazuje, jak Goldberg budoval vztahy s lidmi, které fotografoval, se práce stává důležitým příkladem pro další badatele zabývající se etikou v umění. Může také sloužit jako návod pro metody práce s marginalizovanými lidmi a ukázat, jak může fotografie sloužit jako nástroj, který upozorní na jejich příběhy a zároveň respektuje jejich důstojnost.

Jim Goldberg vnáší do své práce mimořádně intimní rozměr, který je jedním z nejvýraznějších prvků jeho práce. Intimita v jeho práci vychází z hlubokého citového zaujetí a důvěry, kterou si se svými objekty po mnoho let budoval. Často se místo toho, aby se omezil na roli pozorovatele, stal aktivním účastníkem jejich života, což mu umožnilo vytvořit autentická a emotivní vyprávění. Tento přístup mu dal příležitost prozkoumat vnitřní prožitky svých subjektů a vytvořit fotografie, které nejen dokumentují, ale také rozumí hlubokým emocím.

Goldberg opakovaně zdůrazňoval, že rovnováha mezi jeho profesním a rodinným životem je pro něj klíčová a že jeho žena Alessandra Sanguinettiová, rovněž fotografka, má na jeho práci velký vliv. Při pozorování jejich společného života a práce Goldberg vidí, jak je možné skloubit hluboké umělecké nasazení s péčí o rodinu a blízké. Intimita, kterou Goldberg na svých fotografiích zachycuje, často vychází z toho, jak sám prožíval lásku, péči a empatii v rodinných

vztazích. Tento aspekt Goldbergova života a praxe byl hlavním důvodem, proč jsem se pustil do studia jeho díla. Domnívám se, že právě z tohoto důvodu může být pro mě a další umělce příkladem.

ŽIVOTOPIS

1953 - narozen v New Havenu, Connecticut, USA.

70. léta - studuje fotografii a konceptuální umění na Sanfranciském institutu umění, kde rozvíjí svůj zájem o dokumentární fotografii a vyprávění příběhů.

1974 - začíná vytvářet projekty zaměřené na sociální témata, často úzce spolupracuje se svými objekty, aby autenticky zdokumentoval jejich životy.

1977 - začíná v San Francisku fotografovat svůj zásadní projekt Bohatí a chudí. Tento projekt zkoumá třídní rozdělení tím, že spojuje portréty s ručně psanými poznámkami svých subjektů a vyjadřuje tak jejich osobní zkušenosti.

1981 - Goldbergově sérii Bohatí a chudí se začíná dostávat pozornosti kritiků, což ho přiměje pokračovat v sociálně angažované práci, která zkoumá nerovnost.

1985 - série Bohatí a chudí vychází knižně a získává široký ohlas, což upevňuje Goldbergovu pověst předního představitele dokumentární fotografie.

1992 - začíná pracovat na dokumentárním projektu Raised by Wolves o bezdomovcích a mládeži na útěku z Los Angeles a San Francisca. Více než deset let se věnuje tomuto projektu a s empatií a nadhledem zachycuje životy mladých lidí bez občanských práv.

1994 - Goldbergův projekt Raised by Wolves je poprvé vystaven, což vyvolává silný ohlas a podněcuje rozhovory o bezdomovectví, mládeži a systémových problémech v USA.

1995 - získává prestižní Guggenheimovo stipendium, které mu umožňuje prohloubit práci na projektu Raised by Wolves. Tato podpora je zásadní pro pokračování jeho rozsáhlých dokumentárních projektů.

2001 - Začíná pracovat na filmu Open See, který dokumentuje zkušenosti uprchlíků, přistěhovalců a vysídlených osob po celé Evropě. Tento projekt zkoumá dopad migrace na člověka a hledání identity.

2003 - Vydává knihu Raised by Wolves. Toto dílo je považováno za přelomové v oblasti dokumentární fotografie, kde se prolínají snímky, osobní zápisky a různé multimediální prvky a vytvářejí tak pohlcující zážitek.

2007 - Goldberg je pozván do prestižní fotografické agentury Magnum Photos, která zastupuje ikonické dokumentární fotografy. Toto členství je významnou poctou, která potvrzuje jeho vliv na tento obor.

2009 - Vychází kniha Open See, která zachycuje lidské příběhy migrantů z mnoha evropských zemí. Tento projekt prohlubuje Goldbergovo zkoumání témat vysídlení, odolnosti a sociální spravedlnosti.

2011 - Získává cenu Deutsche Börse za fotografii Open See. Toto ocenění představuje další vrchol v jeho kariéře a je uznáním jeho schopnosti řešit složité lidské příběhy s nuancemi.

2015 - Účastní se řady mezinárodních výstav, na nichž představuje svou práci na téma migrace, mládeže a ekonomických rozdílů. Goldbergův vliv se rozšiřuje po celém světě a inspiruje novou generaci fotografů.

2017 - Zahajuje nové projekty zaměřené na současné sociální a politické problémy, pokračuje ve svém odhodlání dokumentovat přehlížené nebo marginalizované komunity.

2020 - Pořádá retrospektivy a výstavy, které zkoumají jeho dílo a zdůrazňují vývoj jeho stylu a jeho oddanost sociální dokumentární fotografii.

Současnost - pokračuje v práci na nových projektech, vystavuje a publikuje na mezinárodní úrovni a zároveň poskytuje poradenství mladým fotografům.

BIBLIOGRAFIE

1. Bosworth P., *Diane Arbus: A Biography,* 1984.
2. Depoorter, B., *Agata*, Belgium: Editions Xavier Barral, 2017.
3. Depoorter, B., *Ou Menya*, Belgium: Lannoo, 2012.
4. Evans, W., *American Photographs*, USA: Museum of Modern Art, 1938.
5. Evans W.: *The Magazine Work*, USA: Steidl, 2014.
6. Frank, R., *The Americans*, USA: Grove Press, 1958.
7. Goldberg, J., *Candy*, USA: MACK, 2017.
8. Goldberg, J., *Coming and Going*, USA: Steidl, 2016.
9. Goldberg, J., *Open See*, USA: Steidl, 2009.
10. Goldberg, J., *Raised by Wolves*, USA: Scalo Publishers, 1995.
11. Goldberg, J., *Rich and Poor*, USA: Random House, 1985.
12. Goldin, N., *The Ballad of Sexual Dependency*, USA: Aperture, 1986.
13. Hine, L., *Men at Work*, USA: The Macmillan Company, 1932.
14. Hornstra, R., *The Sochi Project: An Atlas of War and Tourism in the Caucasus*, Netherlands: Aperture, 2013.
15. Klein, W., *New York*, USA: Marval, 1956.
16. Kotík, M., *K vývoji pojmu dokumentární fotografie*, Czech Republic: Museum of Decorative Arts, 1989.

17. Meiselas, S., *Carnival Strippers*, USA: Steidl, 2003.
18. Meiselas, S., *Nicaragua*, USA: Aperture, 1981.
19. Paar, M., *The Last Resort*, USA: Magnum, 1986.
20. Power, M., *Good Morning, America*, USA: Aperture, 2012.
21. Riis, J.A., *How the Other Half Lives*, USA: Charles Scribner's Sons, 1890.
22. Sanguinetti, A., *The Adventures of Guille and Belinda*, USA: MACK, 2020.
23. Sohrab, H., *Life is Elsewhere*, USA: VOSTOK Press, 2020.
24. Sontag, S., *On Photography*, Czech Republic: Odeon, 2002.
25. Soth, A., *Sleeping by the Mississippi*, USA: Steidl, 2004.
26. Sternfeld, J., *American Prospects*, USA: Times Books, 1987.
27. Strauss, D.L., *Between the Eyes: Essays on Photography and Politics*, USA: Aperture, 2003.
28. Winship, V., *She Dances on Jackson*, UK: MACK, 2013.

ON-LINE

1. Rozhovor s Jimem Goldbergem - Svatá Lucie. https://saint-lucy.com/conversations/jim-goldberg
2. Rozhovor Jima Goldberga s Davidem Campanym během Paris Photo 2020
https://www.youtube.com/watch?v=xbkW5XBGARo&t=444s
3. Fotografie Jima Goldberga, dokumentárního vypravěče - Huck Magazine.
https://www.huckmag.com/article/flipping-gaze-photos-jim-goldberg-documentary-storyteller
4. Jim Goldberg doufá, že jeho filmy mají stále význam - The New York Times.
https://www.nytimes.com/2014/07/27/arts/design/jim-goldberg-hopes-his-pictures-still-make-a-difference.html
5. MICHAL KOTÍK K vývoji pojmu dokumentární fotografie, str. 65 – 66)
6. Pioneering Social Reformer Jacob Riis Revealed "How The Other Half Lives" in America
https://www.smithsonianmag.com/history/pioneering-social-reformer-jacob-riis-revealed-how-other-half-lives-america-180951546/
7. Fotograf, který přiměl USA postavit se problému dětské práce https://www.smithsonianmag.com/history/the-photographer-who-forced-the-us-to-confront-its-child-labor-problem-180982355/
8. Agents Of Change: Leica. https://magazine.artland.com/agents-of-change-leica-how-the-iconic-camera-changed-photography/
9 „Walker Evans - otec americké dokumentární fotografie". Umění v souvislostech. https://artincontext.org/walker-evans/
10. „Walker Evans | Americký dokumentární fotograf a fotožurnalista". Britannica.
https://www.britannica.com/biography/Walker-Evans.
11. SIGNS OF LIGHT: WALKER EVANS' AMERICAN PHOTOGRAPHS
https://www.artforum.com/features/signs-of-light-walker-evans-american-photographs-205617/
12.The Fateful Roadside Stop That Led to Dorothea Lange's "Migrant Mother" https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-fateful-roadside-led-dorothea-langes-migrant-mother
13. New York 1954.55 https://www.goodreads.com/book/show/2329544.New_York_1954_55
14. Susan Sontag, "On Photography" (1977).
15. Patricia Bosworth, "Diane Arbus: A Biography" (1984).

16.Diane Arbus Biography by Arthur Lubow https://www.nytimes.com/2016/07/03/books/review/diane-arbus-biography-by-arthur-lubow.html
17. Revisiting 'The Americans', Robert Frank's Influential Photo Book
https://petapixel.com/2017/11/17/revisiting-americans-robert-franks-influential-photo-book/
18. Sarah Wichlacz, „Raised By Wolves as a Non-Fictional Multi-Media Narrative" (Vlci vychováváni jako nefiktivní multimediální vyprávění). Americké předměstí X. https://americansuburbx.com/2009/11/theory-raised-by-wolves-as-non.html.
19. „Jim Goldberg doufá, že jeho obrazy stále něco změní". The New York Times.
https://www.nytimes.com/2014/07/27/arts/design/jim-goldberg-hopes-his-pictures-still-make-a-difference.html.
20. Susan Sontag, „O fotografii." (Susan Sontag, „O fotografii").
21. „Jim Goldberg doufá, že jeho obrazy stále něco změní." The New York Times.
https://www.nytimes.com/2014/07/27/arts/design/jim-goldberg-hopes-his-pictures-still-make-a-difference.html.
22. Sarah Wichlacz, „Raised By Wolves as a Non-Fictional Multi-Media Narrative" (Vychováváni vlky jako nefiktivní multimediální vyprávění). Americké předměstí X. https://americansuburbx.com/2009/11/theory-raised-by-wolves-as-non.html
23. Vlastními slovy: Jim Goldberg, vypravěč fotografických příběhů https://www.huckmag.com/article/flipping-gaze-photos-jim-goldberg-documentary-storyteller
24. High and Low: Jim Goldberg's Works in Process https://time.com/47371/high-and-low-jim-goldbergs-works-in-process
25. Vlastními slovy: Jim Goldberg, vypravěč fotografických příběhů https://www.huckmag.com/article/flipping-gaze-photos-jim-goldberg-documentary-storyteller
26. Rozhovor s Jimem Goldbergem o svaté Lucii https://saint-lucy.com/conversations/jim-goldberg
27. High and Low: Jim Goldberg's Works in Process https://time.com/47371/high-and-low-jim-goldbergs-works-in-process
28. Rozhovor s Jimem Goldbergem o svaté Lucii https://saint-lucy.com/conversations/jim-goldberg/](https://saint-lucy.com/conversations/jim-goldberg/
29 „Mezi očima: Eseje o fotografii a politice" - David Levi Strauss https://www.aperture.org/shop/between-the-eyes-david-levi-strauss-books.
30. Vzpomínka na Roberta Franka, 1924-2019 https://www.1854.photography/2019/09/remembering-robert-frank
31. „Fotografie po Frankovi" - Philip Gefter https://www.ucpress.edu/book/9780520260221/photography-after-frank
32. Rozhovor s Jimem Goldbergem o svaté Lucii
https://saint-lucy.com/conversations/jim-goldberg/
33. „Mezi očima: Eseje o fotografii a politice" - David Levi Strauss https://www.aperture.org/shop/between-the-eyes-david-levi-strauss-books
34. Vzpomínka na Roberta Franka, 1924-2019 https://www.1854.photography/2019/09/remembering-robert-frank
35. Rozhovor Jima Goldberga s Davidem Campanym během Paris Photo 2020
https://www.youtube.com/watch?v=xbkW5XBGARo&t=444s
36. Viviane Sassen: Parasomnia
https://issues.aperture.org/article/2012/1/1/viviane-sassen-parasomnia
37. Převrácení pohledu: Fotografie Jima Goldberga, dokumentárního vypravěče.
https://www.huckmag.com/article/flipping-gaze-photos-jim-goldberg-documentary-storyteller
38. Vysoko a nízko: Práce Jima Goldberga v procesu. https://time.com/47371/high-and-low-jim-goldbergs-works-in-process
39. „Nemohu se zbavit touhy věřit ve společnost, kde se věci opravdu zlepší"
https://www.magnumphotos.com/newsroom/society/jim-goldberg-rich-and-poor
40. Recenze knihy Bohatí a chudí na CPHMag.
https://cphmag.com/rich-and-poor/
41. Rich and Poor Review na serveru American Suburb X. https://americansuburbx.com/2014/12/review-jim-

goldberg-rich-and-poor.html
42. Rich and Poor na Fraction Magazine.
https://www.fractionmagazine.com/rich-and-poor
43. Rozhovor s Jimem Goldbergem o svaté Lucii.
https://saint-lucy.com/conversations/jim-goldberg
44. Magnum Photos o Raised by Wolves: https://www.magnumphotos.com/arts-culture/art/jim-goldberg-raised-by-wolves
45. Fingerprint: Tracing the Roots of Jim Goldberg's "Raised by Wolves": https://www.magnumphotos.com/theory-and-practice/fingerprint-tracing-roots-jim-goldbergs-raised-by-wolves/
46. JIM GOLDBERG - RAISED BY WOLVES Videoinstalace:
https://youtu.be/8quyKLbUp5o?si=rQ515bqaNA4sjyZe
47. James Cockroft o Raised by Wolves: https://www.jamescockroft.com/20211213/reviews/jim-goldberg-raised-by-wolves/
48. „Raised by Wolves“ jako nefiktivní multimediální vyprávění: https://americansuburbx.com/2009/11/theory-raised-by-wolves-as-non.html
49. The Paris Review: „I Love You So Much I Would Drink Your Blood“:
https://www.theparisreview.org/blog/2017/07/26/i-love-you-so-much-i-would-drink-your-blood/
50. Jim Goldberg - Open See
https://www.magnumphotos.com/newsroom/conflict/jim-goldberg-open-see/
51. Rozhovor s Jimem Goldbergem: Otevřené moře
https://www.seesawmagazine.com/jimgoldberginterview/jimgoldberginterview.html
52. Jim Goldberg - Open See: Kritika
https://www.theguardian.com/artanddesign/2009/nov/01/jim-goldberg-open-see-review
53. JimGoldberg - Otevřeno Viz: Recenze Fotoknihy
https://photobookjournal.com/2009/12/31/jim-goldberg-open-see/
54. Video: Jim Goldberg o 'Open See'
https://vimeo.com/22120588
55. Donovan Wylie & Jim Goldberg: Candy a A Good and Spacious Land
https://americansuburbx.com/2018/02/donovan-wylie-jim-goldberg-candy-good-spacious-land-interview.html
56. Zmařený americký sen New Havenu - The New Yorker. https://www.newyorker.com/culture/photo-booth/new-havens-dashed-american-dream
57. Donovan Wylie & Jim Goldberg: Candy a A Good and Spacious Land
https://americansuburbx.com/2018/02/donovan-wylie-jim-goldberg-candy-good-spacious-land-interview.html
58. Zpráva o knize č. 2: *Candy* Jima Goldberga - Svatá Lucie. https://saint-lucy.com/essays/book-report-2-jim-goldbergs-candy/
59. Yale University Art Gallery: Candy/A Good and Spacious Land - Yale University Art Gallery.
https://artgallery.yale.edu/exhibitions/exhibition/candya-good-and-spacious-land
60. Donovan Wylie & Jim Goldberg: Candy a A Good and Spacious Land
https://americansuburbx.com/2018/02/donovan-wylie-jim-goldberg-candy-good-spacious-land-interview.html
61. Zpráva o knize č. 2: Candy Jima Goldberga - Svatá Lucie. https://saint-lucy.com/essays/book-report-2-jim-goldbergs-candy/
62. Yale University Art Gallery: Candy/A Good and Spacious Land - Yale University Art Gallery.
https://artgallery.yale.edu/exhibitions/exhibition/candya-good-and-spacious-land
63. „Jsem svědek i subjekt“: Fotograf Magnum Jim Goldberg o vyprávění vlastního příběhu
https://www.theguardian.com/artanddesign/2023/oct/01/jim-goldberg-magnum-photographer-coming-and-going-book-raised-by-wolves-interview
64. Americký život v milionu pohledů
https://www.nytimes.com/2023/09/29/books/review/coming-and-going-jim-goldberg.html
65. Fotografové v centru pozornosti: Jim Goldberg

https://www.nowness.com/series/photographers-in-focus/jim-goldberg
66. „Jsem svědek i subjekt“: Fotograf Magnum Jim Goldberg o vyprávění vlastního příběhu https://www.theguardian.com/artanddesign/2023/oct/01/jim-goldberg-magnum-photographer-coming-and-going-book-raised-by-wolves-interview
67. Scény z intimních fotografických pamětí Jima Goldberga
https://www.anothermag.com/art-photography/15146/jim-goldberg-coming-and-going-mack-interview
68. Americký život v milionu pohledů
https://www.nytimes.com/2023/09/29/books/review/coming-and-going-jim-goldberg.html
69. Nicholas Dawidoff - Zmařený americký sen v New Havenu
https://www.newyorker.com/culture/photo-booth/new-havens-dashed-american-dream
70. Jim Goldberg získal cenu Deutsche Börse za fotografii 2011 - https://londonist.com/2011/04/jim-goldberg-wins-deutsche-borse-photography-prize-2011
71-72. Tři Američané | Tisková zpráva MOMA - Press Release https://www.moma.org/calendar/exhibitions/221
73. Cena Deutsche Börse za fotografii 2011 v Galerii fotografů -
https://thephotographersgallery.org.uk/photography-culture/deutsche-borse-photography-prize-2011
74. 2011 SAWYER + TPG DISKUTUJÍ O DBPP 2011
https://www.youtube.com/watch?v=pAxeHsdg6r
75. Pařížská fotografická platforma Rozhovory: Campany s Jimem Goldbergem | YouTube -
https://www.youtube.com/watch?v=xbkW5XBGARo&t
76. Jim Goldberg vystavuje „Bohaté a chudé“ v Kaunas Gallery v Litvě -
https://www.dobedorepresents.com/news/22/06/jim-goldberg-exhibits-rich-and-poor-at-kaunas-gallery-lithuania-until-10th-july
77. Pařížská fotografická platforma Rozhovory: Campany s Jimem Goldbergem | YouTube -
https://www.youtube.com/watch?v=xbkW5XBGARo&t=1s
78-80. Pařížská fotografická platforma Rozhovory: Campany s Jimem Goldbergem | YouTube -
https://www.youtube.com/watch?v=xbkW5XBGARo&t
81. Pařížská fotografická platforma Rozhovory: Campany s Jimem Goldbergem | YouTube -
https://www.youtube.com/watch?v=xbkW5XBGARo&t
82-83. Walker Evans and Robert Frank – An Essay on Influence by Tod Papageorge (1981)
https://americansuburbx.com/2010/07/theory-walker-evans-and-robert-frank.html
84. Who Is Nan Goldin, and Why Is She So Important? https://www.artnews.com/list/art-news/artists/who-is-nan-goldin-important-1234654833/p-a-i-n/
85. This Is What Wealthy Looked Like
https://www.nytimes.com/2014/07/27/arts/design/jim-goldberg-hopes-his-pictures-still-make-a-difference.html
86. Nan Goldin’s Life in Progress https://www.newyorker.com/magazine/2016/07/04/nan-goldins-the-ballad-of-sexual-dependency
87 Joel Sternfeld BIO
https://www.joelsternfeld.net/bio
88. Alessandra Sanguinetti
https://www.magnumphotos.com/photographer/alessandra-sanguinetti/
89. 201 - Antoine D'Agata
https://bensmithphoto.com/asmallvoice/antoine-dagata
90. Alec Soth is Sleeping by the Mississippi
https://www.1854.photography/2017/11/alec-soth-mississippi/
91. Revisiting Martin Parr’s Last Resort
https://www.magnumphotos.com/arts-culture/society-arts-culture/martin-parr-the-last-resort/
92. Life is Elsewhere - Magnum Photos
https://www.magnumphotos.com/arts-culture/art/sohrab-hura-life-is-elsewhere/
93. Bieke Depoorter

https://www.magnumphotos.com/photographer/bieke-depoorter/

94 Susan Meiselas - Magnum Photos
https://www.magnumphotos.com/photographer/susan-meiselas/
95. The Sochi Project (2007-2014) / The Europeans (2019 - ...)
https://www.thesochiproject.org/en/about/
96. Vanessa Winship: She Dances on Jackson
https://cphmag.com/winship-jackson/
97. Mark Power Biography
https://www.markpower.co.uk/Biography
98 Wolfgang Tillmans Biography, MOMA
https://www.moma.org/artists/8044
99 War/Photography: An Interview with Simon Norfolk https://www.bldgblog.com/2006/12/warphotography-an-interview-with-simon-norfolk/

JMENNÝ REJSTŘÍK

A
Adams, Robert: s. 55, 56
Arbus, Diane: s. 14, 16

B
Brookman, Philip: s. 14, 52
Bosworth, Patricia: s. 14, 16

C
Cockroft, James: s. 31, 47-48
Campany, David: s. 8, 21, 52-55

D
Depoorter, Bieke: s. 76

E
Evans, Walker: s. 11, 13, 19

F
Frank, Robert: s. 11-14, 19, 21, 30, 52

G
Goldberg, Jim: s. 20, 22, 29, 31, 33, 40, 50, 56, 61
Goldin, Nan: s. 13, 19
Gefter, Philip: s. 19, 31

H
Hine, Lewis: s. 21, 50
Hornstra, Rob: s. 40, 55

K
Klein, William: s. 15, 39
Kotík, Michal: s. 55

M
Meiselas, Susan: s. 43, 47, 76

P
Paar, Martin: s. 19, 55
Power, Mark: s. 30, 55

R
Riis, Jacob A.: s. 20, 40

S
Sanguinetti, Alessandra: s. 7, 30
Sohrab, Hura: s. 19, 60
Sontag, Susan: s. 11, 13, 20
Sternfeld, Joel: s. 55, 56

W
Winship, Vanessa: s. 19, 40